



Выдаецца  
з 9 жніўня 1917 г.

3 КРАСАВІКА 2014 г.

ЧАЦВЕР

№ 61 (27671)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

## Плюсы і мінусы сумеснага жыцця з бацькамі



### Сакрэт ураджайных сотак не ў колькасці ўгнаенняў

## ПАДЗЕЯ ДНЯ

Учора, у адпаведнасці з 95-м артыкулам Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, адбылося адкрыццё чацвёртай сесіі Палаты прадстаўнікоў і Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.

У першы дзень сесіі ніжняя палата разгледзела 14 пытанняў: з іх 10 законапраектаў, 3 пастановы Палаты прадстаўнікоў і адзін праект кодэкса. Дэпутат на Гомельскай-Навабеліцкай выбарчай акрузе Алена Астапюк выбрана членам Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў на эканамічнай палітыцы.

Падчас першага пасяджэння чацвёртай сесіі сенатары Савета Рэспублікі далі згоду на прызначэнне суддзяў Вярхоўнага Суда, разгледзілі пытанне аб датэрміновым спыненні паўнамоцтваў члена Савета Рэспублікі Валерыя Іванова, а таксама аб сумесным пасяджэнні палат парламента.

У першы дзень працы абедзве палаты сфарміравалі свае рабочыя органы — сакратарыят і падліковую камісію.

(Падрабязнасці на 2-4 стар.)

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 03.04.2014 г.

Долар ЗША		9900,00 ▲
Еўра		13660,00 ▲
Рас. руб.		281,00 ▲
Укр. грыўня		868,42 ▼

ISSN 1990 - 763X

14071 >



## Зямля — аснова ўсёй айчыне

Фота БЕЛТА.



Сяўба ранніх яравых збожжавых і зернебабовых набліжаецца да завяршэння ў Гомельскай вобласці. У гаспадарках па стане на 1 красавіка засеяна раннімі яравымі збожжавымі і зернебабовымі каля 90% запланаваных плошчаў, прычым чатыры раёны цалкам завяршылі

сяўбу гэтых культур. На апошніх гектарах вядзецца сяўба яравых збожжавых і ў адным з паўднёвых раёнаў Гомельшчыны — Добрушскім. На здымку: механізатар Сяргей Мельнікаў з аддзялення «Насовічы» ААТ «Чырвоная Буда» заняты на сяўбе яравога ячменю.

## КРАІНЕ ПАТРЭБНА СУЧАСНАЯ АРМІЯ

Надыходзіць якасна новы этап развіцця абарончага комплексу

Учора Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка наведаў ААТ «558-ы Авіяцыйны рамонтны завод» у Баранавічах. Пра тое, што азнамленне з абарончай вытворчасцю на гэтым прадпрыемстве адбудзецца ў хуткім часе, Прэзідэнт абяцаў журналістам падчас гутаркі з імі на выбарчым участку 23 сакавіка.

Сутнасцю новага этапу развіцця абарончага комплексу краіны, паводле слоў старшыні

Дзяржаўнага ваенна-прамысловага камітэта Сяргея Гурулёва, з'яўляецца аснашчэнне самым сучасным узбраеннем, перш за ўсё, беларускай арміі, а таксама пастайкі на знешні рынак. Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што гэта можа служыць эпіграфам усяго мерапрыемства. «Армія сярэдзіны мінулага стагоддзя нам не патрэбна. Фронт на фронт мы не пойдзем. Нашай краіне патрэбна сучасная воіска, і яго асновай павінны стаць сілы спецыяльных

операцый, дэсантна-штурмавыя, ваенна-паветраныя сілы, а таксама СПА», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Сяргей Гурулёў далажыў, што ў сферы ВПК ёсць вялікая ўпэўненасць у выкананні вызначанага пяцігадовага плана. Ён падрабязна праінфармаваў аб далейшых планах па развіцці галіны, распрацоўцы новых відаў узбраення і ваеннай тэхнікі, аб'ёмах экспарту, якія

СТАР.4

### Жыллёвае пытанне

## ЧАРГАВІКОЎ СТАЛА НА 40 ТЫСЯЧ МЕНШ

На ўліку маючых патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў напрыканцы мінулага года было зарэгістравана амаль 773 тыс. грамадзян (сем'яў), што на 40,6 тыс. менш, чым год таму, паведамілі спецыялісты Нацыянальнага статыстычнага камітэта.

Прычым сярод усіх жыллёвых чаргавікоў 90,1% — гэта гарадскія жыхары, а доля сельскіх — усяго толькі 9,9%.

Паводле падлікаў спецыялістаў, памяншэнне колькасці грамадзян, якія стаяць на такім уліку, адбылося ў асноўным за кошт адпаведнай тэндэнцыі ў Мінску (мінус 15,1 тыс. чалавек). Большая частка бескватэрных прыпадае на маладыя сем'і — 354,5 тыс. (45,9%), патрэбу ў больш прасторным жыллі маюць 24,2 тыс. шматдзетных сем'яў (3,1%), а 20,1 тыс. грамадзян маюць права на атрыманне жылых памяшканняў сацыяльнага карыстання (2,6%). Напрыканцы мінулага года 154,6 тыс. грамадзян (сем'яў), або 20%, працягваюць стаяць на ўліку 10 і больш гадоў. Патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў маюць 123,5 тыс. (16%) чалавек (сем'яў), якія пражываюць у інтэрнатах, з іх больш за 10 гадоў — 34,8 тыс., 13,8 тыс. — у кватэрах з некалькімі наймальнікамі, а 1,9 тыс. — у дамах, якія прызнаны непрыдатнымі для пражывання.

У параўнанні з 2012 годам колькасць грамадзян (сем'яў), якія стаяць на ўліку 10 і больш гадоў, зменшылася на 10,6 тыс., а тых, якія пражываюць у інтэрнатах, — на 8,1 тыс.

Летась у нашай краіне атрымалі жыллё і палепшылі жыллёвыя ўмовы 38,7 тыс. чалавек, або 4,8% ад агульнай колькасці чаргавікоў. Сярод іх 16,6 тыс. маладых сем'яў, 4,6 тыс. шматдзетных сем'яў і 2,7 тыс. тых, хто мае права на атрыманне жылых памяшканняў сацыяльнага карыстання.

Сяргей КУРКАЧ.

### Людзі і справы

## ПОСПЕХІ Ў ЗОНЕ РЫЗЫКІ



Фота БЕЛТА.

Генеральны дырэктар СЗАТ «Сервалюкс» Яўген БАСКІН уваходзіць у склад міжведамаснай рабочай групы па рэфармаванні аграпрамысловага комплексу, якую ўзначальвае Прэм'ер-міністр Міхаіл Мясніковіч. Яўген Рафаілавіч падзяліўся з нашымі чытачамі сваімі меркаваннямі па гэтай праблеме.

Сёння надыходзіць час паглядзець на сельскую гаспадарку не як на пастаяннага просьбіта бюджэтных рэсурсаў дзеля добрых мэт, а як на паўнаважнага суб'екта эканомікі краіны, які мае сур'ёзны экспертны патэнцыял. У гэтым сэнсе павышэнне маржынальнасці і эфектыўнасці становіцца актуальным, лагічным і важным.

СТАР.5

## У ІНТАРЭСАХ ДЗЯРЖАВЫ І ГРАМАДСТВА

*Выступленне Старшыні  
Савета Рэспублікі  
Нацыянальнага сходу  
Рэспублікі Беларусь  
Рубінава А. М.  
на адкрыцці чацвёртай  
сесіі Савета Рэспублікі  
Нацыянальнага сходу  
Рэспублікі Беларусь  
пятага склікання  
2 красавіка 2014 года*



Добры дзень, паважаныя калегі, запрошаныя і журналісты!

Сёння ў адпаведнасці з Канстытуцыяй нашай краіны пачынае сваю работу чацвёртая сесія Савета Рэспублікі пятага склікання.

Традыцыйна пачатак вясенняй сесіі прыпадае на знамянальны дзень — Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі. І ў гэты дзень мы з вамі чарговы раз можам пацвердзіць, што нашы народы зрабілі правільны гістарычны выбар. Утварэнне Саюзнай дзяржавы — важная падзея ў жыцці беларусаў і расіян. І сёння ні ў каго не выклікае сумнення, што Саюзная дзяржава — гэта самая паспяхова форма інтэграцыі на ўсёй постсавецкай прасторы. Абапіраючыся на трывалы фундамент саюзніцкіх адносін, Беларусь і Расія дабіліся значных інтэграцыйных вынікаў. Гэта датычыцца роўнасці асноўных правоў і свабод грамадзян, адзінай эканамічнай прасторы, адсутчнасці пагранічных размежаванняў, ўзаемадзеяння ў галіне абароны, навукі, культуры і іншых сферах. Мы павінны даражыць дасягнутым і сумесна з парламентарыямі Расійскай Федэрацыі максімальна садзейнічаць далейшаму пашырэнню ўсебаковага супрацоўніцтва, гарманізацыі нацыянальных заканадаўстваў, стварэнню эфектыўнай прававой базы саюзнага будаўніцтва. Карыстаючыся магчымасцю, дазвольце павіншаваць вас і нашых расійскіх калег з гэтым цудоўным святам!

Поважаныя сябры!

З вялікай увагай і трывогай мы назіралі за падзеямі ва Украіне. Тое, што там адбылося, паказвае, наколькі свет няўстойлівы.

Усе гэтыя гады Беларусь падтрымлівала з Украінай цесную гандлёва-эканамічную, палітычную, культурную, гуманітарную сувязі. Ва Украіне ў беларусаў шмат сяброў, сваякоў, партнёраў па бізнэсе. У нас усё пераплецена стагоддзямі. Мы ведаем, што ва Украіне пражывае таленавіты і працавіты народ. Гэта багацейшая краіна, прычым не толькі па сваіх запасах прыродных рэсурсаў, урадлівасці зямлі і выгадным геаграфічным размяшчэнні, але і па сваім чалавечым і кадравым патэнцыяле.

І што цяпер? Літаральна за пару месяцаў Украіна апынулася ў хаосе. Краіна «раздзіраецца» складанымі супярэчнасцямі, практычна некіруюмая, насельніцтва апынулася ў бяdotным становішчы і не мае ніякай упэўненасці ў сваёй будучыні. Што асабліва трывожыць — гэта непрымірымыя нацыяналістычныя настроі сярэд часткі насельніцтва, асабліва моладзі.

Свет даўно атрымаў урокі з гісторыі 20-га стагоддзя і ведае, што нацызм — гэта страшэнна. Ніякія палітычныя заігрыванні з гэтай чорнай сілай недапушчальны. Думаю, што менавіта нястрымны нацыяналізм, спроба ўнізіць рускамоўнае насельніцтва, аб'явіць яго другім сортам, забараніць рускую мову — гэта адна з галоўных прычын і крыніц усіх сённяшніх палітычных праблем Украіны.

На жаль, ва Украіне за дваццаць гадоў не было лідара, які змог бы стварыць у гэты пераходны перыяд устойлівую дзяржаўную сістэму, сфарміраваць спрыяльную, паважлівую атмасферу ў грамадстве адносна ўсіх сваіх грамадзян незалежна ад нацыянальнасці і веравання. Менавіта гэта выклікала ў часткі на-

сельніцтва нездавальненне і разлад у грамадстве. Упэўнены, што быў бы ва Украіне «свой Лукашэнка» — не было б тых бед, якія сёння напаткалі брацкую нам краіну. А за памылкі палітыкаў, як заўсёды, даводзіцца расплачвацца простым людзям.

Разам з тым пры ўсіх сімпатыях да ўкраінскага народа і разуменні прычын нездавальнення, якое там узнікла, мы не можам згадзіцца з антыканстытуцыйнымі дзеяннямі Майдана. Прызнанне правамернымі рэвалюцыйных, насільных форм змены ўлады — гэта дарога, якая вядзе да ўнутраных і міжнародных канфліктаў. А выбарачны адносіны да такіх падзей, іх дэманструе Запад, ацэньваючы іх выключна праз прызму сваіх інтарэсаў, — гэта шлях разладу і нагнятання напружанасці ў свеце.

І, вядома, нам нельга не адзначыць, што палітычны лёс таго ці іншага народа не можа вырашацца за яго спінай, без уліку яго інтарэсаў. Народ — гэта адзіная крыніца ўлады ў дэмакратычным грамадстве. І калі ён на рэферэндуме выказвае сваё меркаванне і свае прапановы па жыццёва важных пытаннях, не лічыцца з вынікамі такога рэферэндуму нельга. Ужо калі мы разглядаем правы асобы як непахісныя і свяшчэнныя, то правы цэлага народа тым больш павінны быць свяшчэннымі.

Мы спадзяёмся, што ўкраінскі народ знойдзе ў сабе сілы паспяхова выйсці з палітычнага крызісу, кіруючыся прынцыпамі дэмакратыі і справядлівасці пры вяршэнстве закона. І ў самыя бліжэйшыя гады даб'ецца вялікіх поспехаў у сваім эканамічным і палітычным развіцці. Мы шчыра гэта жадаем і разлічваем на тое, што, незалежна ад усіх узнікшых перыпетыяў, адносіны паміж украінскім, рускім і беларускім народамі выйдуча на добры дружалюбны ўзровень, на ўзровень цеснага супрацоўніцтва, як гэта і павінна быць зыходзячы з нашых агульных каранёў, нашай агульнай гісторыі і нашага суседства адзін з адным.

Сёння для Украіны вельмі важна, што ў гэты няпросты для яе час наш Прэзідэнт Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка, даўшы глыбокую палітычную ацэнку прычын таго, што адбываецца, падаў ёй руку дапамогі і дружбы, заявіўшы аб сваёй нязменнай падтрымцы брацкага ўкраінскага народа.

А для ўсіх нас падзеі ва Украіне павінны паслужыць вялікім урокам і перасцярогай. Трэба выразна разумець, што страта палітычнай стабільнасці ў краіне заўсёды абарочваецца для народа хаосам і разарэннем.

Поважаныя калегі!

Рэспубліка Беларусь будзе, як і раней, рабіць усё, што ад яе залежыць, каб выбудоваць палітычныя і гандлёва-эканамічныя адносіны з іншымі дзяржавамі на раўнапраўнай аснове, уносіць свой уклад у забеспячэнне міру і бяспекі ў рэгіёне, паглыбляць і пашыраць інтэграцыйныя працэсы.

Менавіта ў гэтым ключы члены Савета Рэспублікі працавалі ў інтэграцыйных структурах у мінулы міжсесійны перыяд.

Безумоўна, асноўным прыярытэтам у нашай дзейнасці з'яўляецца ўдзел у Парламенцкім сходах Саюза Беларусі і Расіі, а таксама ў мерапрыемствах, якія праводзяцца ў рамках Саюзнай дзяржавы. Наша работа, у першую чаргу, была на-

цэлена на павышэнне ролі парламентарыя ў будаўніцтве Саюзнай дзяржавы, развіццё дагаворна-прававой базы, пашырэнне геаграфіі міжрэгіянальнага ўзаемадзеяння. Беларуская дэлегацыя прыняла ўдзел у сустрэчы ў Маскве кіраўнікоў камісій Парламенцкага сходу з дзяржаўным сакратаром Саюзнай дзяржавы Рыгорам Аляксевічам Рапотам. Абмяркоўваліся пытанні ўзмацнення парламенцкага кантролю за выкананнем рашэнняў вышэйшых органаў Саюзнай дзяржавы, меры па больш цесным ўзаемадзеянні Парламенцкага сходу і Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы.

У рамках Парламенцкага сходу Беларусі і Расіі былі праведзены сумесныя пасяджэнні профільных камісій, а таксама семінар па надзменных пытаннях двухбаковага супрацоўніцтва.

Цяпер пад эгідай Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь і Савета Федэрацыі Федэральнага Сходу Расійскай Федэрацыі ідзе інтэнсіўная падрыхтоўка да правядзення ў чэрвені ў Мінску першага Форуму рэгіёнаў Беларусі і Расіі. Сфарміраваны аргкамітэт. Трэба зрабіць усё неабходнае, каб гэта мерапрыемства прайшло на высокім узроўні.

Члены Савета Рэспублікі актыўна працавалі ў рамках Міжпарламенцкай асамблеі СНД. З іх удзелам у пасяджэнні Пастаяннай камісіі МПА СНД у Санкт-Пецярбургу былі разгледжаны праекты мадэльных законаў у сферы этнакультурнага ўзаемадзеяння, інфармацыйнага абмену, турызму, страхавання ў спорце.

Выконваючы пастаўленыя кіраўніком дзяржавы задачы па пашырэнні нацыянальных інтарэсаў на міжнароднай арэне, прадстаўнікі Савета Рэспублікі ўдзельнічалі ў пасяджэнні Парламенцкай асамблеі Арганізацыі па бяспекі і супрацоўніцтве ў Еўропе, якое прайшло ў Вене. У рамках дыскусій і двухбаковых сустрэч увага замежных калег была звернута на той факт, што Беларусь выконвае ўзятыя на сябе міжнародныя абавязальствы ў галіне правоў чалавека і гатова да раўнапраўнага канструктыўнага ўзаемадзеяння з АБСЕ і яе інстытутамі.

На міжнароднай канферэнцыі, арганізаванай АБСЕ і Саветам Еўропы, парламентарыі расказалі аб мерах, што прымаюцца нашай краінай, па барацьбе з гандлем людзьмі, звярнулі ўвагу міжнароднай супольнасці на актыўную і адказную пазіцыю Беларусі адносна процідзеяння гэтай пагрозе.

У Жэневе ў рамках 130-й Асамблеі Міжпарламенцкага саюза члены Савета Рэспублікі даялі да міжнароднай парламенцкай супольнасці пазіцыю нашай краіны па пытаннях ядзернага раззбраення, некаторых праблем дэмаграфіі, абароны правоў дзяцей і жанчын ва ўмовах войнаў і канфліктаў.

Зроблены захады па актывізацыі супрацоўніцтва з Кангрэсам мясцовых і рэгіянальных улад Савета Еўропы. У рамках удзелу ў 26-й сесіі Кангрэса, якая прайшла ў Страсбургу, на сустрэчы з кіраўніцтвам гэтай арганізацыі абмяркоўвалася магчымасць правядзення ў Рэспубліцы Беларусь сумеснага семінара па тэматыцы мясцовага самакіравання.

Можна адзначыць, што нашы сенатары вельмі актыўна ўдзельнічалі ў самых розных міжнародных мерапрыемствах. З іх удзелам прайшлі сустрэчы з парламентарыямі Азербайджана, Арменіі, Грэцыі, Казахстана, Манголіі, Партугаліі, Расіі, Таджыкістана, Украіны, Чарнагорыі, Францыі, Швецыі, краін Лацінскай Амерыкі.

У Савеце Рэспублікі адбылася рабочая сустрэча з кіраўніком групы дружбы з Беларуссю Народнай скупшчыны Рэспублікі Сербія, былі прыняты паслы Кітая і Італіі.

Удзяліць абмеркаванню праекта Дагавора аб Еўразійскім эканамічным саюзе і бягучай сітуацыі ў зоне адказнасці АДКБ.

Вялікую ўвагу трэба будзе ўдзяліць падрыхтоўцы афіцыйных візітаў у нашу краіну кіраўнікоў парламентаў Эстоніі, Лаоса, М'янмы, Ірана, а таксама беларускіх парламенцкіх дэлегацый у Сінгапур, Шры-Ланку і Інданезію.

Плануецца ўдзел членаў Савета Рэспублікі ў пасяджэнні Парламенцкага камітэта Цэнтральнаеўрапейскай ініцыятывы, Парламенцкай асамблеі Чарнаморскага эканамічнага супрацоўніцтва, штогадовай сесіі ПА АБСЕ.

Поважаныя члены Савета Рэспублікі!

У міжсесійны перыяд мы ўдзялялі вялікую ўвагу рабоце органаў мясцовага самакіравання.

Члены Савета Рэспублікі ўдзельнічалі ва ўсіх сесіях абласных і Мінскага гарадскога Саветаў дэпутатаў, у больш як 50 сесіях раённых і гарадскіх Саветаў. Важна, што парламентарыі даволі актыўна ўзаемадзейнічалі і з дэпутатамі пярвічнага ўзроўню, наведвалі больш за 40 сельсаветаў. Акрамя абмеркавання пытанняў, якія разглядаюцца на сесіях, сенатары сустракаліся з актывам, аказвалі органам мясцовага самакіравання, асобным грамадзянам практычную дапамогу ў вырашэнні іх жыццёвых праблем.

У многіх населеных пунктах ініцыятыва членаў Савета Рэспублікі дапамагла вырашыць праблемы добраўпарадкавання вуліц, рамонту дамоў ветэранаў і інвалідаў, арганізацый аховы здароўя, устаноў адукацыі і сацыяльнай абароны. Усё гэта вельмі важна. Дробязяў у такіх пытаннях не бывае. Нам трэба і далей аказаць усялякае садзейнічанне развіццю тэрыторый і рэалізацыі сацыяльна-эканамічных праграм на месцах. Для гэтага трэба больш эфектыўна выкарыстоўваць магчымасці членаў Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання і рэагуюць на заўвагі і прапановы гэтага Савета.

Так, прапановы Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання, выпрацавання па выніках выязнага пасяджэння ў Горках, былі ўлічаны пры падрыхтоўцы правіл прыёму ў вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай навучальнай ўстановы. Рэалізавана таксама прапанова Савета адносна накіравання на добраўпарадкаванне тэрыторый сродкаў, атрыманых ад продажу зямельных участкаў на аўкцыёнах або ад іх арэнды. Цяпер на аснове прапановы Савета па ўзаемадзеянні падрыхтаваны праект закона аб прадастаўленні дэпутатам мясцовых Саветаў аднаго свабоднага ад работы дня ў месяц для ажыццяўлення дзейнасці ў сваіх акругах.

Зусім нядаўна ў нашай краіне прайшла важная палітычная кампанія — адбыліся выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў. Адным з галоўных палітычных вынікаў гэтай кампаніі стала вельмі высокая яўка выбаршчыкаў. Гэта пераконаўча дэманструе той факт, што нашы грамадзяне не толькі паважаюць існуючую ў краіне сістэму народаўладдзя, але і высока цэняць палітычную стабільнасць у краіне.

На нашым пасяджэнні прысутнічае старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў Лідзія Міхайлаўна Ярмошына. Сёння яна прайнфармуе нас аб выніках праведзеных выбараў і аб тым, як у рэальных умовах дзейнічае новае выбарчае заканадаўства, прынятае ў мінулым годзе.

Звяртаюся да вас, паважаныя калегі, з просьбай прыняць актыўны ўдзел у арганізацыйных сесіях нядаўна выбраных мясцовых Саветаў дэпутатаў і пры неабходнасці аказаць канкрэтную практычную дапамогу ў фарміраванні іх органаў.

Поважаныя члены Савета Рэспублікі!

Некаторым новаўвядзеннем у нашай дзейнасці стала правядзенне маніторынгу практычнага выкары-

стання дзеючых у нас законаў. Бо парламентарыі павінны не толькі прымаць законы, але і назіраць за тым, як яны працуюць, наколькі «прыжываюцца» ў грамадстве, ці не ствараюць якіх-небудзь нязручнасцяў для арганізацый і грамадзян, ці усё ў іх улічана, ці няма прарэх, неўрэгуляваных пытанняў.

Аб'ектам маніторынгу былі законы ў сферы прыцягнення інвестыцый, аб мясцовым кіраванні і самакіраванні, культуры, знешняй працоўнай міграцыі, аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб. Па ўсіх гэтых законах была сабрана і абагульнена немалая інфармацыя як з месцаў, так і ад органаў дзяржкіравання.

У рамках маніторынгу Пастаяннай камісіяй Савета Рэспублікі па эканоміцы, бюджэце і фінансах праводзіўся круглы стол, дзе былі разгледжаны дадатковыя меры заканадаўчага рэгулявання інвестыцыйнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь. На базе ААТ «Беларуская валютна-фондавая біржа» быў разгледжаны законапраект аб рынку каштоўных папер. Вялікі блок эканамічных пытанняў прапрацаваны на пасяджэнні навукова-кансультатывага савета па пытаннях развіцця эканомікі пры Прэзідыуме Савета Рэспублікі.

У выніку маніторынгу выпрацаваны шэраг карысных, з нашага пункту гледжання, прапаноў па ўдасканаленні норм узаконных законаў, якія былі накіраваны на разгляд у Нацыянальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў Рэспублікі Беларусь.

Работа па маніторынгу правапрымяняльнай практыкі адносна найбольш значных для грамадства законаў будзе намі прадоўжана.

Варта асобна адзначыць семінар па пытанні сацыяльнай абароны інвалідаў, праведзены профільнымі камісіямі Савета Рэспублікі і Палаты прадстаўнікоў з удзелам Прадстаўніцтва ААН у Рэспубліцы Беларусь. Праблема інваліднасці актуальна для кожнай дзяржавы, у тым ліку і для нашай краіны. У Беларусі пражывае больш за паўмільёна інвалідаў, і клопат аб гэтай сацыяльна слабаабароненай катэгорыі грамадзян з'яўляецца адным з прыярытэтных напрамкаў дзяржаўнай палітыкі. Удзельнікі семінара ўнеслі канкрэтыя прапановы, якія датычацца паліяпшэння становішча інвалідаў у нашай краіне.

Поважаныя калегі!

Важным напрамкам нашай дзейнасці з'яўляецца работа са зваротамі грамадзян. У міжсесійны перыяд у Савеце Рэспублікі разгледжана больш за дзвесце зваротаў. Члены Прэзідыума Савета Рэспублікі рэгулярна ажыццяўлялі прыёмы грамадзян як непасрэдна ў Савеце Рэспублікі, так і з выездам у рэгіёны.

Прынятыя Саветам Рэспублікі меры па вырашэнні пытанняў, якія ўзніклі ў зваротах грамадзян, садзейнічалі павышэнню даверу да заканадаўчага органа з боку насельніцтва. Палавіна з усіх зваротаў, што паступілі ў Савет Рэспублікі ад грамадзян і грамадскіх арганізацый, накіравана па электроннай пошце. Ніводнае пісьмо, якое паступіла ў наш адрас, не засталася без адказу.

Члены Савета Рэспублікі правялі ў рэгіёнах каля 150 асабістых прыёмаў грамадзян і прадстаўнікоў юрыдычных асоб, з якіх больш за палавіну — з выездам у сельскія населеныя пункты. У ходзе гэтых прыёмаў было прынята больш за 700 наведвальнікаў. Усяго нашымі сенатарамі за гэты перыяд разгледжана каля тысячы зваротаў.

У міжсесійны перыяд дзейнасць Савета Рэспублікі аб'ектыўна і ўсебакова асвятлялася ў электронных і друкаваных сродках масавай інфармацыі. У цэнтральных, абласных і раённых газетах было апублікавана 130 матэрыялаў аб заканадаўчай і міжнароднай дзейнасці Савета Рэспублікі, ўзаемадзеянні з органамі мясцовага самакіравання і сустрэчах з насельніцтвам.

Шырокае інфармаванне насельніцтва аб рабоце Савета Рэспублікі адыгрывае важную ролю не толькі ў плане павышэння прававой культуры насельніцтва, але і для растлумачэння палітыкі нашай краіны.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

## У ІМЯ СТАБІЛЬНАСЦІ І СТВАРЭННЯ

*Выступленне Старшыні  
Палаты прадстаўнікоў  
Нацыянальнага сходу  
Рэспублікі Беларусь  
Андрэйчанкі У. П.  
на адкрыцці чацвёртай сесіі  
Палаты прадстаўнікоў  
Нацыянальнага сходу  
Рэспублікі Беларусь  
пятага склікання  
2 красавіка 2014 года*



Паважаныя дэпутаты!  
Паважаныя члены ўрада, запрошаныя і журналісты!  
У адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь сёння, 2 красавіка 2014 года, пачынае работу чацвёртая сесія Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.

Яе адкрыццю папярэднічала важная грамадска-палітычная падзея — выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў, што ў многім расставіла акцэнт у рабоце Палаты прадстаўнікоў у міжсесійны перыяд. Выбарчая кампанія адбылася ў адпаведнасці з новымі палажэннямі выбарчага заканадаўства, што дало магчымасць зрабіць выбарчы працэс больш празрыстым і дэмакратычным. Выбары прайшлі ў атмасферы ўзаемапавагі, даверу і пры высокай актыўнасці грамадзян.

Сваім удзелам у вырашэнні праблем насельніцтва, актыўнай растлумачальнай работай дэпутаты Палаты прадстаўнікоў дапамаглі надаць выбарчай кампаніі дэлавы, я нават сказаў бы, прагматычны тон. Сустрэкачыся з людзьмі — а праведзена больш як 4000 сустрэч з выбаршчыкамі, — яны глыбей змаглі адчуць настрой грамадства. Вывад відавочны — народ падтрымлівае ўладу, якая робіць усё, каб грамадзяне Рэспублікі Беларусь жылі ў паспяховай, камфортнай для пражывання краіне, што дынамічна развіваецца.

У той жа час у людзей выклікае трывогу тое, што сітуацыя ў свеце, каля нашых граніц не становіцца спакойнай. Мы не можам быць аб'якавымі да падзей ва Украіне. На працягу многіх стагоддзяў беларускі, рускі і ўкраінскі народы звязвалі агульную гісторыю і культуру, узаемаўзруменне і імкненне да добраўладжвання адносін, міру і згоды.

І мы ўпэўнены, што гэтыя каштоўнасці і ў далейшым будуць вызначаць развіццё адносін паміж нашымі народамі. Беларускія парламентарыі выказваюць надзею, што падзеі

ў брацкай Украіне будуць развівацца ў канструктыўным рэчышчы пры безумоўным захаванні прынцыпаў вяршэнства закону, павагі правоў і інтарэсаў усіх грамадзян краіны.

Паважаныя калегі!  
У міжсесійны перыяд дэпутацкім корпусам праведзена вялікая заканадаўчая работа. Акрамя пасяджэнняў пастаянных камісій, рабочых груп, праводзіліся выязныя пасяджэнні, круглыя сталы, семінары. Многія пытанні прапрацоўваліся з вучонымі, экспертамі, прадстаўнікамі грамадскасці. Як вынік — да адкрыцця сесіі мы падышлі з салідным пакетам законапраектаў. На сённяшні дзень у парламенцкім партфелі ўжо 80 праектаў, прыняцце якіх, безумоўна, будзе садзейнічаць развіццю эканомікі, забеспячэнню сацыяльнай абароны насельніцтва, удасканаленню судовай сістэмы, умацаванню нацыянальнай бяспекі краіны.

Заканамерна, што асноўны пакет дакументаў прысвечаны вырашэнню надзвычайных пытанняў эканомікі. Росту дзелавой актыўнасці паслужыць карэктываў законаў «Аб гаспадарчых таварыствах», «Аб цэнаўтварэнні». Будзе ўзмоцнены кантроль за натуральнымі манаполіямі, забеспячэннем роўнага доступу да іх паслуг. На парадку дня і актуальныя пытанні развіцця рынку каштоўных папер, яго інтэграцыі ў сусветную фінансавую сістэму.

У сувязі са стварэннем Адзінай эканамічнай прасторы сур'ёзна павялічваецца значнасць транзітнага патэнцыялу Рэспублікі Беларусь. Неабходна аператыўна забяспечыць пераход да адзінай тарифнай палітыкі, павысіць бяспеку і якасць транспартнага абслугоўвання. На гэта накіраваны законапраект аб чыгуначным транспарце.

Яшчэ адна стратэгічная задача — павышэнне энергаэфектыўнасці эканомікі. У адпаведнасці з распрацаванай Канцэпцыяй энергетычнай бяспекі да 2035 года плануецца зменшыць

энергаёмкасць ВУП на 50 працэнтаў. Спартрэбляцца сур'ёзная структурная перабудова ўсяго энергетычнага комплексу, укараненне інавацыйных тэхналогій, метадаў кіравання. Менавіта з такіх пазіцый нам трэба весці работу па ўдасканаленні заканадаўства ў гэтай сферы.

У апошнія гады важнай крыніцай валютных паступленняў у краіну стаў аграпрамысловы комплекс, таму парламенту сумесна з урадам неабходна падрыхтаваць запатрабаваны часам навацыі, у тым ліку ў пытаннях удасканалення заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, рацыянальным выкарыстанні прыродных рэсурсаў. Адным з важных вынікаў сесіі павінна стаць прыняцце новай рэдакцыі Воднага кодэкса.

У цэлым мы павінны садзейнічаць выхату нашай эканомікі на сусветныя стандарты як па вытворчым, так і па экалагічным складальніку.

Адначасова неабходна ўзмацняць сацыяльныя гарантыі грамадзян. У сувязі з гэтым хачу звярнуць вашу ўвагу на законапраекты, накіраваныя на ўдасканаленне працоўных адносін, сацыяльных стандартаў у галіне пенсійнага забеспячэння, устанавлення пражытнага мінімуму, мінімальнай заробтнай платы.

У многім іх узровень залежыць ад якасці правядзення бюджэтай палітыкі. У ходзе сесіі ў Палату прадстаўнікоў будуць унесены законапраекты аб выкананні бюджэтаў за мінулы год. Трэба іх уважліва прааналізаваць і на гэтай аснове рытываць канкрэтныя прапановы ў праект бюджэту на 2015 год.

Паважаныя дэпутаты! У ліку нашых пастаянных прырытэтаў — забеспячэнне абароны суверэнітэту і тэрытарыяльнай цэласнасці краіны. На гэта накіраваны праект закона «Аб ваенным становішчы», заканадаўчыя рашэнні па пытаннях пагранічнай бяспекі, праходжання ваеннай службы. Выдзелю таксама праект закона аб альтэрнатыўнай грамадзянскай службе. Можна растлумачыць і рэзананс, выкліканы ім у грамадстве, і наяўнасць розных пазіцый. Важна ў гэтым пытанні прыйсці да адзінага меркавання.

На ўмацаванне грамадскай бяспекі будуць накіраваны меры па барацьбе з легалізацыяй даходаў, атрыманых злачынным шляхам, фінансаваннем тэрыстычнай дзейнасці, уводзенне інстытута дасудовага пагаднення аб супрацоўніцтве з падазроным, а таксама аптымізацыя тэрмінаў і дэкрэміналізацыя асобных відаў пакаранняў.

Асабліва адначасу рашэнне Прэзідэнта аб аб'яднанні Вышэйшага гаспадарчага і Вярхоўнага суду. Яго рэалізацыя запатрабуе істотнага абнаўлення заканадаўства. Паралельна трэба прадаўжаць работу над спра-

шчэннем судаводства і ўдасканаленнем натарыяльнай дзейнасці.

Ад якасці законаў, нарматыўнай базы залежыць вельмі многае, часта лёс чалавека. У сувязі з гэтым не магу абйсці ўвагай праведзеную напярэдадні 20-годдзя Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь сустрэчу кіраўніка дзяржавы з суддзямі Канстытуцыйнага суда. Нам неабходна больш актыўна выкарыстоўваць свае права звароту ў Канстытуцыйны суд. Канстытуцыя — гэта жывы дакумент, з якім трэба пастаянна звяртаць увагу на правы масіў, каб кожная норма адпавядала літары і духу Асноўнага Закона.

Паважаныя дэпутаты!  
Пераходзячы да пытанняў міжпарламенцкага супрацоўніцтва, адзначу ўдзел дэлегацыі парламента Беларусі ў 130-й Асамблеі Міжпарламенцкага саюза. Дэлегацыя Нацыянальнага сходу агучыла пазіцыю нашай краіны па такіх глабальных праблемах, як прыхільнасць да ідэалаў міру і дэмакратыі. Фармаваў гэты аўтарытэтынага мерапрыемства быў таксама выкарыстаны для ўмацавання дружальных сувязяў з парламентамі Бангладэш, Бразіліі, Венесуэлы, Камбоджы, Кубы, Малайзіі, Нікарагуа, Эквадора, ПАР, Эканамічнага супольніцтва краін Заходняй Афрыкі, Лацінаамерыканскага парламента.

Актыўна ўдзел беларускія парламентарыі прынялі ў рабоце зімовай сесіі ПА АБСЕ. Наша дэлегацыя данесла да замежных калег пазіцыю Рэспублікі Беларусь па актуальных пытаннях міжнароднага парадку дня, падкрэсліўшы, што мы зацікаўлены ў наладжванні поўнафарматнага ўзаемадзеяння з еўрапейскімі структурамі на раўнапраўнай аснове, без палітычнага дыктату і ўмяшання ва ўнутраныя справы.

Паважаныя калегі!  
У перыяд сесіі нам трэба рэалізаваць насычаную міжнародную праграму, лейтматывам якой павінна стаць падтрыманне нацыянальных інтарэсаў, перш за ўсё эканамічных, за мяжой.

Ключавой з'яўляецца работа ў створаных на постсавецкай прасторы парламенцкіх структурах. Ужо ў бліжэйшыя дні ў г. Санкт-Пецярбургу пройдзе мерапрыемства міжпарламенцкіх асамблей СНД і ЕўрАзЭС, Парламенцкай Асамблеі АДКБ.

Беларускі бок адказвае за падрыхтоўку і правядзенне 46-й сесіі Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі. Плануецца, што яна пройдзе ў чэрвені гэтага года ў г. Брэсце. І трэба зрабіць усё, каб парадак дня быў насычаным, а сесія прайшла арганізавана і самае галоўнае — плённа.

Асабліва ўвага будзе ўдзелена паўднёва-ўсходняму вектару, дзе мы не толькі дабіліся ўмацавання сувязяў з АСЕАН, але і выйшлі на кан-

крэтнае супрацоўніцтва з дзяржавамі — удзельніцамі гэтай арганізацыі. Неабходна прадоўжыць практычную рэалізацыю дамоўленасцяў, дасягнутых у ходзе візітаў у нашу краіну прэзідэнтаў Лаоскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі і Дэмакратычнай Сацыялістычнай Рэспублікі Шры-Ланка, а таксама далейшае развіццё кантактаў з краінамі Лацінскай Амерыкі.

Канструктыўна будзе развівацца ўзаемадзеянне і ў рамках вядучых міжнародных парламенцкіх арганізацый, такіх як ПА АБСЕ, Парламенцкая структура Цэнтральнаеўрапейскай ініцыятывы, Парламенцкая асамблея Чарнаморскага эканамічнага супрацоўніцтва, Міжпарламенцкая асамблея праваслаўя.

Закранаючы тэмы двухбаковых адносін, нагадаю, што чакаюцца афіцыйныя візіты ў Рэспубліку Беларусь парламенцкіх дэлегацый Брунея, Ірана, Лаоса, Малайзіі, М'янмы, Фінляндыі, Эстоніі, Эквадора і іншых дзяржаў. Прапрацоўваюцца таксама візіты беларускіх дэлегацый у В'етнам, Грузію, Казахстан, Туркменістан, Шры-Ланку.

Паважаныя дэпутаты!  
Найважнейшай падзеяй у перыяд сесіі стане зварот Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнкі з Пасланнем да беларускага народа і парламента, у якім будуць абазначаны прыярытэты ўнутранай і знешняй палітыкі. Нам, парламентарыям, як і прадстаўнікам іншых галін улады, неабходна прыкладзі максімум намаганняў для таго, каб пастаўленыя кіраўніком дзяржавы задачы былі паспяхова вырашаны.

Наперадзе ў жыцці краіны яшчэ дзве знакавыя падзеі — святкаванне 70-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, а таксама правядзенне ў г. Мінску чэмпіянату свету па хакеі. Неабходна задзейнічаць усе нашы магчымасці як у прафесійным, так і ў грамадска-палітычным плане, асабліва ўвагу ўдзяліць рабоце з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і гасцямі чэмпіянату — увогуле, зрабіць усё для таго, каб гэтыя важныя для краіны мерапрыемствы прайшлі на самым дастойным узроўні.

Паважаныя калегі!  
Сёння мы адзначаем Дзень аднавання народаў Беларусі і Расіі. У гэтым годзе спаўняецца 15 гадоў з дня падпісання Дагавора аб стварэнні Саюзнай дзяржавы. Урачыстасці падзеі ў многіх гарадах дзвюх краін. Традыцыйна парламенцкія дэлегацыі Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі ўдзельнічаюць у святкаванні гэтай знамянальнай даты ў сталіцах нашых дзяржаў.

Шчыра віншую ўсіх вас са святам, жадаю шчасця, здароўя і поспехаў у працы на карысць нашых народаў.

## У ІНТАРЭСАХ ДЗЯРЖАВЫ І ГРАМАДСТВА

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.)

У сувязі з гэтым хацеў бы нагадаць, паважаныя таварышы, што наша краіна рытуецца да святкавання 70-й гадавіны вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Мы павінны аб'яднаць намаганні дэпутатаў Саветаў усіх узроўняў і сумесна з выканаўчымі і распарадчымі органамі, прафсаюзнымі, ветэранскімі, маладзёжнымі і іншымі грамадскімі арганізацыямі дастойна падрыхтавацца да гэтай юбілейнай даты, прыняць неабходныя меры па аказанні дапамогі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны ў вырашэнні пытанняў іх сацыяльнай абароны. Гэта вялікае свята для беларускага народа.

Адаючы даніну памяці гэтай падзеі, мы арганізавалі да адкрыцця нашай сённяшняй сесіі выстаўку, прысвечаную вызваленню Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і плануем азнаёміць нашых сенатараў з важнымі архіўнымі матэрыяламі аб падзеях тых гадоў.

Паважаныя члены Савета Рэспублікі!  
У перыяд чацвёртай сесіі нас чакае напружаная заканадаўчая работа: плануецца разгледзець больш за 60 законапраектаў. Асабліва ўвагу трэба будзе засяродзіць на ўдасканаленні заканадаўства, якое забяспечвае стратэгічныя напрамкі развіцця краіны ў сучасных умовах. Гэта датычыцца такіх сацыяльна важных пытанняў, як удасканаленне прававых механізмаў у галіне энэр-

газберажэння, дзяржаўнага рэгулявання цэнаўтварэння, функцыянавання гарадскога электрычнага транспарту і метрапалітэна, дзейнасці суб'ектаў натуральных манаполій, аховы здароўя і электрасувязі. Нам таксама трэба будзе разгледзець новы Водны кодэкс, законапраект, які датычыцца ўзаемаадносін дзяржавы з беларусамі замежка, унесці змяненні і дапаўненні ў некаторыя законы па пытаннях удасканалення грамадзянскага судаводства, гаспадарчых таварыстваў, аховы аэранавага слоя, праходжання ваеннай службы, накіраваныя грамадзян у лячэбна-працоўныя прафілакторыі і іншыя.

Значнае месца ў парадку дня сесіі будзе адведзена развіццю дагаворна-прававых адносін з замежнымі дзяржавамі. Трэба будзе ратыфікаваць шэраг двухбаковых міжнародных дагавораў і пагадненняў з Таджыкістанам, Шры-Ланкай, Манголіяй і Балівіяй. Адным словам, нас чакае немалая работа.

Паважаныя калегі!  
Наша заканадаўчая дзейнасць заўсёды праводзіцца ў інтарэсах дзяржавы і грамадства. Упэўнены, што і ў гэту сесію мы з вамі паспяхова справімся з пастаўленымі перад намі задачамі па прававым забеспячэнні далейшага развіцця нашай краіны.

Жадаю усім нам паспяховай працы. Дзякую за ўвагу.

## ■ Фотафакт

## СЕНАТ ПАЧАЎ РАБОТУ

Працуе чацвёртая сесія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу пятага склікання.



Члены Савета Рэспублікі Юры Мароз, Мікалай Казаравец і Пётр Шэршань абмяркоўваюць рабочыя моманты.

## КРАІНЕ ПАТРЭБНА СУЧАСНАЯ АРМІЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што развіццё Узброеных Сіл Беларусі ідзе ў адпаведнасці з патрабаваннямі сучаснасці, зыходзячы з абароннай дактрыны. «Мы павінны карміць свайго салдата і берагчы сваё войска», — заявіў Аляксандр Лукашэнка. «Армія, як паказалі апошнія падзеі, для любой дзяржавы патрэбна», — адзначыў беларускі лідар. «Мы не агрэсары, мы ваяваць ні з кім не хочам. Але калі хтосьці сунецца, мы павінны быць гатовыя нанесці гэтаму агрэсару непрымальны ўрон. Гэта толькі абаронная дактрына», — заявіў Аляксандр Лукашэнка.



Фота БЕЛТА.

Прэзідэнт нагадаў, што даручаў мадэрнізаваць дзесяць самалётаў для патрэб ваенна-паветраных сіл Беларусі. «Потым, мабыць, яшчэ дзесяць, калі вы зробіце гэтыя. Але ВПС мы павінны трымаць у спраўным стане, каб не паўтарыся сумны вопыт нашых братоў-украінцаў. Калі трэба было ваяваць, аказалася, што няма арміі», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка паставіў задачу і па арганізацыі вытворчасці ў Беларусі самалётаў і верталётаў. Паводле слоў Прэзідэнта, займацца толькі мадэрнізацыяй і рамонтам існуючай тэхнікі бесперспектыўна, а таму неабходна рабіць крок наперад і самастойна асвойваць выпуск новай, запатрабаванай на рынках прадукцыі.

Прэзідэнт аглядзеў вытворчую тэрыторыю авіярамонтнага завода, азнаёміўся са станам і перспектывамі развіцця арганізацыі абароннага сектара эканомікі, наведваў цэх зборкі беспілотных лятальных апаратаў.

Кіраўнік дзяржавы таксама ў бліжэйшы час плануе пабываць на аналагічным прадпрыемстве ў Барысаве, якое займаецца мадэрнізацыяй і рамонтам брантэхнікі.

## ПРАВЯДЗЕННЕ ДЭНАМІНАЦЫІ — ЧЫСТА ТЭХНІЧНАЕ ПЫТАННЕ

Размаўляючы з прадстаўнікамі працоўнага калектыву прадпрыемства, Прэзідэнт, акрамя абмеркавання вытворчых пытанняў, закрануў і тэмы, актуальныя для ўсяго беларускага грамадства, у прыватнасці, дэнамінацыю. Паводле яго слоў, для дэнамінацыі ў Беларусі ўсё гэта, у тым ліку аддрукаваны новыя грашовыя знакі, але неабходна выкачаць зручны час. «Прыйдзе час, мы гэта зробім. Я ўжо вам шчыра казаў, што гэтая валюта ў нас надрукавана даволі даўно — прыгожая, да еўра падобная», — сказаў Прэзідэнт. Але для дэнамінацыі, па яго словах, патрэбен момант, час, каб эканоміка пачала працаваць, каб была пэўная стабільнасць.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што правядзенне дэнамінацыі — гэта чыста тэхнічнае пытанне. «Але ў нас жа народ які? А, мяняюць: пабег, трэба скупіць, памяняць на долары, еўра і г. д.», — заўважыў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт таксама заклікаў не бегаць па абменніках, а траціць нацыянальную валюту на набыццё неабходнага. «Пажадана, каб у абменнікі вы не хадзілі, а хадзілі ў крамы і куплялі для сябе ўсё, што неабходна», — сказаў ён.

## Парламенцкі дзённік

### РЭАЛІЗАЦЫЯ МАКУ — ВЫКЛЮЧНАЕ ПРАВА ДЗЯРЖАВЫ

**У першы дзень работы сесіі дэпутаты прынялі да ведама дэкрэт № 1 ад 14 студзеня 2014 года «Аб некаторых пытаннях дзяржаўнага рэгулявання абарачэння насення маку». Пра неабходнасць прыняцця гэтага дакумента парламентарыям расказаў Міністр унутраных спраў Беларусі Ігар ШУНЕВІЧ.**

У 2005 годзе ў Міністэрства ўнутраных спраў стала паступаць інфармацыя пра тое, што нарказалежныя асобы асвоілі тэхналогію вырабу ў хатніх умовах опію з насення маку, якое на той момант знаходзілася ў свабодным абарачэнні, мела высокую даступнасць і нізкую цану. З-за таго, што кошт вырабленага з насення маку наркатыку быў у дзясяткі разоў ніжэйшым за кошт 1 грама герайну, гэты спосаб вырабу опію хутка распаўсюдзіўся па ўсёй тэрыторыі Беларусі. У сувязі з гэтым цана 1 кілаграма маку на рынках на працягу аднаго года вырасла з 1,5 да 40 долараў ЗША, а на канец 2013 года стала даходзіць да \$100.

Па звестках наркалагічнай службы Міністэрства аховы здароўя Беларусі, у 2013 годзе ў краіне амаль 70% улічаных наркаспажыўцоў ужывалі опійныя наркатыкі, у Мінску — амаль 80%. Аб'ём канфіскаванага опію складаў да 70% ад агульнай масы ўсіх адабраных работнікамі міліцыі псіхаактыўных рэчываў. Адначасова рэзка вырас імпарт насення маку, які даходзіў у апошнія гады да 1 тысячы тон, у той час як патрэбы ўсёй хлеба-пякарнай прамысловасці краіны складаюць не больш за 200 тон. Гэта значыць, каля 800 тон насення маку штогод ішло на рынак наркаспажыўцаў.

— З мэтай супрацьдзеяння распаўсюджвання гэтай тэхналогіі вырабу опію па ініцыятыве МУС на працягу некалькіх гадоў прымаліся меры заканадаўчага характару: змяняліся правілы гандлю, уведзіліся новыя стандарты харчовага маку. Але не ўсе нашы заканадаўчыя ініцыятывы былі прыняты, — паведаміў дэпутатам міністр унутраных спраў. — У 2011 годзе адбылася міжведамасная нарада па пытаннях кантролю за перамяшчэннем маку на тэрыторыі Беларусі, адным з яе вынікаў стала прыняцце адпаведнай пастанова і змянення ў дзяржаўны стандарт. Гэта дазволіла эфектыўна супрацьстаяць увозу забруджанага макавай саломай на-

сення маку праз заходнія і паўночныя межы краіны. Аднак пасля ўступлення Беларусі ў Мыйны саюз, які практычна сцёр межы Беларусі з усходу, рэзка павялічыўся прыток насення маку з Расіі і Казахстана.

У сувязі з гэтым летася і быў распрацаваны адпаведны дэкрэт, у адпаведнасці з якім за дзяржавай замацавана выключнае права на ажыццяўленне аптовага гандлю насеннем маку, які рэалізуецца юрыдычнымі асобамі, згодна з пералікам, які вызначае Савет Міністраў. Улічваючы, што дэкрэт мае часовае дзеянне, МУС рыхтуе праект адпаведнага закона.

Дэкрэт дазволіў узяць пад жорсткі кантроль усе стадыі абарачэння насення маку: з моманту яго ўвозу ў краіну да спажывання, пры гэтым інтарэсы законапаласлухмянных грамадзян не закрануты, запэўніў народных абраннікаў Ігар Шуневіч.

**Дэпутат ад Дняпроўска-Бугскай выбарчай акругі № 10 Юрый ДАРАГАКУПЕЦ** папрасіў міністра больш канкрэтна распасесці пра вынікі Дзеяння дэкрэта № 1 ад 14 студзеня 2014 года. За два месяцы дзеяння дэкрэта было складзена больш за 30 пратаколаў ад адміністрацыйнай адназначнасці за парушэнне правілаў абарачэння насення маку на тэрыторыі Беларусі. Пры гэтым было канфіскавана каля 40 тон макавага насення, што складае 83% ад усяго аб'ёму адабранага міліцыяй маку за ўвесь мінулы год. За гэты час, згодна з новымі нормамі, былі канфіскаваны 4 аўтамабілі.

На пытанне **дэпутата ад Мату-севіцкай акругі № 103 (г. Мінск) Валянціны ЖУРАЎСКАЯ** пра тое, як на з'яўленне дэкрэта адрагаваў наркаспажывецкі рынак, Ігар Шуневіч адказаў: «Кан'юнктура рынку змянілася вельмі хутка. Калі летася доля опійных наркатыкаў складала 70% ад агульнага аб'ёму канфіскаваных рэчываў, то цяпер — каля 10».

**Дэпутат ад Стаўбцоўскай акругі № 70 (Мінская вобласць) Мікалай ІВАНЧАНКА** пацікавіўся думкай міністра наконт праверкі школьнікаў і моладзі на прадмет ужывання наркатыкаў. На гэта Ігар Шуневіч заўважыў, што такая праверка можа вызначыць вялікую колькасць спажыўцоў псіхаактыўных рэчываў сярод дзяцей з добрых сем'яў. «Калі заканадаўца ўвядзе такую норму, мы будзем яе выконваць», — сказаў міністр.

— МУС вельмі аператыўна рэагуе на з'яўленне новых наркатыкаў, новых іх формул, і, як ніхто больш на пост-савецкай прасторы, хутка ўносіць у спісы забароненых прэпаратаў, — па-

ведаміў міністр журналістам. — Што датычыць спайсаў і тых выпадкаў гібель маладых людзей, якія здарыліся ў апошнія месяцы, то, з пункту погляду абывацеля, мы, безумоўна, спазніліся і не змаглі прадухіліць трагедыі. Але цяпер канал гандлю знішчаны, падазроны арыштаваны, вялікая партыя псіхаактыўных рэчываў і іх кампанентаў канфіскавана, і вы бачыце, што гібель людзей спынілася. Мы атрымалі пэўныя ўрокі з гэтай сітуацыі, каб наперад рэагаваць больш аператыўна.

## САЦЫЯЛЬНЫ ПАКЕТ

**Сярод законапраектаў сацыяльнага блока дэпутаты ў першы дзень вясновай сесіі разгледзелі ў двух чытаннях папраўкі ў некаторыя законы, якія датычацца мінімальнай заробтнай платы.**

Праект закона прадугледжвае, што ўрад будзе штогод з 1 студзеня вызначаць толькі памер месячнай мінімальнай зарплаты. Памер пагадзіннай «мінімалкі» трэба будзе вызначаць разліковым шляхам для розных катэгорый працаўнікоў, зыходзячы з памеру мінімальнай месячнай заробтнай платы.

Акрамя таго, сёння ў першым чытанні прыняты папраўкі па пытаннях пенсійнага забеспячэння. Законапраект быў падрыхтаваны дзеля выканання Указа ад 3 верасня 2013 года № 389, які павялічвае мінімальны стаж працы з выплатай абавязковых страхавых пенсійных унёскаў у Фонд сацабароны для прызначэння пенсій па ўзросце, за выслугу гадоў. Гэты мінімальны стаж павышаны з 5 да 10 гадоў.

Адказваючы на пытанне **дэпутата Уладзіміра Базанова (Брэсцкая-Памежная акруга № 4)**, міністр працы і сацабароны Марыяна Шчоткіна адзначыла: «Мы цяпер працуем над тым, каб павялічыць значнасць працягласці працы, каб памер пенсіі залежаў ад працягласці працы і выплаты страхавых узносаў». Пры гэтым яна паведаміла, што сярод наяўных цяпер 52 тыс. вакансій больш за 60% прапануюць зарплату Br2–3 млн.

Таксама міністр, адказваючы на пытанне **дэпутата Дзмітрыя ХАРЫТОНЧЫКА (Жодзінская акруга № 64)**, паведаміла, што, па звестках за люты, па краіне 71 арганізацыя выплачвала зарплату, меншыя за Br2 млн. У гэтых арганізацыях занята каля 12 тыс. працаўнікоў.

**Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА**

## ПЕРШАЯ СЕСІЯ

На Магілёўшчыне дэпутаты 27 склікання акрэслілі для сябе галоўныя напрамкі працы.

Абласны савет дэпутатаў падчас выбараў абнавіўся амаль на 74%. Першая сесія абласнога Савета дэпутатаў 27-га склікання насіла больш арганізацыйны характар. На ёй былі вызначаны старшыня і намеснік старшыні аблсавета, а таксама ўтвораны пастаянныя камісіі. Дэпутацкі корпус Магілёўшчыны ўзначаліў былы намеснік старшыні аблвыканкама ў сферы сельскагаспадарчай вытворчасці і перапрацоўчай прамысловасці Анатоль Ісачэнка.

**Нэлі ЗІГУЛЯ.**

## ОБЪЯВЛЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА по продаже в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилых домов

1. Дата, время, место проведения аукциона: 05 мая 2014 года, в 10.00, в здании Великодолецкого сельского Дома культуры, ул. Лесная, 2А.		
2. Адрес участка	Участок № 1: д. Ветче, 20	Участок № 2: д. Ветче, 22
3. Площадь участка	0,2499 га	0,2500 га
4. Кадастровый номер	224980702601000027	224980702601000028
5. Начальная цена	15 000 000 руб.	15 000 000 руб.
6. Шаг аукциона	2 000 000 руб.	2 000 000 руб.
7. Место, дата, время начала и окончания приема заявлений и прилагаемых к ним документов: Ушачский район, аг. Великие Дольцы, ул. Центральная, 1Б, в рабочие дни с 9.00 до 16.00 с 02.04.2014 г. по 02.05.2014 г. включительно.		
8. Размер задатка – 2 000 000 рублей, вносится на расчетный счет: Великодолецкий сельский исполнительный комитет 3641328011094 в ф-ле № 216 ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Полоцк, код 150801648, УНП 300007086, ОКПО 28677750.		
9. Адрес и номер контактного телефона: Ушачский район, аг. Великие Дольцы, ул. Центральная, 1Б, Великодолецкий сельисполком, 8 02158 23323, 23338, 8970700 15С в рабочие дни с 8.00 до 16.00.		
10. Аукцион о продаже земельных участков 08.04.2014 года отменяется.		

## ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

на право заключения договоров аренды земельных участков и продажи в частную собственность для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов. ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА: ХОЛОПЕНИЧСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ, 222024, г.п. Холопеничи, ул. Карла Маркса, д. 5, Крупского района, Минской области

№ лота	Местоположение земельного участка, его номер и кадастровый номер	Площадь (га)	Наличие инженерных сетей	Вещное право, срок аренды земельного участка	Условия и ограничения	Начальная цена земельного участка (бел. руб.)	Сумма залога (бел. руб.)
1.	д. Великие Хольневицы, участок № 3, кадастровый номер 623080701101000033	0,1468	Имеется электричество, подъездные пути	40 лет	Водоохранная зона водного объекта (озеро Селява)	2 574 000	257 000
2.	д. Посёмковичи, участок № 1А, кадастровый номер 623086309901000092	0,1500		Частная собственность	Водоохранная зона и прибрежная полоса водного объекта (озеро Лукомльское)	2 417 400	241 750
3.	д. Посёмковичи, участок № 22А, кадастровый номер 623086309901000091	0,1480		99 лет	Водоохранная зона и прибрежная полоса водного объекта (озеро Лукомльское)	1 168 682	116 900

Аукцион состоится 6 мая 2014 г. (вторник) в 11.00 по адресу: г.п. Холопеничи, ул. Карла Маркса, д. 5, 2-й этаж, зал заседаний. Заявления на участие в аукционе принимаются до 2 мая 2014 г. (включительно) по адресу: г.п. Холопеничи, ул. Карла Маркса, д. 5, Холопеничский сельисполком, кабинет № 6 (в рабочие дни до 17.00, суббота до 13.00). Для участия в аукционе необходимо предоставить копию паспорта гражданина и копию платежного документа, подтверждающего уплату залога на расчетный счет 3604618111004, код 810 филиал № 612 ОАО

«АСБ Беларусбанк» УНП 600176988, код платежа 04901, получатель платежа: Холопеничский сельский исполнительный комитет. Возмещение расходов, связанных с подготовкой и проведением аукциона, и расходов по подготовке документации, необходимой для его проведения, производится победителем аукциона. Оплата по результатам аукциона должна быть произведена в десятидневный срок со дня подписания протокола. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Контактные телефоны: (8 01796) 53 2 43, 53 2 28.

# ПОСПЕХІ Ў ЗОНЕ РЫЗЫКІ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Вынікі 2013 года — відавочнае таму пацвярджэнне: рэнтабельнасць продажаў у 64 працэнтаў сельскагаспадарчых арганізацый складае менш як пяць працэнтаў, дзейнасць пераважнай большасці сельскагаспадарчых арганізацый без уліку дзяржаўнай падтрымкі стратная. Колькасць неплацежаздольных арганізацый павялічылася ў 1,8 раза ў параўнанні з папярэднім годам, тэмпы росту сабекошту апыраджваюць рост вырुकі ад рэалізацыі прадукцыі і паслуг.

Дэклараванне закупачных цэн на сельскагаспадарчую прадукцыю і ўзровень (які нязменна расце) затратнага складніка на набыццё паліва, угнаенняў, кармоў і аплаты працы прывялі да таго, што аграрыі працуюць на мінімальнай маржы або наогул пры яе адсутнасці. Нестабільнасць рынку і дарагія банкаўскія рэсурсы сталі прычынай таго, што большасць прадпрыемстваў галіны не можа самастойна абслугоўваць як абаротныя, так і інвестыцыйныя крэдыты. Выснова адна: механізмы гаспадарання павінны быць зменены, пачынаючы ад заканадаўчай базы і заканчваючы адносінамі людзей на месцах.

Аграрны сектар схільны да мноства рызык, паколькі залежыць ад прыродных умоў, знешнеэканамічных фактараў і мае патрэбу ў разумнай падтрымцы дзяржавы.

Асноўныя прынцыпы аграпалітыкі вядучых краін — вытворцаў прадуктаў харчавання зводзяцца да наступнага: гэта свабода выбару суб'ектам гаспадарання стратэгіі развіцця, адзіныя правілы ў доўгатэрміновай перспектыве, аргументаваныя закупачныя цэны, якія не заўсёды карэлююцца з рынкавымі і дазваляюць гібка выкарыстоўваць механізм кампенсацый у мэтах згладжвання цэнавых катаклізмаў, улік рынкавых і кліматычных рызык, іх рэгуляванне фінансавымі метадамі, дзяржаўная падтрымка ў галіне адукацыі, укаранення новых тэхналогій, развіцця інфраструктуры (дарогі, вада, электразабеспячэнне), кватаванне імпарту, субсідаванне экспарту.

Думаю, што некаторыя з гэтых пасылаў можна адаптаваць і пад умовы нашай краіны. Айчынная аграрная палітыка мае патрэбу ў рэфармаванні, каб даць зрэнае святло выкарыстанню рынкавых механізмаў, развіццю прадпрымальніцкай ініцыятывы, прыцягненню інвестыцый.

**Сельская гаспадарка не можа развівацца без пашыранага аднаўлення і мадэрнізацыі. Інвестарамі выступаюць як прыватныя прадпрыемствы, так і дзяржава. Неаднаразова гаварылася пра тое, што бюракратызм у праектаванні і будаўнічай галіне з'яўляецца тормазама пры рэалізацыі інвестыцыйных праектаў. Мы з першага дня сутыкнуліся з гэтымі праблемамі, таму вымушаны былі стварыць уласную праектную службу і будаўнічую арганізацыю.**

Пры гэтым неабходна разумець, што адна дзяржаўная падтрымка не можа вырашыць усе праблемы галіны. Так, у Расійскай Федэрацыі практычна ўсе жывёлагадоўчыя прадпрыемствы фінансуюцца ў рамках нацпраектаў. Як прыклад, найбуйнейшы расійскі аграхолдынг «Мірагандал» быў пракрэдытаваны на 2 млрд 650 млн долараў ЗША, «Чаркізава» — на 925 млн долараў. Эфектыўная стаўка па гэтых пазыках складае каля 2,5 працэнта гадавых у расійскіх рублях. З улікам дэвальвацыі расійскай валюты стаўкі фактычна адмоўныя. І ў той жа час нават у самай перадавай Беларусі вобласці рэнтабельнасць сельскагаспадарчых прадпрыемстваў без

**Група кампаній «Сервалюкс» — найбуйнейшы вытворца і інвестар у АПК Беларусі. Асноўнымі відамі дзейнасці групы прадпрыемстваў з'яўляюцца птушкагадоўля і вытворчасць кармоў, а таксама пастаўка абсталявання для жывёлагадоўлі. У 2013 годзе прадпрыемствамі групы выраблена 113 тысяч тон мяса птушкі, 413 тысяч тон кармоў і кампанентаў, 24,5 тысячы тон збожжавых і 18,6 тысячы тон малака.**



Фота БЕЛТА

дзяржаўнай падтрымкі была б нулявой, а з улікам субсідый — каля дзевяці працэнтаў. Сёння там асноўнымі гульцамі становяцца глабальныя вертыкальна-інтэграваныя структуры. Калі браць мяса птушкі, то найбуйнейшыя з іх — «Прыасколле», «Чаркізава» — вырабляюць амаль столькі ж, колькі і Беларусь. Нягледзячы на гэта, пагалоўе птушкі ў 2013 годзе скарацілася ў адносінах да 2012-га на 0,3 працэнта, або на 3,4 млн галоў. Так адбылося таму, што ў шэрагу птушкагадоўчых прадпрыемстваў (Пскоўская, Наўгародская, Іванаўская, Разанская, Яраслаўская, Чалябінская вобласці) спынілі пасады, не вытрымаўшы канкурэнцыі, хоць і мелі аналагічныя льготы. Гэта даказвае, што простае нарошчванне дзяржаўнай падтрымкі — не заўсёды самы эфектыўны шлях. Прыклад Групы

кампаній «Сервалюкс» паказвае, што стратэгічнае планаванне, прафесійны кампетэнцыі, інавацыі дазваляюць у нашых умовах працаваць рэнтабельна з мінімальным выкарыстаннем дзяржаўнай падтрымкі. У 2002 годзе наша «эпоха бройлера» пачалася з супрацоўніцтва з Магілёўскай бройлернай птушкафабрыкай. Дагэтуль шмат гадоў прадпрыемства было стратным: зарплата не выплачвалася больш як тры месяцы, тэхналагічныя вынікі былі незадавальняючымі, куранят не кармілі па некалькі дзён. За параўнальна кароткі час мы ператварылі самую адсталую фабрыку ў краіне ў адну з лепшых. Калі ў 2002 годзе было выраблена 5,5 ты-

сячы тон мяса птушкі, то па выніках 2013 года на двух прадпрыемствах, якія ўваходзяць у групу, — «Сервалюкс Агра» і «Смалявічы бройлер» — выраблена 113 тысяч тон. Розніца, думаю, відавочная. Ды і па тэхналагічных выніках мы працуем на ўзроўні лепшых сусветных вытворцаў.

**П**ЕРШАЯ праблема, з якой мы сутыкнуліся, — гэта якасць пасадачнага матэрыялу — сутачных куранят. У 2004 годзе было пры-

«Смалявічы бройлер») нам дасталася сем фермаў, на якіх утрымліваюцца 8 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы. Сёлета пачынаем будаўніцтва мегафермы на 4200 галоў, якая не мае аналагаў у краіне. Сёння мы разглядаем вытворчасць малака як важны элемент дыверсіфікацыі бізнесу.

Сельская гаспадарка не можа развівацца без пашыранага аднаўлення і мадэрнізацыі. Інвестарамі выступаюць як прыватныя прадпрыемствы, так і дзяржава.

**Эфектыўнасць залежыць не толькі ад тэхналогій, кармоў, абсталявання, але і ад высокатэхналагічных падыходаў у галіне продажаў, транспартнай і складскай лагістыкі, ІТ-рашэнняў. Неабходна прызнаць, што ў гэтым сегменце прадпрыемствы краіны адстаюць ад лідараў нашага асноўнага экспертнага рынку, што тармозіць прасоўванне нашых тавараў.**

Неаднаразова, у тым ліку і Прэзідэнтам, гаварылася пра тое, што бюракратызм у праектаванні і будаўнічай галіне з'яўляецца тормазама пры рэалізацыі інвестыцыйных праектаў. Мы з першага дня сутыкнуліся з гэтымі праблемамі, таму вымушаны былі стварыць уласную праектную службу і будаўнічую арганізацыю. Сёння 85 працэнтаў работ па праектаванні і да 65 працэнтаў будаўнічых работ выконваецца ўласнымі сіламі, што дазваляе эканоміць час і грошы.

Павялічваючы аб'ёмы вытворчасці за кошт будаўніцтва новых аб'ектаў, мы сутыкнуліся з абмежаванымі магчымасцямі па падключэнні да сетак «Белэнерга». Таму вымушаны фінансава і арганізацыйна ўдзельнічаць у будаўніцтве знешніх аб'ектаў энергазабеспячэння. З аднаго боку, гэта ўдалы прыклад прыватна-дзяржаўнага партнёрства, але, заўважу, у іншых краінах такія аб'екты будуецца за кошт бюджэту.

З пачатку вытворчай дзейнасці мы працуем у цесным кантакце з замежнымі кансультантамі. Пачыналі з дагавораў ноу-хау, сёння запрашаем экспертаў у вузкіх галінах, дзе ў нашых спецыялістаў не хапае кампетэнцыі. У нашай структуры і на пастаяннай аснове працуюць спецыялісты з Галандыі, Польшчы. Вопыт еўрапейскіх партнёраў неабходна пераймаць творча, улічваць нашы асаблівасці.

**Э**ФЕКТЫЎНАСЦЬ залежыць не толькі ад тэхналогій, кармоў, абсталявання, але і ад высокатэхналагіч-

ных падыходаў у галіне продажаў, транспартнай і складскай лагістыкі, ІТ-рашэнняў. Неабходна прызнаць, што ў гэтым сегменце прадпрыемствы краіны адстаюць ад лідараў нашага асноўнага экспертнага рынку — расійскага. Мы адчуваем дэфіцыт кадраў гэтай спецыялізацыі, што тармозіць прасоўванне нашых тавараў.

Валодаючы сур'ёзнай экспертнай базай у галіне птушкагадоўлі і вытворчасці кармоў, мы вядзём перамовы па экспарце комплекснага рашэння па праектаванні, будаўніцтве і пастаўцы абсталявання для буйнога праекта ў Рэспубліцы Казахстан.

«Сервалюкс» — звязно сістэмы сельскагаспадарчага рынку краіны. І калі сістэма функцыянуе не зусім эфектыўна, то і яе элементы не выйдучы на якасна новы віток развіцця. Мы не існуем у вакууме. Прадпрыемства працуе ў галіне, якая зведвае праблемы. Гэтыя праблемы самі па сабе не знікнуць. Нягледзячы на тое, што дзяржава ўклала каласальныя рэсурсы ў галіну, наспела неабходнасць істотнай змены аграрнай палітыкі.

Рабочай групай па рэфармаванні АПК распрацаваны шэраг прапаноў, галоўнымі з якіх, на мой погляд, павінны стаць:

- права выбару найбольш выгадных арганізацыйных і вытворчых рашэнняў на месцах, размежаванне функцый дзяржаўнага і гаспадарчага кіравання;
- спыненне негатыўнай практыкі перакрываванага субсідавання;

— спыненне падтрымкі глыбока стратных гаспадарак за кошт прыбытковых, што дэмагавіруе калектывы апошніх;

— кластарны падыход: Беларусь можа паспяхова спецыялізавацца на малочнай вытворчасці, птушкагадоўлі, кормавытворчасці;

— скарачэнне сферы цэнавага рэгулявання, аднаўленне эквівалентнасці паміж сельскай гаспадаркай і прамысловасцю, гандлем;

— інтэграцыя;

— роўныя ўмовы канкурэнцыі;

— падтрымка аграрнай адукацыі і інавацыйнай дзейнасці;

— рэструктурызацыя абавязкаў.

Беларусь валодае шэрагам унікальных пераваг, у першую чаргу ў АПК. Гэта даступнасць чалавечых, зямельных і водных рэсурсаў. З'яўляючыся рыначна арыентаваным кіраўніком, у той жа час не бачу неабходнасці ўвядзення прыватнай уласнасці на зямлю.

Зямля, як і вада, павінна заставацца ва ўласнасці дзяржавы. 70 працэнтаў вады, якая спажываецца ў свеце, расходуюцца сельскай гаспадаркай. Так, для вытворчасці 1 кг пшаніцы патрэбна 1000 літраў вады, для кілаграма ялавічыны — 16 тысяч. І тыя краіны, якія будуць разумна гэтым рэсурсам распараджацца, проста абавязаны ў бліжэйшыя дзесяцігоддзі запоўніць дэфіцыт прадуктаў харчавання з улікам таго, што да 2050 года насельніцтва Зямлі складзе 9,2 мільярда чалавек.

**Уважаемые акционеры!**

**«Приорбанк» ОАО доводит до Вашего сведения информацию О РАЗМЕРЕ И ПОРЯДКЕ ВЫПЛАТЫ ДИВИДЕНДОВ ПО ИТОГАМ 2013 ГОДА**

Размер дивидендов по простым акциям составляет 1944 рубля на акцию; - размер дивидендов по привилегированным акциям составляет 1675 рублей на акцию.

Выплата дивидендов будет начата не позднее 7 апреля 2014 года. Срок выплаты – в течение 60 дней. Телефон для справок: 8 (017) 289 90 90.

Перечисление дивидендов производится на счета акционеров. Для их получения физическим лицам необходимо иметь при себе паспорт. Получение дивидендов за третьих лиц допускается при наличии доверенности.

УНП 100220190

## ОАО «Белторгстрой»

Учетный номер плательщика: 100633428  
Вид экономической деятельности: 70200  
Организационно-правовая форма: ОАО  
Орган управления: Собрание акционеров  
Единица измерения: млн руб.  
Адрес: 220002, г. Минск, ул. В. Хоружей, 31

**БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2014 года**

АКТИВЫ	Код строки	На 31 декабря 2013 года	На 31 декабря 2012 г.
1	2	3	4
<b>I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>			
Основные средства	110	9 286	8 473
Нематериальные активы	120	3	4
Вложения в долгосрочные активы	140	170	170
Долгосрочная дебиторская задолженность	170	519	353
<b>ИТОГО по разделу I</b>	<b>190</b>	<b>9 978</b>	<b>9 000</b>
<b>II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>			
Запасы	210	173	204
в том числе:			
материалы	211	171	202
готовая продукция и товары	214	2	2
Расходы будущих периодов	230	169	624
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	240		1
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	1 473	1 123
Денежные средства и их эквиваленты	270	3 523	62
Прочие краткосрочные активы	280	1 647	717
<b>ИТОГО по разделу II</b>	<b>290</b>	<b>6 985</b>	<b>2 731</b>
<b>БАЛАНС</b>	<b>300</b>	<b>16 963</b>	<b>11 731</b>

Собственный капитал и обязательства	Код строки	На 31 декабря 2013 года	На 31 декабря 2012 г.
1	2	3	4

<b>III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ</b>			
Уставный капитал	410	2 614	2 614
Резервный капитал	440	177	
Добавочный капитал	450	10 211	9 584
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	460	1 206	(3 629)
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470		-
<b>ИТОГО по разделу III</b>	<b>490</b>	<b>14 208</b>	<b>8 569</b>
<b>IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА</b>			
Долгосрочные кредиты и займы	510		125
<b>ИТОГО по разделу IV</b>	<b>590</b>	<b>-</b>	<b>125</b>
<b>V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА</b>			
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	2 586	3 027
в том числе:			
поставщикам, подрядчикам, исполнителям	631	846	1 007
по авансам полученным	632	257	418
по налогам и сборам	633	103	1 462
по социальному страхованию и обеспечению	634	64	49
по оплате труда	635	91	67
по лизинговым платежам	636		23
прочим кредиторам	638	44	1
Доходы будущих периодов	650	10	10
Прочие краткосрочные обязательства	670	159	-
<b>ИТОГО по разделу V</b>	<b>690</b>	<b>2 755</b>	<b>3 037</b>
<b>БАЛАНС</b>	<b>700</b>	<b>16 963</b>	<b>11 731</b>

**ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за январь–декабрь 2013 года**

Наименование показателей	Код строки	За январь–декабрь 2013 года	За январь–декабрь 2012 года
1	2	3	4
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	3 634	2 410
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	5 049	2 915
Валовая прибыль (010-020)	030	(1 415)	(505)
Управленческие расходы	040	40	
Расходы на реализацию	050	3	-
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг (030-040-050)	060	(1 458)	(505)
Прочие доходы по текущей деятельности	070	703	24
Прочие расходы по текущей деятельности	080	1 502	672
Прибыль (убыток) от текущей деятельности (±060+070-080)	090	(2 257)	(1 153)
Доходы по инвестиционной деятельности	100	9 826	1 484
в том числе:			
доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	101		536
проценты к получению	103	300	-
прочие доходы по инвестиционной деятельности	104		948
Расходы по инвестиционной деятельности	110	146	1 131
в том числе:			
расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	111		263
прочие расходы по инвестиционной деятельности	112	146	868
Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности (100-110+120-130±140)	150	9 680	353
Прибыль (убыток) до налогообложения (±090±150)	160	7 423	(800)
Налог на прибыль	170	1 336	
Прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода)	200	183	135
Чистая прибыль (убыток) (±160-170±180±190-200)	210	5 904	(935)
Совокупная прибыль (убыток) (±210±220±230)	240	5 904	(935)

Руководитель **А.В.Козлов**  
И.о.главного бухгалтера **Н.В.Докторова**

## ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) и стоимость имущества	<b>Лот № 1.</b> Изолированное помещение, площадью 178,7 кв.м, инвентарный № 200/D-108622, расположенное в г. Витебске на ул. Горького, 62, пом. 3Д. Первоначальная стоимость – 937 600 000 белорусских рублей.
	<b>Лот № 2.</b> Изолированное помещение, площадью 17,7 кв.м, инвентарный № 200/D-108618, расположенное в г. Витебске на ул. Горького, 62, пом. 3В, начальная продажная цена. Первоначальная стоимость – 85 600 000 белорусских рублей.
	<b>Лот № 3.</b> Капитальное строение, площадью 342,0 кв.м, инвентарный № 200/C- 40982, расположенное в г. Витебске на ул. Лазо, д. 115. Первоначальная стоимость – 452 800 000 белорусских рублей.
	<b>Лот № 4.</b> Капитальное строение, площадью 432,0 кв.м, инвентарный № 200/C- 40985, расположенное в г. Витебске на ул. Лазо, д. 115. Первоначальная стоимость – 2 384 000 000 белорусских рублей.
	<b>Лот № 5.</b> Станок токарно-винторезный 1К62, инвентарный № 50083а. Первоначальная стоимость – 131 840 000 белорусских рублей.
	<b>Лот № 6.</b> Капитальное строение (кирпичный гараж), инв. № 200/C-40991, общей площадью 25,0 кв.м, расположенное по адресу: г. Витебск, ул. Лазо, 115. Первоначальная стоимость – 49 414 400 белорусских рублей.
	<b>Лот № 7.</b> Капитальное строение инв. № 200/C-40981, общей площадью 72 кв.м, расположенное по адресу: г. Витебск, ул. Лазо, 115. Первоначальная стоимость – 145 364 000 белорусских рублей.
<b>Собственник (владелец) имущества</b>	ЗАО «Тагена»
<b>Местонахождение (адрес) имущества</b>	г. Витебск, ул. Лазо, д. 115; г. Витебск, ул. Горького, 62, пом. 3Д, г. Витебск, ул. Горького, 62, пом. 3В.
<b>Информация об обременениях</b>	Залог
<b>Место (адрес), дата и время проведения торгов</b>	г. Витебск, ул. «Правды», 32 17 апреля 2014 года в 11.30
<b>Справочная информация</b>	Главное управление юстиции Витебского облисполкома 210101, г. Витебск, ул. «Правды», д. 34 Судебный исполнитель Железовский Юрий Александрович, тел./факс 8(0212) 600817
<b>Условия и порядок проведения торгов</b>	1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет Главного управления юстиции Витебского облисполкома № 3642903001037 в 200 филиале ОАО СБ «Беларусьбанк», МФО 635, УНП 300002505, не позднее 16.04.2014. Минимальная величина первого шага – 5% стоимости каждого лота. В соответствии с ч. 3 ст. 401 ХПК Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

Утерянные страховые полисы по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БМ №№ 0564624, 0564625, 0564824 и квитанцию о приеме наличных денежных средств формы 1-СУ серии КС № 3942952 СООО «Белкоопстрах» считать недействительными.

УНП 100706519

## ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Открытого акционерного общества «Слуцк-Модуль» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже имущества (в комплексе) в составе:

№	Наименование	Инв. №	Общ. пл., кв.м
1	Здание инженерно-бытового корпуса, инв. № 98318	640/C-84380	10378,5
2	Тепловые сети, инв. № 98342	640/C-84368	-
3	Площадка асфальтобетонная (инв. № 98364)	640/C-84443	1612,5
4	Погрузочно-разгрузочная площадка (инв. № 98365)	640/C-84378	783,6
5	Трансформаторная подстанция	640/C-84444	37,7
6	Сети водопровода (инв. № 98340, инв. № 98339, инв. № 98341)	640/C-84373	-
7	Канализационная насосная станция (инв. № 98330)	640/C-84377	25,2
8	Эстакада-площадка для мойки автомобилей	640/C-84445	-
9	Топливо-заправочный пункт (инв. № 98327)	640/C-84371	-
10	Очистные сооружения дождевых стоков (инв. № 98331)	640/C-84365	-
11	Градирия металлическая ККТ-35 (инв. № 25301)	640/C-84372	-
12	Градирия металлическая ККТ-35 (инв. № 25300)	640/C-84367	-
13	Контрольно-пропускной пункт	640/C-84440	8,1
14	Склад газовых баллонов	640/C-84442	107,8
15	Вспомогательный корпус часть, инв. № 98358	640/C-84381	1353,6
16	Объекты благоустройства	640/C-84370	-
17	Главный корпус, инв. № 98319	640/C-84382	22590,0
18	Здание вспомогательного корпуса, инв. № 98360	640/C-51701	335,7
19	Склад тяжелых металлов	640/C-39784	634,6
20	Здание склада	640/C-38241	535,9
21	Производственное здание-котельная, инв. № 98361	640/C-51700	194,3
22	Гараж со вспомогательным корпусом	640/C-47756	1362,3
23	Здание склада	640/C-38242	2467,1
24	Здание информационно-вычислительного центра	640/C-38243	2393,6
25	Автомонтажный корпус	640/C-39783	8785,1
26	Дренажная насосная станция (инв. № 98329)	640/C-84375	330,6
27	Сети канализации (инв. № 98626)	640/C-84379	-
28	Оборудование согласно перечню (перечень находится у организатора аукциона)		

Указанные объекты расположены на земельном участке, площадью 8,4478 га (предоставлен на праве постоянного пользования) по адресу: Минская область, Слуцкий район, г. Слуцк, ул. 14 Партизан, д. 101.

Земельный участок имеет ограничения в использовании: зона санитарной охраны поверхностных и подземных источников водоснабжения хозяйственно-питьевого назначения на площади 8,4478 га. Имущество сдается в аренду (сведения об арендаторах можно получить у продавца и организатора аукциона).

Начальная цена с НДС – 50 895 705 120 бел. руб. Задаток 5% от начальной цены (2 544 785 000 бел. руб.) перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, УНП 690324015.

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Фактические затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов [www.rft.by](http://www.rft.by).

Предыдущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звезда» от 14.02.2014.

Аукцион состоится 17.04.2014 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 16.04.2014 до 16.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17.

## ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Аукцион состоится 05.05.2014 в 10.00 по адресу: 220030, г. Минск, просп. Независимости, 11/1, 2 этаж, конференц-зал.

Организатором аукциона является

**республиканское унитарное предприятие «Отель «Минск»**, находящееся по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11.

НА АУКЦИОНЕ ВЫСТАВЛЯЕТСЯ ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА:

1. Помещение № 410, арендуемой площадью 31,2 кв.м, на четвертом этаже изолированного помещения по просп. Независимости, 11, корп. 2-2 (литер Б 7/к), в г. Минске; с центральным отоплением, водо- и электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 7,8 базовой арендной величины; размер задатка – 0,78 базовой арендной величины; целевое использование – размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м – 3 базовые арендные величины.

2. Помещение № 426, арендуемой площадью 35,7 кв.м, на четвертом этаже изолированного помещения по просп. Независимости, 11, корп. 2-2 (литер Б 7/к) в г. Минске; с центральным отоплением, водо- и электро-

снабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 8,925 базовой арендной величины; размер задатка – 0,892 базовой арендной величины; целевое использование – размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м – 3 базовые арендные величины.

3. Помещение № 518, арендуемой площадью 35,2 кв.м, на пятом этаже изолированного помещения по просп. Независимости, 11, корп. 2-2 (литер Б 7/к) в г. Минске; с центральным отоплением, водо- и электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 8,8 базовой арендной величины; размер задатка – 0,88 базовой арендной величины; целевое использование – размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м – 3 базовые арендные величины.

Документы на участие в аукционе принимаются с 03.04.2014 по 02.05.2014 с 8.30 до 12.00, с 13.00 до 16.00 по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11/2, каб. 232. Документы, поданные после 16.00 02.05.2014, не рассматриваются.

Порядок проведения аукциона определен Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машин-мест, их частей, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 «О мерах по реализации Указа Президента Республики Беларусь от 07 мая 2009 № 238».

Для участия в аукционе участник в срок, установленный для приема документов на участие аукционе:

- перечисляет задаток на р/с №3012000006014 в ОАО «АСБ «Беларусьбанк», код банка – 795, УНП 100973184, ОКПО 37372251, РУП «Отель «Минск»;
- подает заявление на участие в аукционе;
- заключает соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона;
- предоставляет копию платежного документа о перечислении задатка.

Помимо указанных документов:

- физическое лицо предьявляет документ, удостоверяющий личность;
- индивидуальный предприниматель – копию свидетельства о государственной регистрации;
- юридическое лицо (резидент Республики Беларусь) – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; нерезидент – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торго-

вого реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения, в заявлении сообщает о нахождении на территории Республики Беларусь представительства с указанием даты выдачи Министерством иностранных дел Республики Беларусь разрешения на открытие представительства, номера и срока действия разрешения.

Представитель физического лица, индивидуального предпринимателя, юридического лица предьявляет доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя.

Копии документов предоставляются без нотариального засвидетельствования.

**Порядок оформления участия в аукционе:** лицу, допущенному к участию в аукционе, организатор аукциона выдает билет участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано.

При отсутствии у лица, желающего участвовать в аукционе, текущего (расчетного) счета в учреждении банка, он должен быть открыт до подачи заявления на участие в аукционе и указан в заявлении.

**Порядок определения победителя аукциона:**

- торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены и проводятся аукционистом, определяемым организатором аукциона;

- аукцион продолжается до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднимает только один участник аукциона или пока не останется только один участник, предложивший наиболее высокую цену. Аукционист трижды называет цену, по которой продан предмет аукциона, и объявляет о продаже данного предмета аукциона, а также сообщает номер участника аукциона, выигравшего аукцион по данному предмету аукциона (далее – победитель аукциона).

Размер штрафа, уплачиваемый участником аукциона и(или) его победителем (приванненным к нему лицом) в случаях, предусмотренных законодательством, составляет 10 000 000 рублей.

Победитель аукциона (лицо, приванненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней со дня его проведения обязан в установленном порядке перечислить на расчетный счет арендодателя сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной им суммы задатка, а также возместить организатору аукциона затраты на его организацию и проведение, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участником документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах на организацию и проведение аукциона, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона под роспись.

Договор аренды по результатам аукциона заключается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Телефоны для справок: (8-017) 209-91-26, (8-029) 642-52-64.

## Партрэт у інтэр'еры

У Нясвіжы ёсць вуліца з такой простаю і блізкай назвай: Агародняя. Каля аднаго з дамоў на вярэвочцы сушыцца дзіцячае адзенне і некалькі пар красовак на шнурках. Відаць, тут жыве некалькі хлопчыкаў. І сапраўды, у сям'і Дзямідавых іх чацвёра: Дзіма, Данііл, Яўген, Андрэй — і яшчэ сястрычка Карына. Я пазнаёмілася з мамай мнагадзетнага сямейства: Святлана Дзямідава ніяк не адпавядае свайму статусу, бо дзявочая постаць, юнацкія іскрынікі ў вачах, чысты і свежы твар нагадваюць юную дзяўчыну. Натуральна, спытала, колькі ёй гадоў.



## «КОЛЬКІ ДАДЗЕНА — СТОЛЬКІ І БУДЗЕМ ГАДАВАЦЬ»

— Трыццаць, — усміхаецца.  
— Проста не верыцца, што ў вас — пяцера дзяцей!  
— Я ў сямнаццаць гадоў выйшла замуж. У маёй мамы нас было трое, а бацька памёр рана, і я дапамагала гадаваць малодшага браціка, рабіла ўсё па гаспадарцы, набывала вопыт свайго будучага сямейнага жыцця.  
Відаць, таму і не страшна было Святлане займаць пяцера дзяцей. А яшчэ саргавалі любоў і падтрымка любімага мужа Мікалая. Пазнаёмілася маладыя людзі выпадкова, дзякуючы сябрам (дарэчы, жылі яны тады ў Архангельску). Хлопец як убачыў яе, літаральна з першага погляду і вырашыў: «Гэта мой лёс». На спатканнях Коля іграў на гітары, жартаваў — так хацеў спадабацца. Святлана адказала на пачуцці, і неўзабаве маладыя пабраліся шлюбам. Потым нарадзіўся іх першынец Дзімка. А далей жыццё склалася так, што пераехалі ў Нясвіж, бо тут жыў бацька Мікалая. У 2000-м прыехалі пагасціць, а

праз год перабраліся ў прыгожы, зялёны райцэнтр.  
— Нам так падабаецца тут, — гаворыць Святлана. — І месцы маляўнічыя, і цёпла, і азёры навокал — словам, усё. Наогул, я палюбіла Беларусь. Гэта цудоўная краіна, а людзі якія працавітыя! Мы жывём у доме Колевага бацькі, рамантуем яго, пашыраем, бо сям'я ж вялікая. Муж пасадзіў маліну каля дома. Нядаўна пасадзілі яблыні і вішні. Агарод буду засяваць, каб мець сваё. Папаўняем запасы ў мясцовых лясах, куды ездзім у ягады і грыбы. Купляем яблыкі і сушым. Нарыхтоўваем бярэзавы сок — сёлета ўжо маем 200 літраў.  
— Святлана, на мой погляд, вы — мужная жанчына. Мець пяцера дзяцей — не кожнаму пад сілу.  
— Ну, я не лічу гэта мужнасцю. Проста ўпэўнена, што дзеці — дар Божы. І колькі мне дадзена, будзем гадаваць. Я ўжо не ўяўляю іншай сям'і. Гэта мая радасць, шчасце, мой добры лёс.  
Як спраўляецца мама з бытавымі цяжкасцямі?

— А іх няма, — весела адказвае Святлана. — Нас многа, і кожны мае свае абавязкі. Старэйшыя дзеці глядзяць малодшых, прыбіраюць у хаце, посуд мыюць, усё, што трэба. Пральная машына выручае.  
Старэйшы сын Дзямідавых, Дзіма, важна дадае пра свой уклад у агульныя справы: «Я гляджу сваіх брацікаў і сястрычку, дапамагаю маме: мыю посуд, падлогу, бульбу абіраю. А яшчэ вучуся рабіць лаўкі ў гуртку па дрэве». Значыць, расце мужчына, які не цураецца і хатняй работы. Пэўна, будзе камусьці добры муж, бо ў вялікай сям'і закладваюцца правільныя асновы. Другі сыноч, Данііл, не забываецца спытаць дазволу пайсці куды ці што ўзяць (цукеркі, пячэнне) — каб і іншым хапіла. 7-гадовы Жэня вельмі любіць вадацаца з бацькавымі інструментамі ў гаражы, падносіць патрэбнае пры рамонт машыны, цікавіцца, як працуюць механізмы. Пяцігадовы Андрэйка таксама адгукаецца на любую маміну просьбу: і ложка сам зацілае, і цацкі збірае.  
(Заканчэнне на 3-й стар. «СГ».)

## У вас будзе дзіця

### АЛЕСЯ

Трэці год на тэлеканале АНТ існуе рубрыка «У вас будзе дзіця». Кожны тыдзень беларускім глядачам расійскай праграмы «Пакуль усе дома» паказваюць сюжэты пра дзяцей, якія чакаюць усынаўлення. Дзякуючы праграме свае новыя сем'і знайшлі больш за 40 дзяцей. Да праекта далучылася і наша газета.  
Двухгадовая Алеська жыве ў Барысаўскім доме дзіцяці, хоць у яе няма статусу сираты, бо бацькі жывыя. Такія дзеці таксама маюць патрэбу ў бацькоўскім клопаце і чакаюць тату з мамай. Для іх ёсць спецыяльныя формы сямейнага ўладкавання — прыёмная сям'я і апека.  
**Святлана ЗІМАГЛЯД, выхавальца:**  
— Алеська — дзяўчынка актыўная, дапытлівая. Яна — жыўчык, не сядзіць на месцы, любіць рухавыя гульні, заняты на трэнажоры. Часам мы самі не паспяваем за ёю. Алеська рана пачала хадзіць і добра развіваецца фізічна. Гэта дзяўчынка з характарам. Не адразу ідзе на кантакт з дарослымі — спачатку прыглядаецца, імкнецца атрымаць адабрэнне.  
**Святлана ДЗЯТКО, галоўны ўрач:**  
— У дамах дзіцяці ёсць выхаванцы, якія па пэўных прычынах не могуць быць усыноўленымі. Іх бацькі маюць захворванні, якія перашкаджаюць выкананню бацькоўскіх абавязкаў. Такія дзеці да 18 гадоў вымушаны жыць у інтэрнатных установах, таму прыёмная сям'я або апека будуць для іх проста знаходкай.  
Паглядзіце на Алеську: ёй усяго 2 годзікі, а яна ўжо шмат чаго ўмее і ведае. За час жыцця ў доме дзіцяці яе ніхто не наведваў і ніхто ёю не цікавіўся. Я шчыра хачу, каб у Алесі было сапраўднае дзяцінства ў сям'і, каб яна расла ў любові, пяшчоце і клопаце блізкіх людзей. Гэта будзе ўдзячнае дзіця.  
Каб больш даведацца пра Алеську, пазваніце па нумары (8 017) 284 71 51. Гэта нумар Нацыянальнага цэнтру ўсынаўлення Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.  
Падрыхтавала Святлана БАРЫСЕНКА.



«ЗВЯЗДА» + АНТ

## Медалі... жаночага роду

4 красавіка будуць падведзены вынікі VI Рэспубліканскага конкурсу «Жанчына года-2013». Беларускі, які дасягнулі значных вынікаў у розных сферах, атрымаюць узнагароды ў 10 намінацыях. Усяго ў конкурсе сёлета прадстаўлены 52 удзельніцы, 17 з якіх стануць лаўрэатамі, а 35 будуць адзначаны ганаровымі дыпламамі. Урачыстая цырымонія пройдзе ў «Прэзідэнт-атэлі».  
Конкурс «Жанчына года», ініцыяваны Беларускім саюзам жанчын, дазваляе прадэманстраваць значнасць ролі жанчыны ў сучасным грамадстве, у маральным і духоўным адраджэнні нацыі, у стварэнні паўнацэннай і шчаслівай сям'і.  
Як расказала сустаршыня Беларускага саюза жанчын Антаніна МОРВА, сёлета ў конкурсе змяніліся ўмовы і спіс намінацый. Тры ўзнагароды: «За лідарства і паспяховае кіраўніцтва», «За актыўную грамадскую дзейнасць» і «За прафесіяналізм» — цяпер аб'яднаны ў адну — «За прафесіяналізм і актыўную грамадскую дзейнасць». Таксама з'явіліся дзве новыя намінацыі: узнагарода «За вернасць Беларускаму саюзу жанчын» будзе прысуджана тым, хто стаяў ля вытокаў стварэння найбуйнейшага і самага актыўнага жаночага грамадскага аб'яднання, а намінацыя «Жанчына-легенда» сёлета заменіць «Гонар нацыі». Па традыцыі, знойдуць сваіх герайн узнагароды ў намінацыях «За дасягненні ў выхаванні дзяцей» (сёлета тут прадстаўлены



Фота: Марына БЕГУШКОВА

## ГАДКІЯ ГАДЖЭТЫ

«Чаму ён не тэлефануе? Няхай ён патэлефануе... Можа, ён нумар няправільна запісаў? Не, я сама яму тэлефон запісала. А ён абяцаў з раницы патэлефанаваць», — гэтыя думкі закаханай дзяўчыны з фільма «Госця з будучыні» героям нават няёмка было падслухаваць.  
А мне робіцца няёмка за некаторых бацькоў, калі бачу, як яны часам выкарыстоўваюць сучасныя прылады. «Чаму ты не брала трубку?! — крычыць на ўсю вуліцу знеямая на дачку-другакласніцу. — Я пяць разоў табе тэлефанавала! Пяць! Кожную хвіліну! Дзе ты была? У прыбіральні? Ну і што? Цяжка было тэлефон узяць?» Так і карціць пацікавіцца ў нервовай мамы, як яна сабе гэта ўяўляе. А яшчэ больш хочацца «выключыцца» і наогул не чуць гэтай размовы. Але, на жаль, яшчэ не вынайшлі такога міелафона...  
У другой мамы свая праблема сусветнага маштабу: сыноч упершыню пайшоў у дзіцячы садок. Вось ужо тыдзень ходзіць, на некалькі гадзін усяго, а ў яе сэрца не на месцы. Не знайшла нічога лепшага, як кожны паўгадзіны (па гадзінніку!) тэлефанаваць выхавальніцы з адным пытаннем: «Там мой Дзяміска не плача?» Цікаўлюся: «І што, калі плача — ты пабярэш тэрмінова ў групу забіраць яго?» — «Пабягу, — адказвае, — а як інакш?». І вельмі здзіўляецца, што выхавальніца, мякка кажучы, незадаволеная, што псіхолаг і загадчыца садка праводзяць з ёй прафілактычныя размовы.  
Многія з нас схільныя абвінавачваць юнае пакаленне ў інфантылізме, несамастойнасці, непрыстасаванасці да жыцця. І насамрэч часта нават падлеткі нічога самі зрабіць не могуць, не парайўшыся з мамай па тэлефоне. Але хто ў гэтым вінаваты? Дзеці? Тэлефоны, якія літаральна ў кожнага пад рукой? Альбо ўсё ж мы самі, бацькі, якія набываюць гэтыя гаджэты — мабільнікі, смартфонны, планшэты, прывучаюць імі карыстацца ў любы зручны ці незручны момант і з мэтай «кантролю сітуацыі» тэлефануюць 5-6 разоў на дзень?  
...Мая малодшая сястра дагэтуль памятае мамін працоўны нумар — яго тая з нас, хто першай прыходзіла са школы, павінна была набраць і распавесці, што дома ўсё ў парадку, суп з халадзільніка дасталі, катлеты пагрэлі, усе паелі; а потым пыталася, ці можна цяпер гадзінку пагуляць. Як правіла, мама дазваляла. І больш да наступнага вечара ніхто нікому не тэлефанаваў. Можа, цяперашнім — нашым — дзеці не хапае якраз гэтага, каб мы крыху больш ім давяралі, трохі паслабілі навязлівы кантроль і выхоўвалі ў іх самастойнасць?  
Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

■ Узровень

# ЯЕ ДАСЯГНЕННІ

## Чэмпіёнка свету па паўэрліфтынгу галоўным сваім «рэкордам» лічыць дачку

Спорт можа быць прасторай для дасягненняў, памочнікам у лядзёнай хваробі ці проста карыснай звычайнай па жыцці. Анжэла Геут, шматразовая чэмпіёнка свету і Беларусі па паўэрліфтынгу, а сёння гаспадыня і трэнер фітнес-клуба, сумясціла ўсе названыя варыянты.

Прадмоваю да перамогі па паўэрліфтынгу (сілавы від спорту, пераадоленне супраціўлення максімальна цяжкай для спартсмена вагі. — Аўт.) былі заняткі бальнымі танцамі і ў секцыі па самба і дзюдо. Паспех спадарожнічаў усюды: на ўсесаюзным конкурсе бальных танцаў было 4-е месца, на спарбортніцтвах па самба такое ж — 5-е, але...

— Неяк сустрэла падчас адной з паездкаў на спарбортніцтва дзяўчыну, якая сказала: «Усё аддала б, каб нарадзіць». І вырашыла для сябе, што спачатку стану маці, а потым ужо буду працягваць займацца спартыўнай кар'ерай, — успамінае Анжэла.

Перамогі, медалі засталіся ў планах, а пакуль галоўнай мэтай стала мацярынства. Відаць, гэта быў правільны выбар, бо менавіта пасля нараджэння маленькай Таццяны ўзяў пачатак сённяшні сцэнарый. Дачка, дарэчы, цяпер таксама фітнес-трэнер, а маці менавіта яе, а не рэкорды лічыць галоўным сваім дасягненнем.

### МАМА СА ШТАНГАЙ

...З жаданнем прывесці сябе ў форму яна пайшла ў трэнажорную залу і... выціснула штангу ў 45 кілаграмаў. Калі тое заўважыў трэнер, прапанаваў узяць удзел у спарбортніцтвах па паўэрліфтынгу. Без трэніровак і без падрыхтоўкі. (Што там пра каня і палаючую хату?)

— Я паехала і вярнулася з медалём чэмпіянату Беларусі. Пасля пачала наведваць трэніроўкі. Праз некалькі гадоў заваявала першае «серабро» на чэмпіянаце Еўропы. А там пайшлі спарбортніцтва два разы ў год — чэмпіянаты Еўропы, свету. Плюс двойчы ў год выступала на Беларусі, дзе заваявала 60 медалёў.

З часам любоў да спорту перарасла ў жаданне заснаваць сваю справу.

— Было шмат траўмаў і праблем са здароўем, і на трэнерскую працу ісці не хацелася, — тлумачыць Анжэла змену «курсу». — Пасля чэмпіянату свету вырашыла завяршыць спартыўную кар'еру. Пачала займацца фітнесам. Веды і практыка ў гэтай сферы былі.

Сёння фітнес-клуб існуе ўжо сёмы год, а сваіх кліентаў Анжэла ведае не толькі па імені — яна ў курсе, чым жыве кожны з іх.

### МЭТЫ І МАРЫ

Анжэла аддала трэніроўкам 17 гадоў жыцця, і сёння працуе з 8 раніцы да 11 вечара. Нават абсталювала сабе ў клубе пакой, дзе можна застацца на ноч. На пытанне, чаму жанчыны выбіраюць такі «нежаночы» від спорту, зазначае:

— Відаць, усё залежыць ад мэты. У мяне такая была — выйграць чэмпіянат свету. Для бальных танцаў я была маленькага росту, а на той час былі папулярнымі высокія ўдзельнікі. На самба і дзюдо амаль адбіла сабе ныркі, займела праблемы са здароўем. Тады я займалася яшчэ штангай, але толькі на пачатковым узроўні. З улікам праблем з ныркамі мне наогул забаранілі цяжкае пад'ёмнае. Пачала качаць прэс. І праз гадоў дзесьці паправіла здароўе — здараюцца выпадкі, калі чалавек вылечвае сябе сам. Урачы былі здзіўлены.



«На самба і дзюдо амаль адбіла сабе ныркі, займела праблемы са здароўем. Тады я займалася яшчэ штангай, але толькі на пачатковым узроўні».

Выходзіць, формула «У здаровым целе — здаровы дух» здольная дзейнічаць і ў адваротным парадку, змяняючы жыццё. А дадайце сюды баявы характар з дзяцінства — тады дакладна будзе зразумела, чым абумоўлены поспехі. Бо калі Анжэла задумвала нешта, то яе складана было спыніць: магла і на страху залезці, і братаў «паганяць». Сёння яна кажа, што не адчувае свайго ўзросту...

З якой мэтай прыходзіць у фітнес-клуб людзі — па здароўе, за кампанію ці проста таму, што модна?

— Галоўная прычына, напэўна, клопат пра ўласнае здароўе: праблемы са спінай, паставай. Пасля пералому прыходзілі дзяўчаты. Нехта хоча пахуць і палепшыць самаадчуванне. Былі выпадкі, калі худзелі на 30 і на 49 кілаграмаў, — дзеліцца трэнер. — Я магу па знешніх прыкметах зразумець, з чым прыйшоў да нас чалавек. І ўжо адразу ведаю, як дапамагчы.

Бывае, гадамі людзі (напрыклад, з Брэста) на выхадныя прыезджаюць на трэніроўку. Ёсць тыя, для каго на першым плане — модныя тэндэнцыі: і тады ўжо назіраецца пагоня за трэндымі, казыранне брэндамі і ўсё астатняе. Але найперш збіраюцца людзі, якія з'яўляюцца прыхільнікамі здаровага ладу жыцця і шукаюць сяброўскую кампанію. Нехта прыедзе на гадзіну раней да пачатку трэніроўкі — пагаворыць з намі, папрацуе над сабой, яшчэ пагаворыць — лічы, жыццё ўдалося!

Алена ДРАПКО

### З ЧАГО ПАЧАЦЬ?

✓ Калі прыходзіць чалавек з праблемамі з сэрцам, трэба ўлічваць, што яму рабіць нельга. Такім кліентам пад'юць дыхальныя практыкаванні, пілатэс, ёга. Можна займацца практыкаваннямі на выцягванне, скандынаўскай хадзьбой альбо хадзьбой на дарожцы. Усё без перанапружання.

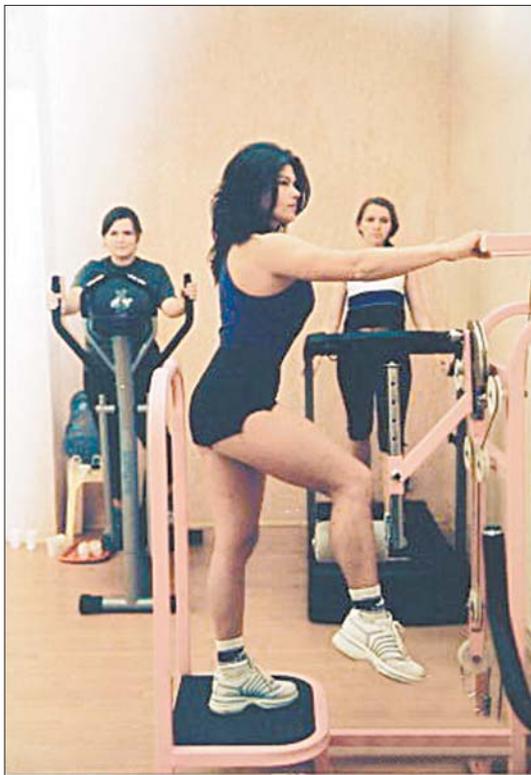
✓ Хочаце пахуць і пры гэтым стан здароўя дазваляе — звярніце ўвагу на аквааэробіку альбо стрып-пластыку. Тут нават пытанне ўзросту вельмі адноснае, бо можна і ў 70 гадоў даць фору многім маладым.

✓ На першых трэніроўках лепш не перагружайце свой арганізм. З часам самі зразумеете, які тэмп вам больш падыходзіць.

✓ Бег варта пачынаць з дзесьці хвілін і павялічваць час паціху, бо ідзе нагрузка на суставы і звязкі. Калі ж адразу пабегаеце на працягу гадзіны, то на наступны дзень не выключана, што і хадзіць не зможаце. Наогул паказчык працягласці трэніроўкі — індывідуальны. Напрыклад, у пілатэсе і аквааэробіцы ўсё спакойна праходзіць, а ёсць віды трэніровак, якія будуць на дынаміцы практыкаванняў, — там пачынаць трэба дастаткова акуратна.

✓ Трэніравацца раніцай альбо вечарам — выключна справа густу і біялагічных рытмаў. Што вам больш даспадобы — тое і выбірайце.

✓ Дзе лепш займацца — дома ці ў зале? Анжэла раіць: «Важна спачатку навучыцца правільна рабіць практыкаванні, а калі ўменне будзе даведзена да аўтаматызму, то спакойна можна трэніравацца і дома. Праўда, па маім назіраннях, для хатніх трэніровак патрэбна моцны характар. У зале спрацоўвае эфект спарбортніцтва, а дома стаміўся і пакінуў, альбо нешта ўвагу адцягнула... Купляюць некаторыя бегавыя дарожкі, а тыя становяцца дарагімі вешалкамі для адзеньня».



Яўген АЛЕЙНІК, кампазітар, прадзюсар (гурт «Аўра»):

— Як толькі мы з Юлія пажаніліся, адразу купілі маёй маме асобную кватэру. Але да вяселля мы сустрэліся 5 гадоў і, натуральна, заставаліся начаваць то ў мяне, то ў яе... Калінікі, безумоўна, адчуваўся пэўны дыскамфорт.

А вось мой блізкі сябар з жонкай жыў у бацькоў да таго часу, пакуль яго ў сына, майму хрэсніку Макару, не споўніўся год. І тады мы паглядзелі на сітуацыю з іншага боку і зразумелі, што наўнасьць свабодных бабуліных рук — вялікі плюс. Таму я прытрымліваюся меркавання, што романтичны «цукеркава-букетны» перыяд трэба правесці

## «ВЫПРАБАВАННЕ БАЦЬКАМІ»: ЖЫЦЬ РАЗАМ ЦІ ПААСОБКУ?

далёка ад бацькоў, а вось пасля з'яўлення на свет спадчыніцаў — пажыць разам або побач з дзядулямі і бабулямі. У тым ліку для таго, каб лепш зразумець сутнасць бацькоўскага клопату. Я перакананы: да таго часу, пакуль у чалавека няма дзяцей, ён сам застаецца дзіцем і не разумее, што значыць несці адказнасць за іншых. Ніякія коцікі і сабакі гэтага ўяўлення не даюць. А вось пасля нараджэння дзяцей многае становіцца зразумела, і тыя бясконцыя «надзень шапку» і «трэба есці суп», што так раздражнялі нас у дзяцінстве, успрымаюцца зусім па-іншаму.

Асабіста я са сваёй мамай знаходжуся ў згодзе і ладзе, калі мы жывём паасобку — тады ў нас проста ідэальна сям'я! Але варта застацца на дзень другі, як пачынаецца сутыкненне характараў: «Я сам», «Я сама» (а мы абое Цяльцы, і першым ніхто не саступіць). Але ў той жа час мы схітрылі: мама жыве ў зоне крокавай даступнасці, літаральна ў адным двары з намі, так што

ў любы момант, калі спатрэбіцца, мы зможам прыйсці адно аднаму на дапамогу. Што да цешчы, яна таксама мяне па нядзелях на бліны не кліча, а я не напрошваюся, але стасункі ў нас роўныя і паважлівыя, мы загадзя ўсе гэтыя моманты абмеркавалі з жонкай.

Вольга КЛІМЕНКА, хатняя гаспадыня (Мінск):

— Мой муж прытрымліваецца меркавання «Чым больш адлегласць, тым мацней любоў», таму мы не вельмі часта бываем у яго бацькоў на Брэстчыне. А вось з маімі, пакуль будавалі ўласнае жыллё, давялося пажыць некалькі гадоў. І ведаеце, што мы абодва зразумелі? Гэта выдатная школа жыцця, лепш за студэнцкія інтэрнаты і тэлешоу кшталту «Апошні герой»! Бо там, па вялікім рахунку, побач з табой — чужыя людзі, і сябраваць з імі неабавязкова — можна проста захоўваць нейтралітэт. А тут людзі блізкія, і да іх «прусакоў» давядзецца ставіцца з увагай.

І хоць у сумесным жыцці з бацькамі хапае мінусаў, але ёсць і безумоўныя плюсы. Ад старэйшага пакалення, калі не паленавацца, можна даведацца шмат карысных гаспадарчых сакрэтаў і ўрокаў да машынай эканомікі, зноў жа, сумесныя прыбіранне і рамонт, выезды на дачу збліжаюць. Але галоўнае — вучышыся дамаўляцца, прасіць дапамогі і аказаць яе самому, ісці на кампраміс, не скандаліць па дробязях, што-кольвечы прабачаць, а ў чымсьці іншым цвёрда адстойваць свае інтарэсы. Многім маладым сем'ям, лічу, было б карысна прайсці «выпрабаванне бацькамі» яшчэ да штампа ў пашпарце і вядзення сумеснай гаспадаркі, каб у некаторых кароны з галоў зваліліся, а другія, наадварот, развучыліся прыкідвацца вечнымі дзецьмі і ўбачылі ўласныя хібы, як у люстэрку. Прынамсі, нам пасля гэтых некалькіх гадоў стала значна лягчэй ужывацца разам.

## ТЫДЗЕНЬ НА РОЗДУМ

З Полацка і Наваполацка пачалася рэспубліканская акцыя «Тыдзень без абортаў», у рамках якой у медыцынскіх установах не будуць праводзіцца маніпуляцыі па перарыванні цяжарнасці. Гэта не тычыцца тых сітуацый, калі працэдура неабходна па медыцынскіх паказаннях.

— Такія акцыі будуць праходзіць па ўсёй рэспубліцы — гаворыць галоўны акушэр-гінеколаг Міністэрства аховы здароўя Святлана САРОКА. Паводле яе слоў, Віцебская вобласць для старту акцыі выбрана невыпадкова. Справа ў тым, што за апошнія гады там нарадзілася больш дзетак і знізілася смертнасць. У вобласці актыўна праводзіцца работа з сем'ямі па прафілактыцы нежаданай цяжарнасці, а жанчынам, якія не гатовы да нараджэння дзіцяці, аказваюць псіхалагічную дапамогу. У выніку да 20% жанчын, якія збіраліся зрабіць аборт, вырашылі зберагчы жыццё сваім малым.

У гэтыя дні арганізаваны трэнінгі для акушэраў-гінеколагаў, майстар-класы для навучання валанцёраў прапагандзе моцных сем'яў і прафілактыцы розных залежнасцяў. Са старшакласнікамі, працоўнай моладдзю, студэнтамі праводзяцца тэматычныя сходы. Таксама на вуліцах Віцебска і Полацка раздаюць буклеты ў абарону сямейных каштоўнасцяў. Гараджане змогуць наведваць літаратурна-музычную гасцёўню, у якой возьмуць удзел пісьменнікі, мастакі, кампазітары і творчыя калектывы рэгіёна.

— Я ўпэўнены, што такія акцыі — гэта дзейсная мера па прафілактыцы абортаў і абароне сямейных каштоўнасцяў, — сказаў намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па ахове здароўя, фізічнай культуры, сямейнай і маладзёжнай палітыцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Вадзім ДЗЕВЯТЮСКИ. — Нездарма ў акцыі задзейнічана шмат моладзі, бо калі малады чалавек павярнуць і пранікнецца тым, што сям'я — гэта вялікая каштоўнасць, што дзіця — гэта будучыня, працяг жыцця, то абавязкова будзе вынік.

Гэтая акцыя — толькі пачатак. Работа будзе працягвацца па ўсёй Беларусі. Арганізатарамі мерапрыемства выступілі Міністэрства аховы здароўя Беларусі, Беларускае праваслаўнае царква, аргкамітэт Рэспубліканскай духоўна-асветніцкай праграмы «Сям'я — Яднанне — Айчына».

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

# «КОЛЬКІ ДАДЗЕНА — СТОЛЬКІ І БУДЗЕМ ГАДАВАЦЬ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

«Гэта ж у Бібліі сказана: «Навучай юнага ў пачатку шляху яго», — прыгадвае Святлана. — Па вялікім рахунку, інакш і нельга, бо тое, што закладзена ў дзяцінстве, спатрэбіцца ў дарослым жыцці». А яно, як вядома, складанае і нялёгкае. Дарэчы, як у матэрыяльным плане жывецца шматдзетнай сям'і?

— Маём усё неабходнае. Муж працуе індывідуальным прадпрымальнікам, заняты цэлы дзень да вечара, але заробкі нядрэнныя. Я працую ў Нясвіжскім раённым тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, але пакуль у дэкрэце, атрымліваю на маленькую Карыну (ёй паўтара года) больш як 2 мільёны рублёў. Нашы тры школьнікі харчуюцца бясплатна, за дзіцячы садок плацім 50 працэнтаў. Да 1 верасня даюць невялікую дапамогу і пад-



**«Мужу на 35 гадоў дзеці напісалі вялікімі літарамі віншаванне і прызнанне: «Мы цябе любім», а па доме развесілі рознакаляровыя шарыкі».**

ручнікі. Стараемся, каб у дзіцячым рацыёне пастаянна была садавіна. Не абыходзіцца і без цукерак — а як жа? Выпякаю пячэнне ці торцікі, люблю пабалаваць сям'ю. У нас традыцыя — адзначаць дні нараджэння так, каб кожнаму запамнілася: з шарыкамі, кветкамі, смачнай выпечкай. Мужу на 35 гадоў дзеці напісалі вялікімі літарамі віншаванне і прызнанне: «Мы цябе любім», а па доме развесілі рознакаляровыя шарыкі. Калі Мікалаі прыехаў з работы і ўбачыў усё гэта, ён так узрадаваўся! А нядаўна мне Жэня прынес першую вясную кветку. Наогул, мае хлопчыкі любяць дарыць мне кветкі. Магчыма, ад мужа пераймаюць. Ён на святы ці проста ў будны дзень можа ўручыць букет.

— Ну, а хто галоўны ў сям'і?  
— Муж. Я лічу, ён павінен быць першым, як мужчына і гаспадар. Не згод-

на з феміністкамі, што жанчыне трэба кіраваць. Магчыма, дзесьці на рабоце і трэба, а на сямейным «фронце» перавага аддаецца мужчыну. Я прыслухоўваюся да яго думкі, а ён — да маёй, усе спрэчныя пытанні вырашаем мірным шляхам. Калі паспрачаемся (у жыцці ўсё бывае), то каб дзеці не чулі. А яны ў нас прывучаны да дысцыпліны. Добра, што не цягнуцца хлопцы мае да камп'ютара, як многія іх аднагодкі праводзяць за ім шмат часу. Вядома, у свой час навучацца і яны, але без уроні для вучобы ці дамашніх спраў. Я рада, што Дзіма займаецца ў баскетбольнай секцыі і ў музычнай школе, іграе на домры і гітары. Малодшы Данііл вучыцца ў дзіцячай школе мастацтваў, добра малюе.

Між іншым, мастацкія здольнасці перадаліся Даніку ад мамы. У кухні Дзямідавых вісіць незвычайнае пано: кубак кавы на талерачцы і дымок ад яе. Я не здагадалася, з чаго яно зроблена. Калі гаспадыня зняла яго і паказала, аказалася, што матэрыялам сталі зярняткі кавы, прымацаваныя гарачым клеём. Атрымалася арыгінальна і прыгожа.

Яшчэ адзін выраб, таксама з кавы — кубак, абматаны льяннымі ніткамі, а з яго струменяцца зярняткі. Святлана марыць пра швейную машыну (муж абяцаў падарыць), каб самой зашываць ці падкладваць што трэба. Кажу, што ўсяму можна навучыцца, калі ёсць жаданне і патрэба. ...Літаральна ў сакавіку ў Нясвіжскім палацы Радзівілаў намеснік старшыні абласнога Савета дэпутатаў Іван Ліпніцкі

**«Не згодна з феміністкамі, што жанчыне трэба кіраваць. Магчыма, дзесьці на рабоце і трэба, а на сямейным «фронце» перавага аддаецца мужчыну».**

ўручыў 17 прадстаўніцам Міншчыны ордэны Маці і грашовыя прэміі. Ад Нясвіжскага раёна ўзнагароду атрымала Святлана Мікалаеўна Дзямідава, мама пяцёрых слаўных дзетак. Яна прызнаецца: маўляў, так хвалявалася, што ледзь заўважыла прыгажосць палацавых залаў, па якіх для ардэнаносных маці наладзілі экскурсію...

Paica XBIP.

■ Мама, пачытай!

## ЦЫРКАВЫ НУМАР

Можа, вы чулі такія назвы далёкіх мясцін: Ісландыя, Ірландыя, Корсіка, Сіцылія, Хакайда?..

А што іх аб'ядноўвае, ведаеце? Па-першае, гэта астравы, а па-другое... Зрэшты, выбачайце, я пачакаю крыху з адказам, каб расказаць вам маленькую гісторыю.

У адным вялікім горадзе з вялікім поспехам выступалі знакамітыя цыркавыя артысты са сваімі дрэсіраванымі коньмі. І кожны раз, калі ў сапоўненым цырку заканчваўся яго нумар і коні пакідалі арэну, на ёй заставалася... сярэбраная падкова.

У той час знайсці яе лічылася вельмі добрай прыкметай. І таму артыст рабіў падарунак: падымаў гэтую падкову з зямлі і падносіў маленькаму глядачу — дзяўчыцы ці хлопчыку, што сядзела ў трынаццатым крэсле трынаццатага рада.

Зразумела, у касу цырка стаяла чарга з тых, хто жадаў патрапіць на «шчаслівае» месца. Але білеты выдавалі толькі тым бацькам, у якіх дзеці святкавалі дні нараджэння трынаццатага чысла.

І ўсё ішло добра. Але аднойчы...

Вось увіце: адгрымелі апладысменты, павісла цішыня, усе глядзяць, як артыст падымае падкову і ўручае сярэбраны падарунак хлопчыку. А той раптам гучна гаворыць:

— Дзякую, але мне не трэба, бо для мяне гэта падкова вялікая і цяжкая. Яна для дарослых.

Тут усе: і бабулі з дзядулямі, і татулі з матулямі, і дзеці — нібы аслупяненлі. Толькі бацькі таго хлопчыка пачалі гаварыць яму, што гэтак няветліва, што трэба браць падарунак... Ну хоць бы і навырост... Спатрэбіцца... Потым...

— Усё навырост, — захныкаў малы, — адзенне, абутак, манная каша, нават казкі і розныя гісторыі раскажваюць навырост... Забірайце падкову самі...

Каб вы бачылі, каб вы ведалі, як засмуціўся артыст! Назаўтра ж ён развітаўся з цыркамі і адправіўся ў далёкі шлях — вандраваць па свеце.

І вось, блукаючы, ён трапіў на астравы, якія я назваў у пачатку казкі. І ўбачыў, што там для гаспадаркі людзі разводзяць маленькіх коней — поні.

Што адбылося потым, вы, вядома ж, здагадаліся самі. Так-так, ізноў напоўнены цырк, ізноў артыст падносіць сярэбраную падкову да трынаццатага месца з трынаццатага рада. Толькі на гэты раз — маленькую і зусім лёгкую.

Так, а можа, не зусім так з'явіліся ў нас першыя поні, якім вельмі падабаецца вазіць малых у дзіцячых парках.

Ілья ШАХРАЙ,

г. Мінск

■ Эсэ

# МАЯ СЯСТРА

Мая сястра Клава — першая ў шлюбце Сцяпана і Марыі Ліпскіх. З дзяцей самая старэйшая ў сям'і. Пасля мамы яна мае маму. І ёй, як кажа сучасная моладзь, — поўны «рэспект», павага, пшчота і любоў.

Маёй Клаўдзіі Сцяпанаву не ішоў дзевяноста другі год. Шаноўны ўзрост! І раптам начны званок...

□ □ □

— А я ж цябе, мой братка, з раддома забірала, — расшчодрылася на ўспаміны Клава, і я перастаў дыхаць, чакаючы сустрэчы з мінулым. — Маму ўсё дакарала: «Я ўжо ў вас нявеста, а вы што ўздумалі!» Бацька завёз яе ў Горвальскую бальніцу. А з ім праз колькі дзён ездзілі вас забіраць. Вынесла сястрычка беленькі скрутачак, пытаецца: «Каму хлопчыка аддаваць?» На мяне пазірае. А мама нікому не даверыла цябе. Усе пятнаццаць кіламетраў лясной дарогі туліла сына да сябе.

□ □ □

— Я ж тваёй нянькай была. Трымала аднойчы цябе на руках, грэлася каля печы. А перад засланкай стаяў кубак з малаком. Ты ручкай — за яго. Мо есці хацеў?.. Апёкса. Крыку нарабіў, слёзы пусціў. Мама ўхапіла ця-



бе, панесла ў хлеў ды тваю ручку — у свежую каровіну кучу. Выратавала цябе. А бацька вечарам, як вярнуўся з поля, укапнуў мне рэмень па першае чысло: «Бярэшся, дык глядзі малага, каб цэлым быў!» Бацькавай навукай карысталася, калі сваіх чацвёрта дачок гадала...

□ □ □

— Мама мне звязала панчошкі перад школай. Абутку не было, дык бацька на рукі і панёс цераз вуліцу да Трацэўскіх. У іх хаце школу ладзілі. Там я закончыла разам з усімі шоўкаўскімі дзецьмі тры класы. А ў Вузнажы, за тры кіламетры, вучылася па сёмы клас. Ішоў 1937 год. Дзядзьку нашага Тодара за-

грэблі, не хацеў ісці ў калгас. Суседа Трацэўскага расстралялі. Вой, калі стану ўспамінаць — мазгі варочаюцца, гатовы зусім перакуліцца...

□ □ □

У вайну сястра працавала санітаркай у ваенным шпіталі № 3650. І будучы ў польскім горадзе Пулавы, пазнаёмілася з рускім сяржантам Аляксандрам Сцяпанавічам Угліцкіх. Яму, параненаму, аказвала дапамогу. Пазнаёмілася, абмяняліся адрасамі.

А зімой 1946 года пярмяк Угліцкіх прыйшоў у нашы Шоўкавічы. Да Рэчыцы нека даехаў цягніком, адтуль сорок кіламетраў пехатою па цаліку. Ды што салдату тая адлегласць, калі ў вайну ён прайшоў шлях ад Сталінграда да Берліна?

— Дык ведай, братка, — прыгадвае Клава. — Мой Аляксандр пажыў з намі, пагарэльцамі, у зямлянцы шэсць дзён. А тады пайшлі ў Вузнаж і распісаліся ў сельсавеце. З ім і «залатое вясельле» адсвяткавалі...

□ □ □

У мяне назбіралася некалькі бланкетаў з успамінамі сястры Клавы. Пякучымі застаюцца ўспаміны вайны. Тая, ваенная загартоўка, здаецца, і ёсць выток сястрынскай дабрывы, вытрымкі, спагады і любові.

— От раскажу як нас немцы палілі. Уся вёска згарэла на Сёмуху. Партизаны падказалі, дык мы перад гэтым у лес паўцякалі. Першую ноч правялі на купінах у балоце. Кругом вада, а тут яшчэ з неба лівень. Мама прасіла ўсіх нас, дзяцей, і цябе асабліва (тры годзікі табе было), каб не плакалі, моцна не гаварылі. Баяліся карнікаў. А нехта з шоўкаўцаў, як з вёскі ўцякалі, пеўня прыхапіў. Ён досвіткам давай кукарэкаць. Спалохаліся ўсе да смерці... Зрабіў бацька курэнь, там і сграваліся адзін ад аднаго. Аднойчы вяртаемся, шукалі чаго паесці, а курэнь — пусты. Усе паўцякалі ад немцаў — тыя працэсвалі лес. Маму знайшлі пад вываратнем. Ся-

дзела з табой — ды так уціснулася, што ледзь выцягнулі. А Люба наша ў той дзень з бабай Іваніхай забіліся ў балота, пад кладкі. Іх так за-смактала дрыгва, што ледзь выратавалі іх адтулека.

□ □ □

Прызнаецца:

— Цяпер жыву адна, у калінкавіцкай хаце, якую здазілі разам са сваім Сцяпанавічам. Прылягу ля печкі — баяць ногі, рукі, галава. Але я аптымістка: трэба жыць! Мой Аляксандр Сцяпанавіч, як адыходзіў у іншы свет, наказаў, каб дзяцей глядзела — Таню, Любу, Алу, Валю. А ў кожнай ужо свае дзеці і ўнукі. Я цяпер адна ўзначальваю гэта «войска», нясу адказнасць за іх, малюся за іх...

□ □ □

— У мяне, братка, даўгоў няма ні перад кім. Пенсію сама сабе заробіла. Адчуваю сябе вольна. І не прашу нічога, не патрабую. Гэта навука ад нашай мамы Марыі. Яна б памірала, але не выйшла б на вуліцу з працягнутай рукой. Сама галадала, абы толькі каб дзеці былі сытыя. Усё паўтарала нам: «Дзеткі мае, як вырасцеця, нічога не прасіце. Каб усё сваё было!» І я так імкнуся жыць. Дзякуй табе, Валодзя, што паклапаціўся пра дровы. Сам старшыня райвыканкама пазваніў, прывезлі — на ўсю зіму хопіць. Цёпла ў хаце — цёпла і на душы. Можна жыць!

□ □ □

Гэтану прызнанню сястры — трохі болей за год. Новую зіму франтавічка сустрэла з дрывамі, але ўсё часцей жалілася на здароўе.

І стала ў зямным раі маёй дарагой сястры Клаўдзіі Сцяпанавуны Угліцкіх. Ты ў маім сэрцы, родная! Ты будзеш жывая для мяне, пакуль дыхаю і жыву.

Уладзімір ЛІПСКІ,  
галоўны рэдактар часопіса «Вясёлка»,  
лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь



■ Фотаздымак з гісторыяй

# ПОДЫХ ЦЮРЫНГІ

Алена Мікалаеўна Волчак — настаўніца рускай мовы і літаратуры сярэдняй школы № 2 г. Скідзеля Гродзенскага раёна, а яшчэ класны кіраўнік 8 «Б» класа — сваю гісторыю пачала здалёк. «Летась у мой «англамоўны» клас прыйшлі 2 новенькія дзяўчынкі з вясковай школы, дзе яны вывучалі нямецкую мову. Гэтыя дзяўчаты добра чытаюць і размаўляюць па-нямецку, — піша чытачка. — У сувязі з гэтым мне ўспомніліся падзеі амаль трыццацігадовай даўніны. Калі я вучылася на трэцім курсе БДУ імя У. І. Леніна, ва ўніверсітэт на вучобу прыехалі студэнты з Германіі. Мы разам былі і на лекцыях, і бавілі вольны час. Асабліва госці любілі бываць у магазіне «Рамонак», дзе прадаваўся бела-ружовы зефір. Ён ім быў вельмі даспадобы».

А ў хуткім часе ўжо беларускія студэнты на абмене паехалі вучыцца ў Германію, у Енскі ўніверсітэт імя Ф. Шылера. Як водзіцца, маладыя людзі не толькі вывучалі нямецкую мову і гісторыю Германіі, але шмат падарожнічалі. «Нам давалося пабываць у славутай Дрэздэнскай галерэі, у знакамітым палацавым парку Сан-Сусі, на радзіме Гётэ — у Франкфурце-на-Майне, у музеі ў Бухенвальдзе... — прыгадвае Алена Мікалаеўна. — Але для мяне

запамінальнымі сталі не толькі месцы, якія мы ўбачылі, але найперш людзі, якія былі побач: вясёлая і гарэзлівая Таня Буркун, задумлівая і сур'ёзная Тамара Міхалевіч, загадкавы і рамантычны Алекс Малахаў... З выкладчыкаў найбольш запамнілася Наталля Пятроўна Машэрава (на здымку яна з павернутай убок галавой стаіць за дзвюма дзяўчатамі). Яна была для нас, дзяўчат, узорам: апаналася з густам, прычоска была заўсёды без-

дакорная, а тупелькі — як у прынцэсы. Але прыгожай яна была не толькі знешне. Гэта чалавек чулага сэрца, вялікай душы. Яна шчыра цікавілася, які ў нас настрой, як мы сябе адчуваем, ці ёсць якія пытанні, складанасці, бо ўсё ж мы знаходзіліся далёка ад Радзімы.

Мы жылі ў гістарычным цэнтры горада Ена, часта бывалі ў планетарыі, у кніжных крамах, якія знаходзіцца на цэнтральнай плошчы горада. Адночы падчас прагулкі і быў зроблены фотаздымак, які застаўся мне на памяць. Столькі гадоў прайшло, але і цяпер ад яго нібы ідзе нейкая цеплыня. У тым далёкім 1982 годзе шчырыя размовы, падтрымка сяброў былі нібы глыток свежага паветра. І тады здавалася, што ты не ў спякотнай Цюрынгі (а там было да плюс 37°С!), а ў ціхай, крыху зажуранай Беларусі з яе задумлівымі нябёсамі, з жоўтымі бярозкамі каля дарогі, з тонкай павуцінкай бабінага лета...

Я даўно, на жаль, не бачылася з тымі, хто тады быў побач. Але так ярка помняцца юнацкія гады, радаснае пачуццё, што жыццё цудоўнае, што ўвесь свет перад табою, а побач шмат шчырых і добрых людзей».

○ ○ ○

*Шаноўныя чытачы! Давайце пагартваем сямейныя альбомы разам! Фотаздымкі з гісторыяй (не больш за тры здымкі) дасылайце на рэдакцыйную пошту альбо электронную скрыню info@zvuzda.minsk.by. Аўтар найлепшага фота з гісторыяй будзе адзначаны каштоўным прызам.*

*Увага! Да ўдзелу ў конкурсе НЕ ПРЫМАЮЦЦА вясельныя фотасесіі, леташнія здымкі з курорта і сучасныя фота дзяцей. Арыгіналы дасланыя фотаздымкаў абавязкова вяртаюцца аўтарам.*



## Як Месяц уплывае на лёс чалавека?



Паводле ўяўленняў у традыцыйнай культуры беларусаў, важнай акалічнасцю, якая робіць непасрэдна ўплыў на жыццёвы шлях чалавека, з'яўляецца стан Месяца. Кожную яго фазу можна звесці да абагульненага стануўчага або адмоўнага пачатку.

У 2004 годзе нам давалося быць у в. Маісеевічы Ваўкавыскага раёна. Там мы пазнаёміліся з жанчынай, пра якую казалі: «Яна лечыць — «выкатвае» хлебным мякішам хваробы». Яшчэ казалі, што да яе едуць і зблізку, і здалёк. І сапраўды, калі мы зайшлі да яе на двор, там стаялі аўтамабілі і з беларускімі, і з расійскімі, і нават з літоўскімі нумарамі. Мы доўга размаўлялі з бабуляй, задавалі пытанні. У тым ліку і аб тым, як нашы продкі, не маючы сучасных ведаў, прадказвалі будучае. Неўзабаве даведаліся, што ў бабулі ніколі не было сваёй сям'і, дзетак, што «дар» дапамагаць людзям ёй перадала яе бабуля па матчынай лініі. На наша здзіўленне, чаму бабуля прахыла ўсё жыццё адна, яна адказала проста: «Дык мяне ж маці на мяжы нарадзіла. Якая ж тут сям'я?» Гэта прагучала як прысуд. У працяг бабуля расказала: «Мне мая бабка расказвала так: у матулі пачаліся схваткі, прыйшоў час родаў. А бабуля ўсё выбягала на двор, глядзела на Месяц і прасіла маю маці пачакаць. Бо праз некалькі часоў нараджаўся маладзік. Але «пачакаць» не давалося...»

Прайшоў не адзін год, пакуль мы па крупінках сабралі інфармацыю аб тым, як пэўная фаза месяца, у якую чалавек нарадзіўся, рабіла ўплыў на яго лёс. У гэтым выпадку добра працаваў прынцып: «Падобнае выклікае падобнае».

1. **Нараджаныя на маладзік** часцей за ўсё дажывалі да глыбокай старасці, пры гэтым былі рухомыя, нястомныя, захоўваючы на працягу ўсяго жыцця аптымізм і жыццялюбства. Яны, нібы малады Месяц, будучы доўга заставацца маладымі.

2. **Нараджаных пад поўню** (або ў самую поўню) лічылі ўладальнікамі ўсяго вялікага, як поўня: вялікага розуму, вялікай хаты і вялікай сям'і. Становяцца вельмі паважанымі людзьмі. Але і хварэюць часам ад вялікіх памераў сваёй цела.

3. Тыя, хто **нараджаўся на трэцій чвэрці Месяца**, не адрозніваюцца здароўем, сілай і фізічнай цягавітасцю. Як правіла, яны былі хваравітымі, хутка старэлі і былі недаўгавечнымі.

4. Вядомы сведчанні аб тым, што дзеці, якія **нарадзіліся тады, калі Месяц наогул няма на небе** («на межах», «на сходах»), часцей за ўсё былі худымі і бесплоднымі, па розных прычынах не маглі стварыць сям'і.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

■ На заметку

## СПЫНІЦЬ АГРЭСАРА... УНУТРЫ СЯБЕ

На сайце супраць дамашняга насілля [ostanovinasillie.org](http://ostanovinasillie.org) пачала працаваць «віртуальная прыёмная» для сямейных агрэсараў. Мэта яе — аказанне псіхалагічнай і кансультацыйнай дапамогі людзям, якія прымяняюць насілле ў сям'і, але... самі разумеюць, што гэта праблема, і жадаюць выправіць сітуацыю.

«Вырашыць праблему жорсткасці ўнутры сям'і магчыма толькі пры ўдзеле ўсіх, каго датычыцца праблема сямейнага насілля, — і ахвяр, і саміх агрэсараў, — адзначае старшыня грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя маладых хрысціянскіх жанчын» Вольга ЯНЧУК. — Спадзяёмся, работа новай часткі сайта дапаможа ў рэалізацыі гэтай задачы». Раздзел мае назву «Ці прымяняю я насілле?». Акрамя агульнай інфармацыі замежных і айчынных даследчыкаў аб праблеме, ён змяшчае таксама псіхалагічныя партрэты агрэсараў і ахвяр, распавядае пра асаблівасці праяў насілля ў партнёрскіх і дзіцяча-бацькоўскіх стасунках, дазваляе правесці «самадыягностыку» схільнасці да праяў насілля. Таксама тут ёсць пералік адрасоў і кантактаў арганізацый, дзе пацярпелым можна атрымаць канкрэтную дапамогу. Кансультантам пры стварэнні раздзела выступілі сямейны псіхолог Раман Кручкоў — нацыянальны эксперт па распрацоўцы мадэлі комплекснай працы з мужчынамі-агрэсарамі.

Дарэчы, паводле звестак, абнародаваных у сакавіку экспертамі ААН з Камісіі па становішчы жанчын, амаль 70% жанчын у свеце церпяць ад бытавога насілля. Але ўчыняюць яго не толькі мужчыны і не толькі тыя, хто вядзе асацыяльны лад жыцця, — алкаголікі, наркаманы і г.д. Насілле, у адзін голас сцвярджаюць псіхологі і сацыялагі, учыняецца мужчынамі і жанчынамі незалежна ад колеру скуры, сацыяльнага стану і ўзроўню дабрабыту, палітычных поглядаў, рэлігіі і прафесіі. За мінулы год, як сведчыць статыстыка МУС, у Беларусі здзейснена 2008 злачынстваў у сферы сямейна-бытавых зносінаў. Кожны з агрэсараў

знаходзіць прычыны для апраўдання, а то і адмовы сваіх учынкаў, каб зменшыць наступствы і не прызнавацца сабе самому ў праблеме. «Ніколі не позна прызнацца самому сабе, што вам патрэбна дапамога. Не саромейцеся звяртацца па яе!» — заклікаюць стваральнікі і каардынатары сайта [www.ostanovinasillie.org](http://www.ostanovinasillie.org). У прыватнасці, кожны, каго закранула сітуацыя дамашняга насілля, можа атрымаць кансультацыю юрыста ці псіхолога. Спецыялісты даюць адказы на пытанні цягам аднаго дня.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

### ДАРЭЧЫ

**Што рабіць, калі вы хочаце ўдарыць дзіця альбо накрычаць на яго?**

✓ Зрабіце паўзу, схадзіце ў іншы пакой, магчыма, нават выйдзіце з дома. Патлумачыце дзіцяці свае ўчынкы і раскажаце пра пачуцці, калі вернецца.

✓ Калі дазваляюць абставіны, прымусяце сябе разнявольцца або пераклучыцеся на кароткі час на што-небудзь іншае — займіцеся фізічнай працай, прыміце душ або проста патрымайце рукі пад кранам з вадой, вымойце твар.

✓ Супакойцеся. Толькі ў спакойным стане вы цалкам усвядоміце, чаго менавіта хочаце дабіцца ад дзіцяці, і здолееце абысціся з ім па спраўдлівасці. У напружанні ж вы здольны паводзіць сябе агрэсіўна, можаце пакрыўдзіць дзіця і дазволіць сабе выказванні, якія толькі ўзмацняюць у ім пачуццё пратэсту, пагоршаць паводзіны, і вы яшчэ больш аддаліцеся адно ад аднаго.

✓ Паколькі вы лепей за іншых ведаеце сваё дзіця і прадбачыце, у сувязі з чым могуць узнікнуць канфліктныя сітуацыі, старайцеся пазбягаць іх, а спакойныя хвіліны імкніцеся не выкарыстоўваць для размоў на «вострыя» тэмы.

■ Наш рэйтынг

## 5 КНІГ

для чытання  
разам з дзецьмі:

Таццяна КРАЎЦОВА, індывідуальны прадпрымальнік:

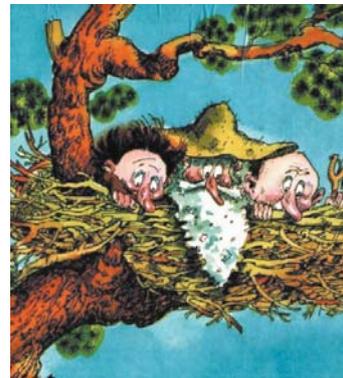
1. «Гары Потэр і філасофскі камень» Джоан Роўлінг (а таксама іншыя раманы серыі). Можна як заўгодна ставіцца да «моды на чараўнікоў», любіць або не прымаць фантастыку, але, на мой погляд, кнігі пра прыгоды і сталенне Гары Потэра прыносяць вялікую карысць і бацькам, і дзецям. Па-першае, яны заахвочваюць падлеткаў больш чытаць — што, пагадзіцеся, не так лёгка зрабіць дарослым. Па-другое, вучаць таму, што нічога не даецца проста так, без працы і навучання, і што нават самаму магутнаму чараўніку патрэбны блізкія людзі. Ва-ша дзіця робіць штосьці не так, як хацелася б? Не чытайце маралі, а паразважайце разам, што зрабіў бы Гары ў гэтай сітуацыі.

2. «Дзяўчынка з горада» Любові Варанкавай. Кнігу, па шчырасці, я ўзяла аднойчы з матулінай дамашняй бібліятэкі проста «да кучы», але ніводнага разу не пашкадавала, што пачала яе чытаць. Гэтая гісторыя пра тое, як звычайная вясковая жанчына прытуліла сірату з разбомбленага Ленінграда і стала для яе другой маці, асабіста для мяне служыць эталонам вымярэння матчынай мудрасці, цяплення і любові.

3. «Жураўлік і маланкі» Уладзіслава Крапівіна. Шчымыя і пранізлівыя расповед пра тое, што ў жыцці нават маленькага чалавека ёсць месца вялікім учынкам і непахісным маральным істоям і што ў жыцці дзяцей усё не так проста і адназначна, як падаецца дарослым. Наогул, раннія творы Крапівіна я раіла б для абавязковага прачытання падлеткам і дарослым.

4. «Праўдзівая гісторыя Дзедэ Мароза» Андрэя Жвалеўскага і Яўгеніі Пастарнак. Гэту кнігу нам падарылі некалькі гадоў таму якраз на Новы год. Я чытала ўголос сваёй дачцэ-першакласніцы — і толькі тады, да свайго сораму, адкрыла для сябе гэты тандэм нашых, беларускіх аўтараў. Казка, у якой ёсць і гісторыя, і псіхалогія, і мараль, і смех, і слёзы, і яшчэ мноства сюрпрызаў для дзіцяці, — сцэльнае захапленне!

5. «Муфта, Паўчаравіка і Мохавая барада» Эно Раўда. Вельмі добрыя, лёгкія і прывабныя гісторыі пра казачных істот-наксітроляў, якія варта прачытаць дзецям — на ноч, каб убачылі прыгожыя і яркія сны, а дарослым — проста за кампанію, каб прыгадалі, што яны таксама былі дзецьмі. Толькі абавязкова — гэта вельмі важна! — шукайце выданне з малюнкамі, якія падабаюцца вам і дзіцяці, інакш не адчуецца ўсяго хараства кнігі.



У народзе кажуць: «МАТЧЫНЫ РУКІ ЗАЎСЁДЫ МЯККІЯ».

Адказная за выпуск  
Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

## ■ Нашы сапернікі

# КАМАНДА НЯСПРАЎДЖАНЫХ НАДЗЕЙ

Чаго чакаць ад Расіі пасля няўдалага выступлення ў Сочы?



Гэта, мабыць, самы блізкі і самы знаёмы сапернік для беларускага балельшчыка. І расійскія гульцы, і трэнеры не маюць патрэбы ў падрабязным прадстаўленні. Яны стануць нашымі апошнімі сапернікамі на групавым этапе. Зборная Беларусі і Расіі згуляюць 20 мая пры поўнай «Мінск-Арэне» — усе квітки на гэты матч былі раскуплены ўсяго за некалькі гадзін.

Дагэтуль зборныя сустракаліся часта: тройчы на Алімпійскіх гульнях (усе перамогі засталіся за расіянамі) і сем разоў на чэмпіянатах свету (беларусы атрымалі перамогу толькі ў 2000 годзе, у 1999-м каманды згулялі ўнічыю).

## «ЧЫРВОНАЯ МАШЫНА»

У расійскага хакея багатая гісторыя. Днём яго нараджэння лічыцца 22 снежня 1946 года, калі ў Маскве, Ленінградзе, Рызе, Каўнасе і Архангельску адбыліся стартавыя матчы першага чэмпіяната СССР па хакеі з шайбай.

Зборная СССР, пераемніцай якой і лічыцца сёння каманда Расіі, дэбютавала на чэмпіянаце свету 1954 года ў Стаггольме. Савецкія хакеісты адразу ж заваявалі залатыя медалі. А ўжо праз два гады зборная СССР заваявала алімпійскае «золата».

1972-гі — асаблівы ў гісторыі савецкага хакея год: каманда ўпершыню сустрэлася са зборнай Канады, у складзе якой былі наймацнейшыя гульцы НХЛ (суперсерыя СССР — Канада 1972 г.). 1960-1980-я гады адкрылі свету такіх вялікіх хакеістаў, як Канстанцін Локцеў, Барыс Маёраў, Анатоль Фірсаў, Уладзіслаў Трацяк, Барыс Міхайлаў, Валерый Харламаў, Аляксандр Якушаў, Аляксандр Мальцаў. На чале савецкага хакея стаялі Чарнышоў і Тарасаў. Пад іх кіраўніцтвам зборная СССР 9 гадоў запар (1963—1971) выйгравала ўсе міжнародныя турніры.

У 1977 годзе зборную ўзначаліў Віктар Ціханаў. Пад яго кіраўніцтвам каманда восем разоў перамагала

на чэмпіянатах свету і тройчы — на Алімпійскіх гульнях.

Сёння ў Расіі тры дарослыя прафесійныя хакейныя лігі (КХЛ, ВХЛ, РХЛ) і дзве маладзёжныя лігі (чэмпіят, першынство маладзёжнай хакейнай лігі). КХЛ лічыцца адной з наймацнейшых хакейных ліг свету.

## БЕЗ МЕДАЛЁЎ ТРЭЦІЯ АЛІМПІЙСКІЯ ГУЛЬНІ

У апошні час у расійскім хакеі шмат негатыву. Гэта звязана з правалам на хатняй Алімпіядзе. Такому мноству «зорак» у камандзе маглі пазайздросціць нават канадцы. Усе чакалі толькі перамогі, але здарыўся правал. Расія паказала невыразны хакей. Лідары каманды — Аляксандр Авецкін, Яўген Малкін, Ілья Кавальчук, Павел Дацюк — не апраўдвалі ўскладзены на іх балельшчыкамі і трэнерамі надзеі. Гульцы зборнай у 5 матчах закінулі ўсяго 12 шайбаў. Калі ў хакеістаў такога ўзроўню нешта не атрымліваецца, трэнер павінен імгненна рэагаваць: нешта мяняць, прыдумляць, шукаць. Біялетдзінаў проста чакаў. Спецыялісты звязваюць такое няўдалае выступленне з адсутнасцю каманднай гульні і памылкамі трэнэрскага штаба. У выніку зборная Расіі дайшла толькі да

чвэрцьфіналу, дзе саступіла фінам з лікам 1:3.

Гэта ўжо трэцяя запар Алімпіада, дзе расійская хакейна каманда застаецца без медалёў. А раней былі некалькі правальных чэмпіянатаў свету. Усё зводзіцца да высновы, што Расія губляе лідарства ў сусветным хакеі.

Пасля няўдалага выступлення Зінетула Біялетдзінаў быў адпраўлены ў адстаўку. На гэты пост прызначаны Алег Знарок.

## «СОРАМНА ЗА ЗБОРНУЮ НЕ БУДЗЕ»

Алег Знарок, ужо ў якасці галоўнага трэнера, пачаў падрыхтоўку да чэмпіяната свету ў Мінску. На сваёй першай прэс-канферэнцыі ён адзначыў: «Сорамна за зборную не будзе. Біцца будзем адчайна. Спорт ёсць спорт, і нават калі ты прайграеш, трэба рабіць гэта прыгожа».

Балельшчыкам добра вядома асоба Знарка: ён узначальваў маскоўскае «Дынама» ў чэмпіянаце КХЛ у гэтым сезоне. Новы настаўнік зборнай добра гуляе на моцных баках сваёй каманды і слабых саперніка. Можа запаліць каманду ў патрэбны момант, знайсці патрэбныя словы і арганізаваць сапраўды камандную гульню.

6 красавіка ў каманды пачнуцца зборы, а затым расійскія хакеісты возьмуць удзел у турніры са зборнымі Латвіі, Славакіі і Германіі. З 1-га па 4 мая адбудзецца заключны шведскі этап хакейнага еўратура, які стане апошняй прыступкай падрыхтоўкі для зборнай Расіі.

Трэнэрскі штаб абвясціў пашыраны склад і заявіў аб тым, што кожны з гэтых хакеістаў можа прэтэндаваць на пазедку ў Мінск:

**Варатары:** Станіслаў Галімаў («Атлант»), Эміль Гарыпаў («Ак Барс»), Аляксандр Яроменка («Дынама» Масква);

**Абаронцы:** Міхаіл Грыгор'еў («Тарпеда»), Дзяніс Дзянісаў, Мікіта Зайцаў (абодва — ЦСКА), Дзмітрый Калінін, Яўген Расенскі, Максім Чудзінаў (усе — СКА), Глеб Карагін, Андрэй Міронаў (абодва — «Дынама» Масква), Аляксандр Кутузаў («Сібір»), Яўген Мядзведзеў, Ілья Нікулін, Васіль Такранаў (усе — «Ак Барс»), Раман Рукавішнікаў («Атлант»);

**Нападаючыя:** Аляксандр Бурмістраў, Міхаіл Варнакоў, Кірыл Пятроў, Аляксандр Світа (усе — «Ак Барс»), Уладзімір Галузін («Тарпеда»), Антон Глінкін («Трактар»), Яўген Дадонаў («Данбас»), Ілья Зубаў («Адмірал»), Сяргей Калінін, Сяргей

Шырокаў (абодва — «Авангард»), Максім Карпаў, Максім Пястушка (абодва — «Дынама» Масква), Ілья Кавальчук, Арцёмій Панарын, Віктар Ціханаў, Вадзім Шыпачоў (усе — СКА), Дзмітрый Кугрышаў («Сібір»), Энвер Лісін, Мікалай Прахоркін (абодва — ЦСКА), Фёдар Малахін («Аўтамабіліст»).

Ужо вядома, што ў Мінск не прыедзе Ілья Кавальчук: яму неабходна аперацыя на калене. Таксама з-за траўмаў пад пытаннем удзелу ў чэмпіянаце Аляксандра Радулава, Яўгена Малкіна і Паўла Дацюка. Што тычыцца «падмацавання» з НХЛ, то ў Мінску ёсць шанц убачыць Аляксандра Авецкіна, Яўгена Кузняцова, Аляксандра Сёміна, Фёдара Цюціна і Арцёма Ансімава. Іх каманды могуць вызваліцца да мая.

Калі каманды, якія добра выступілі на Алімпійскіх гульнях, прывядуць у Мінск не самы моцны склад, то для зборнай Расіі гэты чэмпіят з'яўляецца прынцыповым. Гэта магчымаць хоць трохі рэабілітавацца ў вачах грамадскасці пасля правалу ў Сочы. У Мінску мы ўбачым новага трэнера, новую каманду і новы стыль гульні.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ

## КАЛІ МОДА І МАСТАЦТВА СУСТРАКАЮЦА



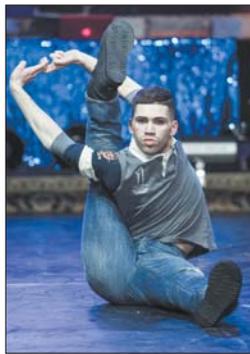
Под'юм, абцасы, стразы, пер'е, мех, арыгінальны макіяж, экстравагантныя ўборы... Не, гэта не чарговы тыдзень моды. Гаворка ідзе пра... танец! «Deep in Vogue. Music is my inspiration» — менавіта пад такой назвай у Мінску прайшоў баль па Vogue.

Vogue — гэта танцавальны кірунак, спалучэнне моды, пластыкі і харэаграфіі. Зарадзіўшыся яшчэ ў 1970-я гады, ён і сёння мае вялікую цікавасць сярод моладзі ва ўсім свеце.

— Асноўная «фішка Vogue» ў тым, што гэты танец дае шмат магчымасцяў раскрыцца, быць тым, кім не з'яўляешся ў звычайным жыцці. Ты можаш мяняць вобразы, касцюмы, ужывацца ў ролі іншых персанажаў, — распавядае адзін з арганізатараў мерапрыемства і заснавальнік Vogue ў Беларусі Дзмітрый Шашалевіч.

Vogue — гэта заўсёды вялікі перформанс. Прычым менавіта музыка — галоўны натхняльнік для танцораў. Пазмагацца за званне лепшага прыехалі танцоры з Расіі, Украіны, Бельгіі, Літвы і Эстоніі. Шпэгаты, выразныя лініі, акрабачныя трукі — дзяўчаты і хлопцы, апранутыя ў яркія касцюмы, дэманстравалі неверагоднае валоданне сваім целам.

Надзея БУЖАН, фота аўтара.



## ■ Напярэдадні

### ГАВАРЫЦЬ ПА-ІНШАЗЕМНАМУ, СУСТРАКАЦЬ — ПА-НАШАМУ

Больш за 1000 сталічных работнікаў сферы гандлю асвоілі замежныя мовы ў рамках падрыхтоўкі да чэмпіяната свету па хакеі. Да мая далучыцца яшчэ 100 чалавек.

На дапамогу штатным супрацоўнікам у якасці перакладчыкаў будуць запрошаны 250 студэнтаў лінгвістычнага ўніверсітэта і БДУ. А ўсе аб'екты сферы гандлю і грамадскага харчавання забяспечаны руска-англійскімі размоўнікамі з рускай транскрыпцыяй.

Па інфармацыі галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама, кіраўнікі такіх аб'ектаў прынялі ўдзел у навучальных семінарах. На занятках вывучаліся асаблівасці працы з іншаземнымі гасцямі з улікам нацыянальных рыс, прынцыпы менеджменту якасці, навыкі вырашэння праблем і некаторыя іншыя аспекты «прафесійнай» гасціннасці. Усяго такое навучанне прайшлі 1380 кіраўнікоў.

Ганна ГАРУСТОВІЧ



г. Минск, ул. Мясникова, 40, тел. (017) 203 58 78

## БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС ЗСАО «БелИнгострах»

тыс. руб.			
АКТИВЫ	Код строки	На 1 января 2014 года	На 31 декабря 2012 года
1	2	3	4
<b>I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>			
Основные средства	110	23 688 602	20 594 886
Нематериальные активы	120	1 290	1 565
Доходные вложения в материальные активы	130	17 270	51 768
в том числе: инвестиционная недвижимость	131	17 270	51 768
предметы финансовой аренды (лизинга)	132	-	-
прочие доходные вложения в материальные активы	133	-	-
Вложения в долгосрочные активы	140	41 880	-
Долгосрочные финансовые вложения	150	9 895	9 895
Долгосрочная дебиторская задолженность	160	-	-
Отложенные налоговые активы	170	-	-
Прочие долгосрочные активы	180	-	-
<b>ИТОГО по разделу I</b>	<b>190</b>	<b>23 758 937</b>	<b>20 658 114</b>
<b>II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>			
Запасы	210	378 604	321 547
в том числе: материалы	211	378 604	321 547
незавершенное производство	212	-	-
прочие запасы	213	-	-
Долгосрочные активы, предназначенные для реализации	215	-	-
Расходы будущих периодов	220	146 767	148 739
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	230	-	-
Доля перестраховщиков в страховых резервах	240	3 150 500	3 409 053
в том числе: резерв незаработанной премии	241	2 908 273	2 803 054
резервы убытков	242	242 227	605 999
другие технические резервы	243	-	-
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	25 396 034	1 906 999
Краткосрочные финансовые вложения	260	3 808 534	-
Денежные средства и их эквиваленты	270	42 827 673	45 097 046
Прочие краткосрочные активы	280	-	-
<b>ИТОГО по разделу II</b>	<b>290</b>	<b>75 708 112</b>	<b>50 883 384</b>
<b>БАЛАНС</b>	<b>300</b>	<b>99 467 049</b>	<b>71 541 498</b>

УНП 100219645.

СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВА	Код строки	На 1 января 2014 года	На 31 декабря 2012 года
1	2	3	4
<b>III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ</b>			
Уставный капитал	410	19 160 000	19 160 000
Неоплаченная часть уставного капитала	420	-	-
Собственные акции (доли в уставном капитале)	430	-	-
Резервный капитал	440	4 549 791	4 514 791
в том числе резервный фонд заработной платы	441	-	-
Добавочный капитал	450	12 712 196	9 061 621
в том числе прирост (переоценка) стоимости объектов недвижимости, приобретенных за счет страховых резервов	451	-	-
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	460	1 973 598	729 434
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470	-	-
Целевое финансирование	480	-	-
<b>ИТОГО по разделу III</b>	<b>490</b>	<b>38 395 585</b>	<b>33 465 846</b>
<b>IV. СТРАХОВЫЕ РЕЗЕРВЫ И ФОНДЫ</b>			
Резервы по видам страхования, относящимся к страхованию жизни	500	-	-
Резерв незаработанной премии	501	47 397 930	24 687 812
Резервы убытков	502	10 343 765	6 959 090
Другие технические резервы	503	-	-
Иные страховые резервы	504	-	-
Фонд предупредительных (превентивных) мероприятий	505	167 005	319 993
Гарантийные фонды	506	-	-
Иные фонды, образованные в соответствии с законодательством	507	-	-
<b>ИТОГО по разделу IV</b>	<b>509</b>	<b>57 908 700</b>	<b>31 966 895</b>
<b>V. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА</b>			
Долгосрочные кредиты и займы	510	-	-
Долгосрочные обязательства по лизинговым платежам	520	-	-
Отложенные налоговые обязательства	530	-	-
Доходы будущих периодов	540	-	3 500
Резервы предстоящих платежей	550	-	-
Прочие долгосрочные обязательства	560	-	-
<b>ИТОГО по разделу V</b>	<b>590</b>	<b>-</b>	<b>3 500</b>
<b>VI. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА</b>			
Краткосрочные кредиты и займы	610	-	2 142 500
Краткосрочная часть долгосрочных обязательств	620	-	-
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	3 162 764	2 681 584
в том числе: страхователям	631	810 612	1 418 306
страховым агентам и брокерам	632	442 450	104 991
прочим кредиторам по операциям страхования, сострахования	633	93 706	2 802
по операциям перестрахования	634	1 115 320	112 578
депо премий по рискам, переданным в перестрахование поставщикам и подрядчикам	636	13 153	3 506
по авансам полученным	637	-	-
по налогам и сборам	638	86 844	419 603
по социальному страхованию и обеспечению	639	92 976	80 202
по оплате труда	640	432 853	343 288
по лизинговым платежам	641	-	-
собственнику имущества (учредителю, участнику)	642	-	-
прочим кредиторам	643	74 850	196 308
Обязательства, предназначенные для реализации	650	-	-
Доходы будущих периодов	660	-	1 276 281
Резервы предстоящих платежей	670	-	-
Прочие краткосрочные обязательства	680	-	4 892
<b>ИТОГО по разделу VI</b>	<b>690</b>	<b>3 162 764</b>	<b>6 105 257</b>
<b>БАЛАНС</b>	<b>700</b>	<b>99 467 049</b>	<b>71 541 498</b>

Руководитель А.К. Хомяков  
Главный бухгалтер О.И. Курьян

## ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ ЗСАО «БелИнгострах»

тыс. руб.

Наименование показателей	Код строки	За январь-декабрь 2013 года	За январь-декабрь 2012 года
1	2	3	4
<b>ДОХОДЫ И РАСХОДЫ ПО СТРАХОВАНИЮ, ОТНОСЯЩЕМУСЯ К СТРАХОВАНИЮ ЖИЗНИ</b>			
Страховые взносы (страховые премии), брутто	010	-	-
Страховые выплаты	020	-	-
Изменение резервов по видам страхования, относящимся к страхованию жизни (+ или -)	030	-	-
Отчисления в гарантийный фонд и фонд предупредительных (превентивных) мероприятий	040	-	-
Расходы на ведение дела	050	-	-
Доходы по деятельности, связанной со страхованием, относящимся к страхованию жизни	055	-	-
Расходы по деятельности, связанной со страхованием, относящимся к страхованию жизни	056	-	-
<b>Прибыль (убыток) от операций по видам страхования, относящимся к страхованию жизни</b> (строки 010 - 020 + 030 - 040 - 050 + 055 - 056)	<b>060</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>ДОХОДЫ И РАСХОДЫ ПО СТРАХОВАНИЮ ИНОМУ, ЧЕМ СТРАХОВАНИЕ ЖИЗНИ</b>			
Страховые взносы (страховые премии), брутто - всего	070	109 882 704	68 575 419
в том числе: по прямому страхованию и сострахованию	071	108 792 238	66 864 060
по рискам, принятым в перестраховании	072	1 090 466	1 711 359
Страховые премии по рискам, переданным в перестрахование, брутто	073	5 138 497	6 151 792
Страховые взносы (страховые премии) с учетом перестрахования, нетто (строки 070 - 073)	080	(22 710 118)	(10 104 706)
Изменение резерва незаработанной премии, брутто	081	105 219	1 645 157
Изменение резерва незаработанной премии с учетом перестрахования, нетто (итог строк 080 и 081)	082	(22 604 899)	(8 459 549)
Заработанные премии, нетто (итог строк 074 и 082)	085	82 139 308	53 964 078
Оплаченные убытки (страховые выплаты), брутто	090	64 395 188	37 808 292
Доля перестраховщиков в убытках (страховых выплатах)	091	380 604	185 041
Оплаченные убытки (страховые выплаты) с учетом перестрахования, нетто (строки 090 - 091)	092	64 014 584	37 623 251
Изменение резервов убытков (страховых выплат), брутто	095	(3 384 675)	(2 910 051)
Изменение доли перестраховщиков в резервах убытков (страховых выплат)	096	(363 772)	434 230
Изменение резервов убытков (страховых выплат) с учетом перестрахования, нетто (итог строк 095 и 096)	097	(3 748 447)	(2 475 821)
Заработанные премии за вычетом страховых убытков (страховых выплат) (строки 085 - 092 + 097)	100	14 376 277	13 865 006
Изменение других технических резервов	110	-	-
Изменение иных страховых резервов	120	-	-
Отчисления в фонды предупредительных мероприятий и гарантийные фонды	130	203 012	176 890
Отчисления в иные фонды, образованные в соответствии с законодательством	140	-	-
Расходы на ведение дела, всего	150	25 828 222	19 548 834
в том числе: комиссионное вознаграждение и тантэммы по рискам, принятым в перестрахование	151	162 600	256 520
Комиссионное вознаграждение и тантэммы по рискам, переданным в перестрахование	155	337 121	469 469
Доходы по деятельности, связанной со страхованием иным, чем страхование жизни	160	2 884 825	2 707 049
Расходы по деятельности, связанной со страхованием иным, чем страхование жизни	165	10 115	-
<b>Прибыль (убыток) от операций по видам страхования иным, чем страхование жизни</b> (строки 100 + 110 + 120 - 130 - 140 - 150 + 155 + 160 - 165)	<b>170</b>	<b>(8 443 126)</b>	<b>(2 684 200)</b>
<b>Доходы по инвестиционной деятельности</b>			
в том числе: доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	180	3 507 976	3 012 066
доходы от участия в уставном капитале других организаций	181	-	428 429
проценты к получению	182	-	16
прочие доходы по инвестиционной деятельности	183	3 057 147	2 369 854
Расходы по инвестиционной деятельности	184	450 829	213 767
в том числе: расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	185	202 475	352 075
прочие расходы по инвестиционной деятельности	191	-	271 400
Доходы по финансовой деятельности	192	202 475	80 675
в том числе: курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	201	11 131 198	5 923 757
прочие доходы по финансовой деятельности	202	34 463 385	22 646 182
Расходы по финансовой деятельности	210	42 414 424	27 180 528
в том числе: проценты к уплате	211	-	-
курсные разницы от пересчета активов и обязательств	212	7 799 439	4 434 516
прочие расходы по финансовой деятельности	213	34 614 985	22 746 012
Иные доходы	220	4 244 807	(290 822)
Иные расходы	225	223 855	-
<b>Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности</b> (строки 180 - 190 + 200 - 210 + 220 - 225)	<b>230</b>	<b>10 506 612</b>	<b>3 758 580</b>
<b>Прибыль (убыток) отчетного периода</b> (строки ± 060 ± 170 ± 230)	<b>240</b>	<b>2 063 486</b>	<b>1 074 380</b>
Налог на прибыль	250	410 113	365 606
Изменение отложенных налоговых активов	260	-	-
Изменение отложенных налоговых обязательств	270	-	-
Прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода)	280	406	1 943
Отчисления во внебюджетный централизованный инвестиционный фонд в соответствии с указом Президента РБ от 07.08.2012 №357	281	-	-
<b>Чистая прибыль (убыток)</b> (строки ± 240 - 250 ± 260 ± 270 - 280 - 281)	<b>290</b>	<b>1 652 967</b>	<b>706 831</b>
Результат от переоценки долгосрочных активов, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	300	3 650 575	5 595 547
Результат от прочих операций, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	310	-	2 187
<b>Совокупная прибыль (убыток)</b> (строки ± 290 ± 300 ± 310)	<b>320</b>	<b>5 303 542</b>	<b>6 304 565</b>
Базовая прибыль (убыток) на акцию	330	128	-
Разводненная прибыль (убыток) на акцию	340	-	-

### АУДИТОРСКОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ по бухгалтерской (финансовой) отчетности ЗСАО «БелИнгострах» за период с 1 января по 31 декабря 2013 года

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности» и республиканских правил аудиторской деятельности. Данные правила обязывают нас соблюдать нормы профессиональной этики, планировать и проводить аудит таким образом, чтобы обеспечить достаточную уверенность относительно наличия либо отсутствия существенных искажений в представленной бухгалтерской (финансовой) отчетности.

Мы считаем, что в ходе аудита нами были получены достаточные и надлежащие аудиторские доказательства, которые могут являться основанием для выражения аудиторского мнения.

По нашему мнению, бухгалтерская (финансовая) отчетность ЗСАО «БелИнгострах», сформированная в соответствии с требованиями законодательства Республики Беларусь по бухгалтерскому учету и отчетности, достоверно во всех существенных аспектах отражает финансовое положение ЗСАО «БелИнгострах» на 1 января 2014 года и результаты его финансово-хозяйственной деятельности за 2013 год, при этом совершенные ЗСАО «БелИнгострах» финансовые (хозяйственные) операции во всех существенных отношениях соответствуют законодательству.

Руководитель аудиторской организации:  
Директор ОДО «ПРОМАУДИТ»  
А. В. Анисович 21 марта 2014 года

## ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

**Информация о застройщике:**  
«Приорбанк» Открытое акционерное общество,  
юридический адрес и местонахождение: 220002,  
г. Минск, ул. В. Хоружей, 31-А. Зарегистрировано  
Национальным банком Республики Беларусь  
12.07.1991 г., регистрационный № 12.

Режим работы: понедельник-четверг с 8<sup>30</sup> до 17<sup>30</sup>,  
пятница с 8<sup>30</sup> до 16<sup>15</sup>, обед с 12<sup>30</sup> до 13<sup>15</sup>, выходные дни  
- суббота, воскресенье, государственные праздники  
и праздничные дни.

**Застройщиком получены:**  
- свидетельства (удостоверения) о государственной регистрации создания земельных участков и возникновения права на него от 28.03.2013 № 500/1109-4607; от 28.03.2013 № 500/1109-4608; от 28.03.2013 № 500/1109-4609; от 28.03.2013 № 500/1109-4610; от 01.04.2013 № 500/1109-4622;

- решение Мингорисполкома от 31.01.2013 № 147 «Об изъятии, предоставлении земельных участков, разрешении строительства и внесении изменений в решения Мингорисполкома»;

- решение Мингорисполкома от 14.02.2013 № 341 «Об изъятии, предоставлении земельных участков, разрешении строительства и о внесении изменений в решения Мингорисполкома»;

- решение Мингорисполкома от 28.02.2013 № 457 «Об изъятии, предоставлении земельных участков, разрешении строительства»;

- проектно-сметная документация, прошедшая в установленном порядке государственную экспертизу, заключение РУП «Госстройэкспертиза по г. Минску» от 16.11.2009 №1762-5/09 и от 02.03.2012 № 55-15/12;

- приказ «Приорбанк» ОАО об утверждении проектно-сметной документации от 03.05.2012 № 114;

- разрешение на организацию строительно-монтажных работ от 13.06.2013 № 2-207Ж-014/13, выданное инспекцией департамента контроля и надзора за строительством по г. Минска;

- договор строительного подряда № 107 от 28.03.2013.

**Информация о проекте:**  
**Наименование проекта:** Строительство группы жилых домов не повышенной комфортности в квартале улиц Корш - Саблина - Л. Беды - Белинского - Восточной». Дом № 2 по генплану (I очередь строительства).

**Местонахождение объекта:** Объект находится в Советском районе города Минска в квартале улиц Корш-Саблина - Л. Беды - Белинского - Восточной.

**Цель проекта строительства:** строительство двадцатизэтажного жилого дома.

**Характеристика объекта:**  
Жилой дом № 2 по генплану - односекционное 20-этажное здание. Наружные стены из ячеистых блоков толщиной 400 мм, внутренние несущие монолитные стены толщиной 160 мм и монолитные плоские перекрытия толщиной 200 мм. Внутриквартирные перегородки из стеновых блоков ячеистого бетона толщиной 100 мм.

На первом этаже располагается помещение товарищества собственников, комнаты консьержа, кладовая уборочного инвентаря, электрощитовая, помещение для локальной вычислительной сети и кабельного телевидения.

Общее число квартир 118, в том числе:  
- однокомнатные - 39 шт.;  
- двухкомнатные - 40 шт.;  
- трехкомнатные - 38 шт.;  
- четырехкомнатная - 1 шт.

Общая площадь квартир:  
- однокомнатных от 52.36 до 61.72 м кв.;  
- двухкомнатных от 67.52 до 79.30 м кв.;  
- трехкомнатной от 87.01 до 90.96 м кв.;

Четырехкомнатной 125.85 м кв.  
Дом оборудован лифтами, мусоропроводом. Крыша плоская с внутренним водостоком. Окна - из ПВХ профиля с двухкамерными стеклопакетами. Остекленные лоджии - из алюминиевого профиля со стеклом.

В жилом доме предусмотрена установка пожарных автономных извещателей.  
Вентиляция - естественная.  
Электрообеспечение - поквартирная разводка электропроводки с установкой электросчетчиков.

Холодное и горячее водоснабжение - стояки с приборами учета, установка и подключение унитаза, выводы для кухни и ванны.

Отопление - двухтрубная система отопления с установкой радиаторов и счетчиков учета тепла для каждой квартиры.  
Телефонизация, радификация, телевидение - поквартирная разводка.

Внутренняя отделка только мест общего пользования (общие коридоры, лифтовые, лестничные пролеты, входные группы).

Внутренняя отделка жилых помещений: стены, потолки, полы - без чистовой отделки  
Дверные блоки:  
наружные - металлические;  
межквартирные деревянные;  
межкомнатные - не устанавливаются.

После завершения строительно-монтажных работ на прилегающей территории будет выполнено благоустройство и озеленение.

**Сроки строительства:**  
Начало - 15 апреля 2013 г.  
Окончание - 31 декабря 2014 г.

**Заключение договоров долевого строительства:**  
Договора долевого строительства заключаются на следующие квартиры:

Квартира	Количество
Однокомнатные	4
Двухкомнатные	

## ■ Духоўнасць

## ЗВАНЫ ПА-ЗА ЦАРКВОЙ

Каштую кавалачак апетытнага пірага, а вочы ўжо разглядаюць незвычайныя кубкі, распісаныя анёламі. Падыходжу да прылаўка з абразамі і на хвілінку заміраю, люблюю іх прыгажосцю, здзіўляюся таленту майстроў. Чуюцца дзіцячыя галасы і смех: гэта пачаўся спектакль у батлейцы. Свежы хлеб, мёд, керамічныя вырабы, мноства сустрэч з цікавымі людзьмі — усё гэта фестываль праваслаўнай культуры «Кладзезь», арганізаваны Свята-Елісавецкім манастыром.

— Манастыр быў заснаваны ў 1999 годзе, — распавядае манахіня Матрона. — Але яшчэ раней узніклі майстэрні, якія былі арганізаваныя сёстрамі ў 1996 г. Яны з'явіліся дзякуючы жаданню манахаў дапамагчы людзям, якім складана было знайсці сваё месца ў жыцці — наркаманам, бамжам, людзям, якія вызваліліся з турмаў. Небаракі прыходзілі ў храм і прасілі дапамогі, бо цяжка было знайсці працу. Яны знайшлі прытулак у манастыры, навучыліся рамяству. Прыходзілі і прафесіяналы ў сваёй справе, якія маглі навучыць, арганізаваць дзейнасць майстэрняў — у кожнай з іх па некалькі майстроў. Сёння ў трыццаці майстэрняў працуюць больш за паўтары тысячы чалавек. Развіццё майстэрняў прымусіла задумацца аб тым, як гэтыя вырабы данесці да людзей. Так нарадзілася ідэя арганізаваць праваслаўны фестываль.

— Першы фестываль праваслаўнай культуры «Кладзезь» быў арганізаваны больш за пяць гадоў таму, — працягвае размову кіраўніца праекта Таццяна Леанідаўна. — За гэты час мы аб'ездзілі каля



шасцідзесяці гарадоў Беларусі. Са сваім фестывалем ужо два гады бываем і ў Расіі — наведвалі каля пяцідзесяці гарадоў. Асноўнай мэтай фестывалю з'яўляецца місіянерская праца. Сам фестываль складаецца з дзвюх частак. Гэта духоўна-асветніцкая праграма і выстава-кірмаш вырабаў манастырскіх майстэрняў. На тэрыторыі кірмашу можна пабачыць, у прыватнасці, экспазіцыі «Беларуская хатка» ці «Тэатр-батлейка». За адзін дзень адбываецца вельмі шмат спектакляў, яны карыстаюцца вялікім пошам не толькі ў дзяцей, але і ў дарослых. Праводзяцца розныя выставы. Напрыклад выстава аб манастыры, храмах. Што датычыцца духоўна-асветніцкай праграмы, у нас каля 25 тэматычных праектаў, напрыклад, «Медыцына і праваслаўе», «Жывое слова». У гэтых праектах удзельнічаюць урачы, псіхологі, культурологі, артысты, пісьменнікі, сёстры нашага манастыра. У рамках фестывалю праводзіцца каля дваццаці су-

стрэч, якія ахопліваюць амаль усе аўдыторыі горада — ад самых маленькіх жыхароў да людзей сталага ўзросту. Праводзяцца канцэрты праваслаўных артыстаў, напрыклад Багдан Бязозкін прывязджае на фестываль са сваёй званіцай. Таццяна Дашкевіч выступае з гітарай, выконвае аўтарскія песні, чытае свае вершы. Яна — аўтарка вялікай колькасці кніг для дзяцей і дарослых.

Кожны год плануецца, па якіх гарадах праедзе фестываль. І адбываецца ён цягам усяго года, за выключэннем першага і апошняга тыдняў вялікага посту. Адзінаццатага сакавіка фестываль адкрываецца адначасова ў Валожыне і Докшыцах. Пасля накіруецца ў Клецк ці Друцк — і праз усю Беларусь, у кожны куточак нашай краіны.

Надзея ЕМЯЛЬЯНАВА.  
Фота аўтара

■ На светлы ўспамін  
ЯГО РАДКІ Ў КНІЗЕ І Ў МАІМ ЖЫЦЦІ

Умалодасці я вельмі зайздросціў сваім ровеснікам-літаратарам, якіх аблашчыў сваёй увагай Рыгор Барадулін. Ужо ў тыя, сямідзесятыя гады мінулага стагоддзя, ён быў для нас «зоркай» першай велічыні, сапраўднай паэт, і многія з нас маглі на памяць цытаваць яго знакамітыя радкі. Яго яшчэ не клікалі «Дзядзька Рыгор». Ды які ён быў для нас дзядзька — рухавы, маладзавы, поўны іскрыстага гумару...

А каго радкі ўпадабае — шчодрассыпае кампліменты, нават прысвячае цэлыя вершы. І гэта ўжо тады для нас, і не толькі, было нібы білет на алімп, прызнанне і пашана.

Такія «білеты» на маёй памяці атрымлівалі Алег Салтук, Віктар Стрыжак, Міхась Барэйша, Валянціна Аколава, Віктар Шніп, Аляксандр Пісьмянкоў...

Я ж вялікай увагі мэтра не адчуваў і дужа нудзіўся з гэтай нагоды. А калі даведаўся, што Рыгор Іванавіч будзе рэдактарам маёй першай кніжкі, хваляванню майму не было мяжы.

Кніжка гэтая называлася «Сцяжына» і была «брачкай магілай», як называлі ў сваім асяроддзі літаратары, — гэта значыць, калектыўны зборнік. Як для мяне гэта быў запознены дэбют, і тое, што я трапіў туды разам з некаторымі нашымі за мяне маладзейшымі, таксама не давала аптымістычнага настрою.

І вось я гартую свой раздзел у зборніку з трывожным пачуццём радасці і пазнавання надрукаваных сваіх радкоў — і амаль з першых старонак чырванее:

«Займжыцца, завечарэе  
Пасля дзённае мітусні.  
Вёска вечара Верацеі  
Цішыні даверыць агні.  
Старажытных вязаў шаломы  
Паабалашы шаломы  
Вечаровыя вусны саломы  
У празрыстай смуге дрыжаць.  
Вечар. Вечнасць. Трывога надзеі.  
Небу роўная вышыня.  
Вера выраю — Верацеі.  
Чарадзейная дабрыва».

Божа! «Вечаровыя вусны саломы», «вера выраю» — гэта ж не маё, гэта пазнавальна барадулінскае... Шчодрэ рэдактар рассыпаў свае перліны ў маіх сціпных радках!

Я нават не ведаў, як рэагаваць, але бачыў, што мая замаўлёўка пад рукою майстра набыла яркія фарбы, нават філасофскі падтэкст. Гэта быў, як сёння казалі б, сапраўдны майстар-клас.

Праз некалькі гадоў, калі Барадулін з Міхасём Стральцовым прывязджалі ў Полацк, я сказаў пра гэта Рыгору Іванавічу. А ён з уласцівым яму гумарам адмахнуўся, сказаўшы звыклае, што ён гаварыў многім маладым: «Скажыце «дзякуй» бацьку і маці, што вы такі ў іх выраслі».

Потым нас усё больш пачало звязваць зямляцтва: яго Ушачы — гэта практычна мая Полаччына. Нават спідометр рэдакцыйнай машыны полацкай газеты, дзе я працаваў літсупрацоўнікам, паказваў ад майго дома да Ушач усяго сорок два кіламетры.

І так сталася, што юбілейную вечарыну Рыгора Іванавіча на яго пяцідзесяцігоддзе мне давалося весці ў полацкім Сафійскім саборы. Тады сабралася шмат народу, гарадское начальства, дэлегацыя з Ушач, прыехалі сябры з Мінска. Барадулін шмат жартаваў, быў у добрым гуморы, не раз падкрэсліваў, што ён дома, сярод сваіх.

Увогуле, полацкая Сафія была для Барадуліна сакральным месцам. Гэта пацвердзіў і яшчэ адзін факт, падзея, у якой і я браў сціплы ўдзел.

Я ўжо тады пераехаў у Мінск, працаваў у часопісе «Вожык». І вось аднойчы тэлефануе Аляксандр Камоцкі, які напісаў на вершы Барадуліна вялікую нізку песень.

— Знайшліся людзі, — кажа Аляксандр, — якія гатовы запісаць песні на дыск. Рыгор Іванавіч хоча, каб гэты запіс адбыўся ў Сафійскім саборы і прасіў цябе паехаць з намі ў Полацк.

Я, безумоўна, згадзіўся. Тут жа патэлефанавалі тагачаснаму дырэктару Полацкага гісторыка-культурнага запаведніка Мікалаю Ільніцкаму і расказаў яму пра прапанову. Той таксама ўзрадаваўся і гарача вітаў ідэю, кажучы, што палачане будуць чакаць сустрэчы з народным пазтам.

Пра падрабязнасці гэтай паездкі я калі-небудзь напішу асобна. Скажу толькі, што фундаментары былі на той час тыповыя, як сёння кажучы, «пальцы веерам», што крыху дысаніравала з агульным узнёс-

лым настроем. Адзін з іх упарта называў Барадуліна дзедом, а мяне — «дзядзька», і Аляксандр, ды і сам Рыгор Іванавіч адчувалі пэўную няёмкасць, а я, як мог, згладжваў сітуацыю, тайшчы ў душы гнеў на новых «гаспадароў жыцця».

Але высокі дух Сафійкі, радасць палачан, якія прыйшлі на сустрэчу, высокая паэзія Барадуліна і майстэрскае выкананне Камоцкага былі нашымі вышэйшымі за прыкрыты і незаўважны для старонняга вока дробязі.

Потым яшчэ былі сустрэчы з Рыгорам Іванавічам: на вечарынах і ў Саюзе пісьменнікаў, падчас інтэрв'ю і проста на вуліцы. Не раз, прагульваючыся з Аляксандрам Пісьмянковым, мы сустракалі яго на вуліцы Якуба Коласа і доўга гаварылі, жартавалі, смяяліся.

Ён вельмі цёпла ставіўся да Аляксея, лічыў яго сапраўдным паэтам і не раз гаварыў мне пра гэта.

Нагледзячы на тое, што апошнім часам мы бачыліся значна радзей, ён не пакідаў мяне сваёй увагай, перадаваў праз Камоцкава новыя кнігі з аўтографамі, тэлефанаваў, прыгаворваўчы часам: «Вы ж ведаеце, Навум, як я вас люблю...» І я заўсёды адчуваў ад гэтых слоў хваляванне, бо ніколі не сумняваўся, што Барадулін — класік, пазт Боскай міласці. А як ён пераклаў на беларускую мову майго любімага Вазнясенскага, што той у маёй памяці гучыць цяпер толькі па-беларуску!..

Шчыра кажучы, яго сыход быў не такой ужо нечаканасцю: апошнія гады Барадулін вельмі хварэў. Ды ўсё ж сумная звестка пеканула моцна.

На пахаванне мы прыйшлі разам з яшчэ адным земляком, палачанінам Аляксандрам Ануфрыевічам Савіцкім. Усклалі кветкі, пастаялі ў жалобе. Выйшлі з касцёла разам. Развітаўшыся з Аляксандрам Ануфрыевічам, я вярнуўся на працу. Але нешта муляла, нібыта заставалася нейкае сваё, недасказанае.

Не хацелася ні з кім ні пра што гаварыць да таго часу, пакуль Рыгор Іванавіч адправіцца ў свае родныя Ушачы, дадому, да мамы, да землякоў, туды, дзе выспелася яго славае «Трэба дома быць часцей...»

Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ

## ■ Экслібрис «Звезды»

ФОРМУЛА  
БІАГРАФІІ

Валянціна Куляшова. «Аркадзь Куляшоў. Лясному рэху праўду раскажу...»: аповесць-эсэ. Мінск: Мастацкая літаратура, 2014.

Беларуская літаратура не можа пахваліцца біяграфічнымі раманами пра жыццё класікаў, якія карысталіся б не меншай папулярнасцю, чым самі творы гэтых жа класікаў. Магчыма, прычына ў тым, што ў нас няма сваіх Андрэя Маруа і Ірвінга Стоўна, чый талент яскрава праявіўся менавіта ў жанры біяграфіі. А можа, у тым, што самі патэнцыяльныя «летапісцы жыцця» не зацікаўлены справай: хіба нехта захопіцца гісторыяй жыцця беларускага пісьменніка?

Аматар айчыннай літаратуры, бадай, паспрачаецца са мною: а як жа творы Алега Лойкі, Івана Навуменкі, як жа мастацкія біяграфіі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, Максіма Багдановіча? Як жа многія і многія кнігі аўтарскіх мемуараў-споведзяў, успамінаў сяброў і блізкіх пра нашых выдатных творцаў? Сапраўды, гэта ўсё ёсць. Але ці можам мы сцвярджаць, што такія выданні карыстаюцца папулярнасцю не толькі ў школьнікаў і студэнтаў, але і ў шырокага чытача? Ці можам мы верыць аўтарам, якія асабіста не былі знаёмыя з творцамі? Давяраць літаратурнаўцам і даследчыкам, якія ў пісьменніку бачылі перш за ўсё генія і яго жыццё ўспрымаюць праз прызму творчасці, вартасці ўсяго зробленага? Таму і атрымліваецца, што вобраз пісьменніка, па сутнасці, цэнтральны ў біяграфічным рамана ці аповесці, у нашай літаратуры вымалёўваецца толькі фрагментарна, часткова, а яго фігура штучна «ўзбуйняецца» творчымі дасягненнямі ці, наадварот, «здрабняецца» ва ўспамінах сучаснікаў.

Падаецца, што напісаць сапраўды добрую, цікавую, грунтоўную біяграфію пісьменніка вельмі складана: трэба ведаць пра яго сям'ю, сяброў, першы твор, публікацыю, кнігу, адносіны з выдаўцамі, калегамі... Пры гэтым не скаціцца да зануднага і сумнага пераліку фактаў, не перайсці толькі да аналізу творчасці, не прынізіцца да фамільярнасці і хвальбы асабістым, няхай і далёкім, знаёмствам з «зоркай». Задача амаль невыканальная. Але калі гаворка ідзе пра самых блізкіх людзей класіка, яго сваякоў, сяброў, то ўсё значна спрашчаецца. Яны ж заўсёды побач! Ім, як нікому іншаму, добра вядомы і адметнасці характару пісьменніка, і яго творчасць, і адносіны з сябрамі і калегамі.

Ці ёсць у нашай літаратуры прыклад такой біяграфіі? Прынамсі, адзін з іх я дакладна ведаю. Гэта кніга Валянціны Куляшовай «Аркадзь Куляшоў. Лясному рэху праўду раскажу...», новае выданне якой акурат сёлета, да 100-годдзя народнага паэта Беларусі, пабачыла свет у выдавецтве «Мастацкая літаратура».

Упершыню гэтая кніга была апублікавана ў 1989 годзе. Яе наклад хутка разышоўся, асобнікі сталі адначасова і бібліяграфічнай рэдкасцю, і любімым чытаннем студэнтаў-філолагаў. Не дзіўна, бо, пазнаёміўшыся з выданнем, можна было лёгка здаць экзамен па беларускай літаратуры на «пяцёрку» (вядома, пры ўмове, што білет, выцягнуты на іспыце, звязаны з творчасцю Куляшова). Ды што казаць, нават даследчыца творчасці народнага паэта Тэрэза Голуб не так даўно прызналася, што, складаючы «Летапіс жыцця і творчасці Аркадзя Куляшова», з здавальненнем карысталася вышэйзгаданымі ўспамінамі яго дачкі і «сухія» навуковыя факты, аналіз твораў, дапаўняла яркімі біяграфічнымі элементамі.

Формулу поспеху менавіта гэтай біяграфіі вылічыць нескладана. Дачка Аркадзя Куляшова Валянціна — выдатны журналіст, даследчыца літаратуры, усё жыццё прысвяціла вывучэнню творчасці бацькі, яе папулярнага чытача. Больш за тое, яна ўсё жыццё была побач, перажывала значныя падзеі разам з бацькам, а яшчэ — умела слухаць яго згадкі-споведзі, якія ён усё часцей рабіў у апошнія гады жыцця, раскрываючы таямніцы ўласнага лёсу і тлумачычы прычыны некаторых загадкавых адметнасцяў паводзін.

Пасля знаёмства з гэтай аповесцю-эсэ, якая складаецца з невялікіх расповедаў-згадак, творы Куляшова чытаюцца і ўспрымаюцца зусім па-іншаму. У іншым святле мы бачым сяброўства Куляшова і Твардоўскага — аднаго з нямногіх вядомых творцаў, які з самага пачатку падтрымаў і ўхваліў выхад на той час наватарскай паэмы «Сцяг брыгады»; іншай бачыцца фігура Платона Галавача, мужа сястры жонкі Куляшова, які ўвесь час падтрымліваў маладую сям'ю Куляшых. Іншай нам бачыцца і сама фігура класіка. Ён — не бюст, не помнік, не радок у энцыклапедыі, не партрэт у падручніку па літаратуры. Ён — жывы чалавек, бацька, муж, дзядуля. У гэтым выданні Куляшоў пазірае на нас не толькі з афіцыйных партрэтаў, але і ўсімхаецца чытачу з многіх фотаздымкаў, на якіх ён побач з сябрамі і блізкімі.

Значна і тое, што аповесць-эсэ «Аркадзь Куляшоў. Лясному рэху праўду раскажу...» — самастойны літаратурны твор, у якім створана асобная мастацкая рэальнасць, які чытаецца фактычна на адным дыстанцы. Толькі чытач апыры-ёры ведае, што напісанаму ў гэтай кнізе можна верыць.

Марына ВЕСЯЛУХА

## РУП «Институт недвижимости и оценки»

ОЦЕНКА ИМУЩЕСТВА  
(недвижимость, транспорт, оборудование, бизнес, интеллектуальная собственность)  
ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕДЕНИЕ АУКЦИОНОВ

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Организатор аукциона) извещает о проведении повторного открытого аукциона по продаже здания завода со встроенной котельной и очистных сооружений (Объект), принадлежащих ОАО «Молодеченский молочный комбинат» Нарочанский филиал (Продавец) и расположенных по адресу: Минская обл., Мядельский р-н, г.п. Кривичи, ул. 17 Сентября, 33а (здание завода); Минская обл., Мядельский р-н, западнее г.п. Кривичи (очистных сооружений).

ОАО «Молодеченский молочный комбинат» Нарочанский филиал для обслуживания зданий и сооружений производственного участка предоставлен в аренду по 19.07.2109 земельный участок пл. 0,9340 га, с ограничением прав на земельные участки, находящиеся в водоохраных зонах водных объектов вне прибрежных полос – р. Сервечь, площадью 0,9340 га; для обслуживания очистных сооружений предоставлен в аренду по 02.09.2109 земельный участок пл. 4,3099 га.

Начальная цена с НДС – 109 412 160 бел. руб.  
Задаток с НДС – 5 470 608 бел. руб.

Задаток перечисляется на р/с № 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ № 703, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369. Получатель – РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в повторном аукционе по продаже имущества ОАО «Молодеченский молочный комбинат» Нарочанский филиал, проводимом 15 апреля 2014 г.

Договор купли-продажи Объекта должен быть заключен в течение 10 (десяти) банковских дней со дня подписания протокола о результатах аукциона. Оплата за Объект производится в течение 10 (десяти) банковских дней со дня заключения договора купли-продажи Объекта.

Аукцион состоится 15.04.2014 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4. Шаг аукциона – 5%. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 11.04.2014 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 2.

Первое извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Республика» от 09.02.2013. С полным текстом извещения можно ознакомиться на сайте Организатора аукциона ino.by.

Организатор аукциона: 8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52 • www.ino.by • e-mail: 193319@mail.ru

## ИНФОРМАЦИЯ О РЕЗУЛЬТАТАХ ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОТКРЫТОГО АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА «Сейсмотехника» за 2013 год

№ строки	Наименование показателей	Единица измерения	2013 год
1.	Выручка от реализации товаров, продукции, работ и услуг (за минусом НДС, акцизов и иных аналогичных обязательных платежей)	миллионов рублей	733 044
2.	Себестоимость реализованных товаров, продукции, работ, услуг	миллионов рублей	664 667
2.1.	из них на оплату труда	миллионов рублей	45 197
3.	Прибыль (убыток) от реализации товаров, продукции, работ, услуг	миллионов рублей	44 479
3.1.	Прибыль (убыток) от текущей деятельности	миллионов рублей	45 064
4.	Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности	миллионов рублей	-37 927
5.	Прибыль до налогообложения	миллионов рублей	7 137
6.	Налоги и сборы, платежи и расходы, производимые из прибыли	миллионов рублей	1 973
7.	Чистая прибыль (убыток)	миллионов рублей	5 164
5.	Просроченная дебиторская задолженность	миллионов рублей	360
6.	Просроченная кредиторская задолженность	миллионов рублей	37 026
8.	Начислено на выплату дивидендов в данном отчетном периоде	миллионов рублей	0
9.	Дивиденды на одну акцию, выплаченные в данном отчетном периоде	рублей	27,44
10.	Количество акционеров, всего	лиц	169
	в том числе:		
10.1.	юридических лиц	лиц	2
10.2.	физических лиц	лиц	167
11.	Среднесписочная численность работающих	человек	636
12.	Обеспеченность акциями имуществом общества	тыс. рублей	29,5
13.	Стоимость чистых активов	миллионов рублей	192 608

Основной вид деятельности – производство нефтепромыслового и бурового геологоразведочного оборудования

## Открытое акционерное общество «Солюшен Спарк»

УНП 191687961  
Адрес: 220043, г. Минск, пр. Независимости, д. 95, пом. 20, ком. 5  
Вид деятельности: обработка данных

### БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2014 года

Наименование статьи	В миллионах белорусских рублей
<b>ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>	
Основные средства	3
Нематериальные активы	-
Вложения в долгосрочные активы	-
Отложенные налоговые активы	49
<b>КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ</b>	
Запасы	2
Расходы будущих периодов	1
НДС по приобретенным ценностям	16
Краткосрочная дебиторская задолженность	6
Краткосрочные финансовые вложения	-
Денежные средства	449
<b>БАЛАНС</b>	<b>526</b>
<b>СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ</b>	
Уставный капитал	280
Резервный капитал	602
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	(428)
<b>КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА</b>	
Кредиты и займы	-
Краткосрочная кредиторская задолженность	72
<b>БАЛАНС</b>	<b>526</b>
<b>ЧИСТЫЕ АКТИВЫ</b>	<b>454</b>

### ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ

За январь-декабрь 2013 года	
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг	6
Себестоимость реализованных товаров, продукции, работ, услуг	-
Управленческие расходы	(263)
Расходы на реализацию	-
Прибыль (убыток) от реализации	(257)
Прочие доходы по текущей деятельности	1186
Прочие расходы по текущей деятельности	(1193)
Прибыль (убыток) от текущей деятельности	(264)
Доходы по инвестиционной деятельности	38
Расходы по инвестиционной деятельности	-
Доходы по финансовой деятельности	148
Расходы по финансовой деятельности	(257)
Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности	(71)
Налог на прибыль	-
Изменение отложенных налоговых обязательств	29
Чистая прибыль (убыток)	(306)

Руководитель: Джон Линн Росмэн. Гл. бухгалтер: Кинякина В.В.

## ГОМЕЛЬСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

### 15 мая 2014 г. проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность в г. Гомеле

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь (га)	Характеристика инженерных коммуникаций строений и сооружений инженерно-геологических условий	Начальная цена, бел. рублей	Сумма задатка, бел. рублей	Затраты на подготовку документации, бел. рублей	Условия продажи объекта, целевое назначение	Порядок предварительного ознакомления с земельными участками
1	ул. Добрушская, 51 (участок № 2)	34010000008003904	0,1350	Ограничений в использовании нет. Подъезд к участку осуществляется по существующей дорожной сети.	110 868 480	22 173 000	2 154 846	в частную собственность, для строительства и обслуживания одноквартирного, блокированного жилого дома (размещение объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме)	Ознакомиться с документацией можно по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, управление коммунальной собственности горисполкома, кабинет № 4

1. Организатор аукционных торгов – управление коммунальной собственности горисполкома.

2. Объекты выставляются на аукционные торги в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов по продаже земельных участков в частную собственность, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 г. № 462, а также в соответствии с Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 г. № 607 «О внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Совета Министров Республики Беларусь по вопросам проведения аукционов, конкурсов». Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по каждому объекту.

3. Аукцион состоится 15 мая 2014 г. в 15.30 в Гомельском горисполкоме по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, при наличии не менее двух участников на каждый лот.

4. К участию в аукционе допускаются граждане Республики Беларусь, негосударственные юридические лица Республики Беларусь, подавшие в управление коммунальной собственности в указанные в извещении сроки следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка, в размере, указанном в извещении, с отметкой банка, на р/с 364240200226 в филиале 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Гомель, ул. Фрунзе, 6а, МФО 151501661; УНП 400251518 управление коммунальной собственности горисполкома. Кроме того, предоставляются:

4.1. гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования;

4.2. представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность;

4.3. представителем или уполномоченным должностным лицом юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица.

4.4. При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц – документ, удостоверяющий личность. Граждане, юридические лица, желающие участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносят задатки в размере, установленном для каждого из этих земельных участков.

5. Кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации, победитель обязан возместить организатору аукциона затраты на подготовку и проведение аукциона. Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой документации, осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня утверждения

в установленном порядке протокола о результатах аукциона. Если заявление на участие в аукционе подано только одним гражданином или юридическим лицом, земельный участок предоставляется этому лицу при его согласии с внесением платы за земельный участок в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов.

6. Гомельским городским исполнительным комитетом в установленном законодательством порядке может быть предоставлена рассрочка внесения оплаты стоимости предмета аукциона в соответствии с решением Гомельского городского исполнительного комитета от 04.02.2009 г. № 83 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления рассрочки по внесению платы за право заключения договоров аренды земельных участков или платы за земельные участки, предоставляемые в частную собственность».

7. Документы для участия в торгах принимаются по рабочим дням с 9.00 до 17.00 по 8 мая 2014 г. включительно по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, управление коммунальной собственности горисполкома (каб. № 4). Заключительная регистрация участников аукциона с 14.00 до 14.40 в день аукциона по указанному выше адресу. Лот № 1 выставляется на аукцион повторно. Информация опубликована в газете «Белорусская нива» от 3.05.2013 г.

КОНТАКТНЫЕ ТЕЛЕФОНЫ: 77-69-35; 77-67-27; факс: 77-48-85.  
Информация размещена на сайте: www.gorod.gomel.by

## ГОМЕЛЬСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

### 15 мая 2014 г. проводит открытый аукцион на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Гомеле

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь, га	Целевое назначение – строительство	Качество земли	Характеристика расположенных на участке инженерных коммуникаций, строений, сооружений, инженерно-технических условий. Инженерно-геологические условия будут определены на стадии производства проектно-изыскательских работ	Срок аренды (лет)	Начальная стоимость, бел. рублей	Сумма задатка, бел. рублей	Затраты на подготовку документации, бел. рублей
1	ул. Хатаевича – ул. Мазурова в районе залива р. Сож	34010000001005499	0,2182	для организации зоны отдыха и размещения водных аттракционов (лодочной станции, пункта проката водных видов транспорта и т.д.) (земельный участок для размещения объектов рекреационного назначения)	к землям сельскохозяйственного назначения не относятся	Ограничения в использовании – прибрежная полоса залива р. Сож ниже протоки Волотова площадью 0,2182 га	2	3 706 700	741 300	7 275 013
2	ул. Каменщикова (конечная остановка «Волотова»)	34010000002003692	0,0116	для установки и эксплуатации остановочного павильона общественного транспорта (земельный участок для размещения объектов розничной торговли)		Ограничения в использовании – охранная зона линий электропередач	1	2 240 700	448 100	0
3	микрорайон № 104	34010000007006405	0,2800	для строительства здания специализированного общественного питания (земельный участок для размещения объектов общественного питания)		Ограничения в использовании в связи с расположением в охранных зонах объектов инженерной инфраструктуры (сетей и сооружений канализации) площадью 0,0450 га	50	424 870 550	84 974 100	11 327 232
4	район индивидуальной жилой застройки Романовичи, участок 223	34010000008004527	0,0810	для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме)		Ограничения в использовании в связи с расположением в охранный зоне линий связи и радиолокации, охранный зоне сетей и сооружений канализации площадью 0,0007 га, охранный зоне сетей и сооружений канализации площадью 0,0020 га	99	12 648 190	2 529 600	6 760 890
5	район индивидуальной жилой застройки Романовичи, участок 929	34010000008004483	0,0810	для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме)		Ограничений в использовании нет	99	12 363 950	2 472 750	7 557 430
6	ул. Владимирова, 17	34010000005006581	0,0006	для установки легкотипного киоска для осуществления услуг населению по ремонту обуви (земельный участок для размещения объектов бытового обслуживания населения)		Ограничений в использовании нет	3	254 450	50 800	6 785 690
7	в районе озера Любенское	34010000006004882	0,0150	для размещения лодочной станции и организации услуг проката водного транспорта (земельный участок для размещения объектов иного назначения)		Ограничения в использовании – прибрежная полоса озера Любенское	1	2 376 500	475 200	1 901 560

1. Организатор аукционных торгов – управление коммунальной собственности горисполкома.

2. Объекты выставляются на аукционные торги в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов на право заключения договоров аренды земельных участков, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 г. № 462, а также в соответствии с Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 г. № 607 «О внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Совета Министров Республики Беларусь по вопросам проведения аукционов, конкурсов». Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по каждому объекту.

3. Аукцион состоится 15 мая 2014 г. в 15.00 в Гомельском городском исполнительном комитете по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, при наличии не менее двух участников на каждый лот. Если заявление на участие подано только одним гражданином, юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем, право аренды земельного участка предоставляется этому лицу при его согласии с внесением платы за право аренды в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов.

4. К участию в аукционе допускаются лица, подавшие в управление коммунальной собственности в указанные в извещении сроки, следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка за каждый лот в размере, указанном в извещении с отметкой банка, на р/с 364240200226 в филиале 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Гомель, ул. Фрунзе, 6а, МФО 151501661; УНП 400251518, управление коммунальной собственности горисполкома. Кроме того предоставляются:

без нотариального засвидетельствования;

4.2. представителями или уполномоченными должностными лицами юридических лиц Республики Беларусь – доверенность, выданную юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;

4.3. индивидуальными предпринимателями – копию свидетельства о государственной регистрации без нотариального засвидетельствования;

4.4. представителями гражданина или индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенную доверенность;

4.5. представителями или уполномоченными должностными лицами иностранного юридического лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписки из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык, легализованные в установленном порядке доверенности или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык;

4.6. представителями иностранного юридического лица или гражданина – легализованную в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или другой кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на

белорусский (русский) язык.

4.7. при подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность и его копию

5. Кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации, победитель обязан возместить организатору торгов затраты на подготовку и проведение аукциона. Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой документации осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.

6. Гомельским городским исполнительным комитетом в установленном законодательством порядке может быть предоставлена рассрочка внесения оплаты стоимости предмета аукциона в соответствии с решением Гомельского городского исполнительного комитета от 04.02.2009 г. № 83 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления рассрочки по внесению платы за право заключения договоров аренды земельных участков или платы за земельные участки, предоставляемые в частную собственность».

7. Документы для участия в торгах принимаются по рабочим дням с 9.00 до 17.00 по 8 мая 2014 г. включительно в управлении коммунальной собственности горисполкома по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а (каб. № 4). Заключительная регистрация зарегистрированных участников аукциона с 14.00 до 14.40 в день аукциона по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, каб. № 4.

Контактные телефоны: 77-69-35; 77-67-27; факс: 77-48-85.  
Наш сайт www.gorod.gomel.by

## ■ Факт

ВАЎКОЎ БОЛЬШ,  
ЛІСІЦ — МЕНШ

У лясках на Віцебшчыне ваўкоў стала больш прыкладна на 15%, колькасць янопадобных сабак павялічылася на 6,5%, а лісіц знізілася на 11,6%.

— За апошнія гады адзначаецца стабільны рост колькасці асноўных відаў паляўнічых жывёл. У прыватнасці, летась у параўнанні з 2012 годам колькасць лася ўзрасла на 4,3%, алена — на 6,4%, казулі — на 4%, дзіка — на 5,2%. Колькасць бабра знізілася на 9,7%.

Што тычыцца жывёл са спіса Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь: барсук — зніжэнне колькасці на 2,9%, мядзведзь — колькасць практычна на ранейшым узроўні, рысь — павелічэнне на 15,3%. Гэта — даныя на 2013 год. Інфармацыя аб выніках сёлетніх уліковых работ яшчэ няма, — расказвае «Звяздзе» **Васіль КІРПІЧОНАК, намеснік начальніка аддзела Віцебскага абласнога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.**

Афрыканская чума свіней стала прычынай масавага адстрэлу дзіка. Вядома, што дзікі кабан з'яўляецца пераносчыкам віруса. І калі апошні літаральна «гуляе» ў прыродзе, з ім складаней змагацца, чым з хворымі жывёламі на свінагадоўчых комплексах. Напрыканцы мінулага года ў Віцебскай вобласці з усіх каля 18,8 тысячы дзікоў засталася ў жывых каля 3,5 тысячы. І сёлета, па аперацыйнай інфармацыі, больш як 90% з гэтай колькасці ўжо знішчаны.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ПРАКЛАЛІ «ПРОСЕКІ»  
ЎЗДОЎЖ КАНАЛА...

Больш за паўсотні дрэў розных парод — вольхі, дубы, ясені, грабы, сосны, бярозы — незаконна высеклі на тэрыторыі Маларыцкага лягаса работнікі мясцовага сельскагаспадарчага кааператыва.

— Для нарыхтоўкі дроў СВК атрымаў у лягасе дазвол на высечку ўздоўж рэчышча меліярацыйнага канала. Аднак, прайшоўшы каля 50 метраў, работнікі вырашылі, што высякаць дрэвы каля самой вады — справа працаёмкая. Ды і для праезду транспарту расчысціць паласу не пашкодзіць, — паведаміла прэс-сакратар Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Вольга Грамовіч. — Такім чынам, па абодва бакі канала былі «пракладзены» шырокія просекі даўжынёй некалькі соцень метраў. Пні дыяметрам ад 10 да 66 сантыметраў указваюць, што многія дрэвы нарыхтоўваліся зусім не на дрывы. У СВК накіравана прэтэнзія з патрабаваннем пакрыць нанесеную навакольнаму асяроддзю шкоду. Згодна з папярэднімі разлікамі, яе сума складае каля 70 мільёнаў рублёў.

Сяргей РАСОЛЬКА

## ■ Экалагічны вопыт

## САКРЭТ СОТАК

Дачнікі могуць рэалізаваць на сваім участку праект па ўстойлівай гаспадарцы

Экалагічная ўстанова «Агра-Эка-Культура» пры падтрымцы Рэгіянальнага экалагічнага цэнтра (Венгрыя) абвясціла конкурс на прыдатны для пілотнага праекта зямельны ўчастак. Тут спецыялісты плануць стварыць дэманстрацыйную пляцоўку для навування метадам дызайну і практычнага выкарыстання дружалюбных прыродзе практык земляробства ўстойлівай сельскай гаспадаркі.

ЯКІ ПАДЫХОД —  
ТАКІ І ўРАДЖАЙ

Вядома, што на Беларусі больш распаўсюджаны інтэнсіўны метады гаспадарання. «Інтэнсіўная гаспадарка ў нашай краіне дасягнула сваёй мэты: сёння мы атрымліваем 30, а то і ўсе 90 цэнтраў збожжа з гектара, — кажа Карней Доўбан, доктар сельскагаспадарчых навук. — Вялікі ўраджай — заслуга мінеральных угнаенняў і хімічных сродкаў абароны. Пры такім падыходзе мы кормім расліны. Але чаму б не даць натуральнае харчаванне глебе і яе мікраарганізмам? Гэта будзе карысна і для зямлі, і для раслін, і для наваколля».

Воўпыты Карнея Доўбана паказалі, што добры ўраджай грэчкі і бульбы можна атрымаць без хімікатаў, з выкарыстаннем зялёнага ўгнаення. Па якасцях культуры, вырашчаныя на натуральнай падкормцы, заўсёды намнога лепшыя (напрыклад, бульба атрымліваецца больш «крухмальной»). Устойлівая гаспадарка дае сапраўды здаровы ўраджай і не шкодзіць наваколлю. Вядома, што пестыцыды, якія выкарыстоў-

ваюцца ў інтэнсіўным гаспадаранні, забруджваюць глебу, ваду і тым самым шкодзяць здароўю чалавека.

ПРОСТА НАЗІРАЙЦЕ  
ЗА ПРЫРОДАЙ

Устойлівая гаспадарка звычайна лічыцца нерызыкаўнай, бо не залежыць ні ад кліматычных умоў, ні ад насення, ні ад хімічных прэпаратаў. Прынцыпы пермакультуры (сістэмы вядзення сельскай гаспадаркі, заснаванай на ўзаемасувязях, што назіраюцца ў натуральных экосістэмах) дызайну вельмі простыя: вучыцца ў прыроды і супрацоўнічаць з ёй, а не змагацца, і браць на сябе адказнасць за зробленае. Максімальны эфект пры мінімальным унёсках сведчыць пра прадуманасць і многафункцыянальнасць гаспадарання. А біяразнастайнасць — крок да стварэння здаровай экосістэмы. Спецыялісты «Агра-Эка-Культуры» ўжо доўгі час знаёмяць беларускіх гаспадароў з прынцыпамі ўстойлівай гаспадаркі, але толькі на словах. «Вядомая ў свеце пермакультура Эпа Хольцэра займела поспех дзякуючы таму, што людзі на ўласныя вочы бачаць яго ферму і на практыцы знаёмяцца з тэхналогіяй, — кажа Вольга Шчыглінская, каардынатар конкурсу. — Адною тэорыі мала, таму ў нас з'явілася ідэя паказаць перавагі цэласнага падыходу на эксперыментальнай гаспадарцы, якую выберам цягам конкурсу».

ЛАБАРАТОРЫЯ  
НА ТРОХ ГЕКТАРАХ

Нягледзячы на распаўсюджанасць інтэнсіўнага гаспадаркі, беларускія фермеры цікавацца перма-

культурай: напрыклад, у экапасяленнях (створаных для арганізацыі экалагічна чыстай прасторы для жыцця) толькі ёй і карыстаюцца. Тым не менш, арганізатары чакаюць заявак ад уладальнікаў агра-турыстычных сядзіб, прысядзібных гаспадарак, навучальных устаноў, дач. Што да патрабаванняў — тэрыторыя павінна быць не меншая за паўгектара і не большая за тры. Перавага будзе аддавацца ўчасткам з разнастайным рэльефам, каб у арганізатараў была магчымасць паказаць як мага больш метадаў і тэхналогій. Сядзіба стане прадметам для вывучэння і, адпаведна, месцам паломніцтва для зацікаўленых людзей: гаспадары павінны мець магчымасць прыняць групу да 16 чалавек. Арганізатары забяспечваюць неабходным інструментам, тэхнікай, насеннем і пасадачным матэрыялам.

На працягу года гаспадар-пераможца і спецыялісты па ўстойлівай сельскай гаспадарцы створаць экіпны праект і пачнуць усабляць яго на мясцовасці. На сайце «Агра-Эка-Культуры» будзе запушчаны анлайн-дзённік з дэталёвымі апісаннямі зробленага. Па заканчэнні праекта арганізатары плануць выдаць метадычны дапаможнік «Аб стварэнні ўстойлівай гаспадаркі», якім зможа скарыстацца кожны ахвотны фермер ці дачнік.

Заяўкі на конкурс прымаюцца да 20 красавіка 2014 года па адрасе: [agroecoculture@gmail.com](mailto:agroecoculture@gmail.com). Больш інфармацыі пра конкурс можна атрымаць па тэлефоне + 375 29 694 30 59.

Кацярына РАДЗЮК



Вядучая рубрыкі Грына ТАМКОВІЧ.

ЯК ПАВЯЛІЧЫЦЬ  
УРАДЖАЙ?

Тыя, хто ўжо даўно мае свае ўласныя некалькі сотак, выдатна ведаюць усе сакрэты па вырошчванні раслін, іх доглядзе і зборы ўраджая. Валодаючы «сваёй скарбонкай мудрасці», агароднікі з задавальненнем дзеліцца досведам з тымі, хто яшчэ толькі пачынае асвойвацца ў гэтай цікавай і карыснай справе.

## Бульба

1) Каб атрымаць высокі ўраджай, клубні перад пасадкай на працягу 5 гадзін варта вытрымаць у часочным раствору: 1 кг часнаку дробна пасекчы і дадаць яго да 10 літраў вады. Раствор абеззаразіць клубні і будзе стымуляваць рост кустоў.

2) Пакідайце дастатковую колькасць месца для адной расліны. Часцей адбываецца наадварот: кусты вельмі блізка адзін да аднаго, ды яшчэ глыбока. У выніку чаго ўраджай не павялічваецца, як чакаецца, а нават памяншаецца. Віной таму прыгнёт адной расліны другой і недастатковая колькасць святла.

3) Варта пашыраць клубневую прастору. Робіцца гэта так: напрыклад, пры абганяні бульбы агароднікі парасткі ў куста папросту збліжаюцца адзін да аднаго. А лепш выдаліць слабыя, пакінуўшы 3-4 моцныя. Затым драцяным кругам (дыяметрам з футбольнай мяч) трэба расправіць парасткі ў розныя бакі. За кошт гэтага ўраджай з аднаго куста значна павялічваецца.

4) Каб клубні пры зборы цешылі сваёй буйнасцю, неабходна праз два тыдні пасля цвіцення злёгка надламаць сцёблы. Пры гэтым лісце пачынае ўбіраць у сябе менш пажыўных рэчываў, а каранёвая сістэма, наадварот, працуе ва ўзмоцненым рэжыме, забяспечваючы і сілкуючы клубні ўсім неабходным.

## Капуста

Каб дамагчыся высокага ўраджая капусты, яе варта садзіць побач з бульбай. Па назіранні шматлікіх агароднікаў, качаны атрымліваюцца больш сакавітыя, роўныя і буйныя, чым тыя, што далёка ад бульбы. Таму саджайце капусту вакол бульбачкі або зрабіце граду пасярэдзіне. Не пашкадуеце.

## Бурак

Вельмі часта ўраджай буракоў расчароўвае дачнікаў не столькі колькасцю, колькі якасцю. Вельмі часта яна вырастае не салодка. Праблема вырашаецца наступным чынам: калі расліна ў вышыню дасягне 10—15 см, вырвіце лішнія, слабыя расліны, падкарміце буракі ў тры этапы. Для першай і другой падкормкі выкарыстоўвайце разведзены каравяк. А для трэцяй неабходна 1 ч.л. солі і 2 шклянкі попелу растварыць у вядры вады. Попел надае караняплодам сілы, а соль — салодкасць. Каб правесіць дзейнасць гэтых спосабаў, паспрабуйце іх спачатку на некалькіх раслінах і параўнайце вынік.

## ГАРОХ... У ПІВОНІ

У дачнікаў кожны квадрат метр на ўліку — хочацца на невялікім кавалачку зямлі ўсяго і шмат. Таму, каб больш эфектыўна, па-гаспадарску выкарыстоўваць невялікую плошчу дачнага ўчастка для вялікага набору садовых, кветкавых і агароднічных культур, прымяняюцца розныя змешаныя і ўшчыльненыя пасадкі і пасевы.

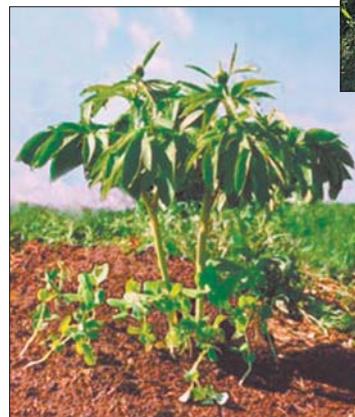
Пры падборы кампанентаў гэтага змешанага вырошчвання ўлічваюцца сумяшчальнасць культуры і іх індывідуальныя асаблівасці, у тым ліку патрабавальнасць кожнай культуры да ўмоў вырошчвання падчас вегетацыйнага перыяду.

Карыснае  
суседства

Удала сумяшчаецца вырошчванне зялёнага гароху «на лапатку» ў пасадках півоні. Пры гэтым гарох спрыяе ўзбагачэнню глебы азотам для півоні, а півоня спачатку абараняе ўсходы гароху ад птушак, а затым выконвае ролю апоры.

Для добрага развіцця кустоў півоні і атрымання прыгожых кветак вельмі важная забяспечанасць расліны пажыўнымі рэчывамі. Калі ў першыя два гады маладыя кусты нармальна развіваюцца без каранёвых падкормак, то ў далейшым патрэба ў падкормках узрасце. Патрэба ў азотных угнаеннях можа быць часткова пакрыта за кошт назапашвання азоту ў каранёвай сістэме гароху. Так,

напрыклад, патрэба півоні трох-, сямігадовага ўзросту ў азоце складае 18-30 г на куст. Клубеньчыкавыя ж бактэрыі на каранях гароху здольныя ўзбагачаць глебу азотам у аб'ёме каля 3-5 г на куст півоні. Прычым азот, сканцэнтраваны на каранях гароху, размяшчаецца бліжэй да каранёвай



зоны півоні (у адрозненне ад унесеныя падкормак з разведзеных у вадзе мінеральных угнаенняў) і, натуральна, менш схільны да вымывання дажджавымі і талымі водамі.

## Лепш «недадаць»

Варта ўлічыць, што вялікія дозы азоту зніжаюць устойлівасць кветак і ствараюць пагрозу пашкоджання півонь шэрай гніллю. Таму, прытрымліваючыся правіла «лепш недадаць, чым перадаць» у дачыненні азотных падкормак півоні можна паспяхова на працягу 2-3 гадоў абмежаваць толькі пасевам гароху ў каранёвай зоне півоні.

Гарох — расліна халадаўстойлівая. Яго насенне прараствае пры тэмперату-



ры 1-4 градусы. Усходы ўстойлівыя да замаразкаў да -6 і інтэнсіўна растуць пры тэмпературы +15-20 градусаў. Таму высейваць гарох у півоні можна з красавіка да сярэдзіны мая. Тады да моманту зрэзвання кветак півоні парасткі гароху дасягнуць вышыні 10-20 см і будуць мець патрэбу ў апоры, ролю якой з поспехам выканаюць трывалыя сцёблы півоні.

Высейваць гарох можна адным або двума кругавымі радамі праз 10-15 см ад кустоў півоні. Адлегласць паміж насеннем пры двухрадковым пасеве — 7-10 см, пры аднарадковым — нават да 2 см.

Півоня і гарох аднолькава патрабавальныя да вільготнасці глебы і паветра, пераносяць кароткачасовыя засухі і не пераносяць пераўвільгатнення. Пакуль падрастае гарох, півоня ўжо адцвіце, а пасля гарох сваімі лісцям прыкрые пнякі півонь пасля зрэзвання кветак. У выніку такога сумеснага вырошчвання дэкарэтыўнасці півоні не толькі не зменшыцца, а нават прыбудзе.

Хваляюцца пра тое, што гарох заслоніць святлолю-

бівыя півоні, не варта, таму што гэта прыцягне цалкам дапушчальнае па ходзе развіцця і адбудзецца ў самы пік асветленасці сонцам (канец чэрвеня — ліпень). Даводзіць гарох, які расце ў півонях, да біялагічнай спеласці немэтазгодна. Лепш убраць яго цалкам на стадыі малочнай спеласці і вызваліць кусты півоні ад наземнай часткі гароху, зрэзаўшы яго на ўзроўні глебы, і тым самым забяспечыць звычайныя ўмовы асветленасці ў перыяд фарміравання пупышак аднаўлення півоні, які прыпадае на канец ліпеня — пачатак жніўня.

## Эксперыментуйце!

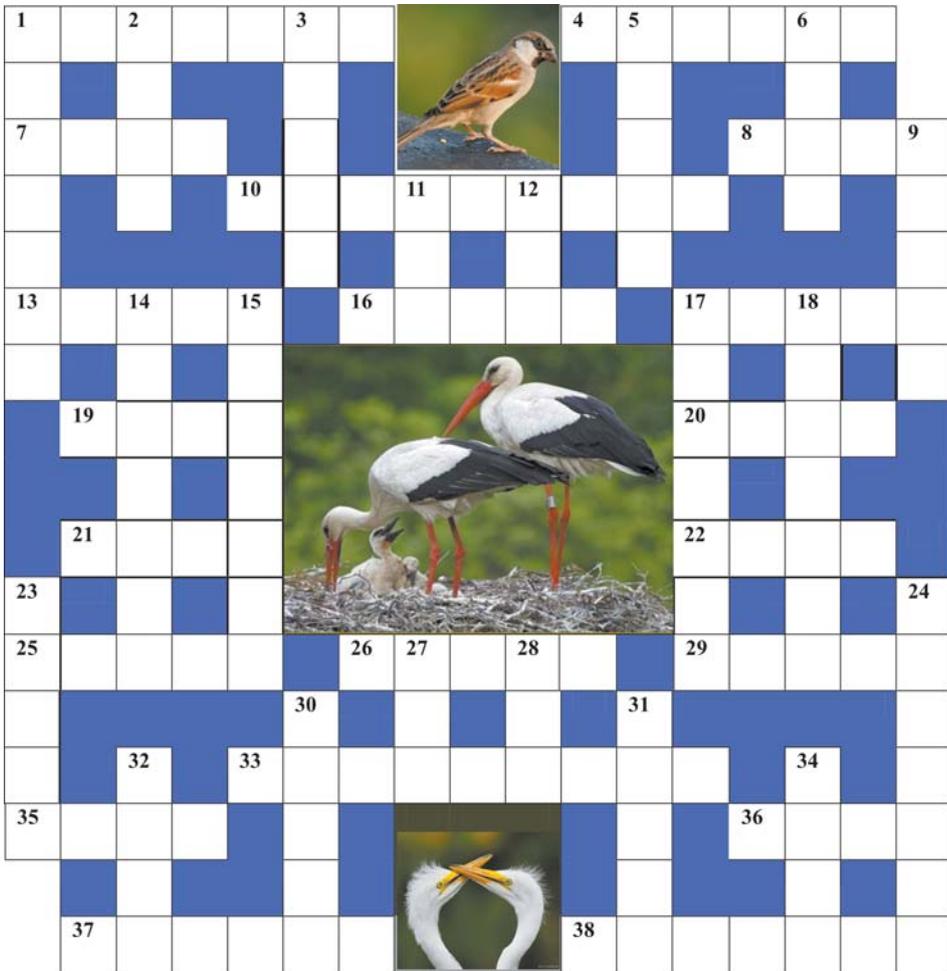
Верагодна, такія ж станючыя вынікі можна атрымаць і пры пасеве гароху каля іншых шматгадовых кветкавых і лекавых раслін, якія маюць ўстойлівае сцябло. Калі ж вы аб'якавае да салодкага гарошку, але жадаеце атрымаць асалоду ад прыемнага водару і пасля таго, як півоні адцвітуць, то замест агароднічнага гароху можна такім жа чынам пасеяць духмяны гарошак.

## ПТУШЦЫ — ВОЛЯ, ЧАЛАВЕКУ — МІР

Прысвячаецца Міжнароднаму дню птушак

**Па гарызанталі:** 1. Вяршыня чаго-небудзь. 4. Уступка. 7. Лірахвост, або ... Вялікая пёўчая птушка, якая жыве ў Аўстраліі і на востраве Тасманія. 8. Метка, якой абазначаецца што-небудзь. 10. Чалавек, які спакушае каго-небудзь. 13. Нахіл галавы ў знак прывітання, згоды. 16. Буйная драпежная птушка, якая жыве каля рэк, азёр і харчуецца рыбай. 17. Тое, што і ахапак (разм.). 19. Агародная расліна, прыправа да ежы. 20. Сталіца Нарвегіі, дзе знаходзіцца фантан «Лебедзі» і помнік курам. 21. Птушка, якая ў старажытным Егіпце лічылася магутнай істотай. 22. Дэталё ручной гранаты. 25. Вадаплаўная птушка, помнік якой устаноўлены ў ЗША (штат Юта) і ў Аўстраліі. 26. Птушка, зоб якой выдзяляе «птушынае малако» і якую ў Францыі называюць «лятучы пацук»; помнік птушцы ўстаноўлены ў Англіі. 29. Царкоўнае песнапенне. 33. Гукі, якія выдае зяюля; імі абазначаецца перыяд вясны — ад Вялікадня да Пятра. 35. Драпежная дужая птушка, помнік якой ёсць у Гомелі і ў Пяцігорску. 36. Птушка, якая абвешчае прыход вясны і якую адзін француз навучыў высвітваць «Марсельезу». 37. «Прыляцелі жаўрукі, \ \ ... \ \ і шпакі». З верша М. Танка «Як вясна прыйшла». 38. «Лісці зашасталі, птушкі зачыркалі, \ \ Свішча ..., і дзяцел кліе». З верша Я. Купалы «Вясна».

**Па вертыкалі:** 1. «Дрэва з буслянкай не спаліць ... \ \ Хату з буслянкай парун абміне». З легенды В. Гардзея «Скуль уззяся бусел». 2. Найбольш распаўсюджаны ў свеце птушкі. 3. Прадукт харчавання з зярнят. 5. Не вялік ..., ды усё ж такі птушка (прык); помнік гэтай распаўсюджанай на Беларусі птушцы ўстаноўлены ў г.п. Тураў, што на Гомельшчыне. 6. Птушка, што жыве на балотах, крык якой нагадвае слова «піць». 9. Вадаплаўная птушка, якая вы-



трымлівае мароз да мінус 110 градусаў. 11. Міфалагічны цар птушак. 12. Буйная драпежная птушка, якая лятае вышэй за ўсіх, на вышыні болей за 10 кіламетраў. 14. Птушка, якая лічыцца самай «разумнай»: у яе на 100 г масы цела прыпадае 4,37 г масы мозга; помнік ... ўстаноўлены ў Баранавічах і Бостане (ЗША). 15. «Сніцца зайчыку ... \ \ Сніцца цялятка хлеба лусту». З верша А.Пісьмянкова «Сны». 17. «... і лебедзь». Скульптура, якая ўпрыгожвае адзін са сквераў г. Мінска. 18. Птушка, якая ў мусульман лічыцца свяшчэннай; па легендзе, у сваім мяшкі ... пераносілі

камяні для пабудовы ў г. Мека. 23. ... на любую кветку ляціць, але не на кожную сядзе (прык.). 24. Лацінскі шрыфт прамавугольнай вуглаватай формы. 27. Урачысты верш. 28. Рака, правы прыток Нёмана. 30. Птушка, якая, як і стрыж, можа спаць у час доўгага пералёту; помнік ... устаноўлены ў Санкт-Пецярбургу і Новасібірску. 31. Добрая ... — лепшы сябра (прык.). 32. Птушцы — ..., чалавеку — мір (прык.). 34. Птушыны ...; тое, пры дапамозе чаго птушкі абазначаюць сваю тэрыторыю.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.

**Правярце калі ласка, адказь:**  
1. Маланна-заяці. 2. Кура. 3. Купалы. 4. Скуль. 5. Кура. 6. Каня. 7. Ліра. 8. Знак. 9. Скапа. 10. Скапуснік. 11. Кура. 12. Сп. 13. Пячэ. 14. Верабей. 15. Ка-ля. 16. Каня. 17. Хлопчык. 18. Пячэ. 19. Купалы. 20. Скуль. 21. Пісьмянкова. 22. Чая. 23. Пячэ. 24. Антыква. 25. Кура. 26. Го-ва. 27. Урачысты. 28. Рака. 29. Нанон. 30. Кура. 31. Добрая. 32. Птушцы. 33. Гукі. 34. Птушыны.

### Выставы

## У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ — ЗДАРОВЫ... СМЕХ

Штогод да першакрасавіцкага дня гумару сатырычны часопіс «Вожык» рыхтуе выстаўку карыкатур і, па традыцыі, чацвёрты раз ладзіць яе адкрыццё ў Міністэрстве інфармацыі.

Сёлета падставай для добрых усмешак сталі работы вядомых у нашай краіне карыкатурыстаў на спартыўную тэматыку, і таму выстаўка мае адпаведную назву — «Спартыўныя усмешкі». Нагадай звярнуцца менавіта да яго вялікасці спорту паслужыла набліжэнне чэмпіянату свету па хакеі ў Мінску.

— Спадзяёмся, што сваімі вясёлымі малюнкамі «Вожык» падтрымае бадзёры дух гульцоў і балельшчыкаў, — падкрэсліла ў час адкрыцця выстаўкі галоўны рэдактар «Вожыка» Юлія ЗАРЭЦКАЯ. — А дэвіз гэтай экспазіцыі — «У здаровым целе — здаровы смех».

Аўтары даўно сябруюць са спортам (спартыўнай тэмай) і даюць магчымасць нашым чытачам паглядзець на фізічную загартоўку сапраўды з добрай усмешкай. Хто ж не ведае, што смех, як і спорт, — спадарожнікі добрага здароўя?



Бадай, на гэтых выстаўках і ўдаецца збіраць разам беларускіх мастакоў-карыкатурыстаў — даўніх сяброў «Вожыка». На адкрыццё вясёлай экспазіцыі прыйшлі Мікола Гіргель — супрацоўнік газеты «Рэспубліка», Алег Карповіч — мастак газеты «СБ. Беларусь сёння», Алег Папоў — мастацкі рэдактар «Народнай газеты», Аляксандр

Каршакевіч — штатны супрацоўнік «Вожыка», заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Сяргей Волкаў, Аркадзь Гурскі, Алег Гуцол, Пётр Козіч, Вікенцій Пузанкевіч, Уладзімір Чуглазаў, паэт і празаік Сяргей Давідовіч і іншыя мастакі. Дарэчы, дзякуючы творчаму натхненню гэтых руплівых творцаў на поставацкай прасторы з усіх часопісаў гумару і сатыры застаўся толькі наш добры і крыху калючы «Вожык».

— Таму, што ў Беларусі любяць і цэняць сатыру і гумар, — казалі ўдзельнікі выставы, якая будзе доўжыцца на працягу некалькіх месяцаў.

Анатолий КЛЯШЧУК. Фота аўтара

## СЁННЯ

### Месяц

Маладзёк 30 сакавіка.  
Месяц у сузор'і Блізняў.

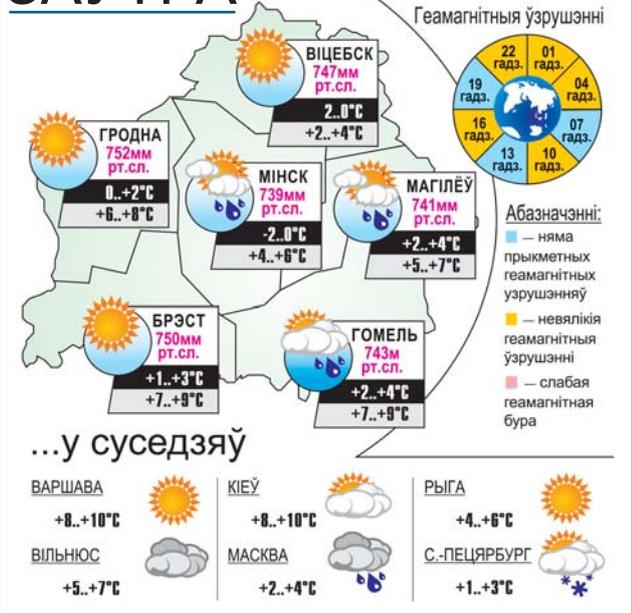
Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	6.38	19.49	13.11
Віцебск	6.26	19.40	13.14
Магілёў	6.28	19.39	13.11
Гомель	6.26	19.34	13.08
Гродна	6.54	20.04	13.10
Брэст	6.56	20.02	13.06

### Імяніны

Пр. Кірылы, Фамы, Фёдара, Якава, К. Ірэны, Рэнаты, Антона, Панкрата.



## ЗАЎТРА



НАРОДЖАННЯ 3 красавіка

Яны апантаны жаданнем стаць незаменнымі ў гэтым жыцці. У кіраванні працэсам яны аддаюць перавагу сціпласці, выразна і разумела праўляючы сваю волю і чакаючы ад тых, хто знаходзіцца побач, поўнай увагі. Душэўныя якасці гэтых людзей высока шануюцца, а іх прысутнасць становіцца незаменнай у моманты небяспекі ці крайняй неабходнасці. У гэтых людзях дзейна і спалучаюцца дзяцянства і сталасць, легкадумнасць і рэалізм, эгаістычнасць і адказнасць.

### УСМІХНЕМСЯ

Сяджу ў кавярні. Падыходзіць хлопец і кажа: — Дзяўчына, можна я за вас заплачу? Ну, я не разгубілася — дастала квітанцыі за ацяпленне, газ, святло, ваду...

Купіла блузку — няма курткі.  
Купіла куртку — сумкі няма.  
Купіла сумку — туфлі не пасуюць.

Жаночая доля:  
Купіла туфлі — няма спадніцы.  
Купіла спадніцу — блузкі няма.

Калі зайсці ў школу ў спартыўнай форме і са свістком на шыі, можна лёгка «здабыць» моцных дэсяцікласнікаў, каб яны перавезлі табе мэблю.

